

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Cekovni račun:
Ljubljana številka 10.630 in 10.349 za inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Za našo neodvisnost

Naš voditelj je imel zelo upravičen razlog, da je v svoji novoletni izjavi svaril pred tujimi agenti, ki so kakor v drugih nevturalnih deželah tudi v naši državi na delu, da bi izkazali zmedo pojmov in tako podprli namene in koristi držav tega ali onega evropskega tabora. To svarilo je bilo potrebno, ker se vedno najdejo nepoučeni ali pa v sedanji svetovni borbi enostransko usmerjeni ljudje, ki tujcem in njihovim tendenčnim novicam nasadejo ali pa se dajo od svojih pristranskih simpatij zapeljati, da skušajo motiti edino našim državnim interesom odgovarjajoče stališče, ki ga zavzemajo odgovorni činitelji. So pa žal tudi taki elementi, ki iz čisto strankarskih razlogov sedanji mednarodni položaj izrabljajo v to, da s pomočjo spretne pristranih informacij tuje propagande, ki jih nadujejo še s svojo lastno bujno domišljijo, skušajo nevturalitetni politiki naše vlade in teh, ki jo podpirajo, potakniti nepravne namene, češ da je v službi te ali one tuje strani.

Vsi pametni ljudje, ki znajo soditi z lastno glavo in jim je edino mar vrhovnega interesa naše države, kateremu znajo zapostaviti svoje lastne ideološke ali osebne simpatije kot manj ali nič važne, soglašajo v tem, da so krmirali Jugoslavije v sedanji svetovni razpravi izbrali edino pravo smer in pot. To ne samo zaradi tega, da prihranijo ljudstvu, željnemu miru in mirnega gospodarskega in kulturnega napredka, strahotne žrtve dragocenih življenj in razdejanja, s katerim bi morali plačati katerikoli naš nepremišljen poseg v vojno — poseg, ki bi ga zato ne mogli zagovarjati v nobenem primeru, kakor edinole v tem, če bi kdo z namenom dejanskega napada ali na kakšen drug diplomatski način skušal dogodkom dati tako smer, da bi bila v nevarnosti naša državna in narodna neodvisnost in celost našega državnega ozemlja in nacionalnega prostora, oblikovanega po narodi in zgodovini. Nevturalitetna politika Jugoslavije je bila izbrana tudi zato, ker pozitivno najbolj odgovarja našim interesom v svetu, našemu ugledu in moči, ki more po tem našem stališču le pridobiti in nas ne samo varuje pred katastrofami kakšne pristranosti sedaj, ampak bo tudi v nadaljnjem poteku stvari dolgo, ako ne do konca, mogla naš državni položaj le okrepljati in nam bo zagotovila važno besedo, ko se bo ustanavljal nov mednarodni red. Govorjenje, da s tako politiko naša država hote ali nehoče prihaja v vode, v katerih jo vleče za seboj kakšna tuja sila iz vojskujočih se taborov ali iz onih, ki stojijo čakajoče ob strani, je prazno domnevanje ljudi, ki nimajo nobenega drugega resnega dela ali bi si radi s pomočjo takega modrovanja zaslužili pričevala, za notranjopolitično kariero s opozicijskega zaležišča, ali pa so jo prikriti sovražniki Jugoslavije, ki ji ne želijo dobro. Naj ve vsak: naša nevturalitetna politika se je začela in se nadaljuje v najvišjem interesu moči, ugleda in srečne bodočnosti Jugoslavije v samostojni iniciativi, narekovani in podprti po zdravem narodnem instinktu, ki si je izbral najboljši, in zato niti ne more priti v korist komu drugemu, kateri bi nas mogel potegniti v valove svojega političnega interesa in računov, niti jo bo kdo v svoji naivnosti zapeljal v kak krog tujih želja in hotenj.

Vsi se zavedamo, da postajajo tla okoli nas čedalje bolj vroča in da se Balkan čedalje bolj izpreminja v važno diplomatsko bojišče, kjer si oba evropska tabora in druge velesile, ki so na tem skrajno zainteresirane, iščejo zavestnikov. Bilo bi najidealnejše, če bi Balkan bil ali sklenil biti enotna zveza z istimi političnimi cilji in enakim pogledom na sedanji svetovni spor, tako da bi se kot resnična velesila (o kateri se je toliko sanjalo!) mogel uspešno ubraniti kakšnega koli tujega sebičnega vpliva in bi mogel v miru skrbeti za svoje skupne interese ter imeti od sedanjega hrušča in trušča in kar še pride, svojo korist. Zal pa ni tako in se na tem ne da nič izpremeniti: interesi držav na Balkanu se žal ne vjemajo docela in se križajo ter dajo priložnosti in prostora za igro tujih sil; odtod naraščajoče vznemirjenje na balkanskem prostoru. Tembolj je treba ohraniti trezno pamet in hladno kri ter podvojiti napore, da ne bo Jugoslavija po nepotrebnem zavečena v eno ali drugo igro velikih sil, ki trenja na Balkanu, izvršajoča iz napak preteklosti, pa posledice krivih položajev, ki so jih bile svoj čas ustvarile velesile same, skušajo sebi v korist uporabiti kot pomožno silo v njihovi borbi za prvenstvo. Privlačnih gesel za to, da bi balkanske države šle po ko stanju v žerjavico za koristi te in one tuje sile in vpliva, seveda ne manjka, toda zato mora biti pozornost tistih, ki nimajo prav nobene lastne koristi od tega, tem večja in budnejša. Ljudje, pa, ki hočejo veljati za pametne, ne smejo nasledati vestem, kakor smo eno tako nedavno brali v zelo uglednem inozemskem listu, češ da v Jugoslaviji vladajo zelo različne in čisto nasprotujoče si smeri v pogledu zunanje politike pa da eni sledijo tujim tendencam, da bi se ubranili boljševizma, drugi pa v nasprotni smeri podpirajo nasprotno stališče in interese itd. Te vesti že po svoji obliki izdajajo tako zelo očitne namene, da bi se namreč oslabil ugled naše države in njene politike, ki noče biti priprtega nobeni tuji sili, naj nam je po konstataciji časa in razmer ter delnih interesov še tako blizu, da je noben pravi rodoljub in nacionalen človek ne bi smel sprejeti kot kaj drugega, kakor kot laž ali kot fantastično samoprevaro v namene tujih koristi v sedanjem svetovnem sporu.

Uvažujemo tedaj opomin našega voditelja, da se ne bomo dali begati od nobene ustne ali pisane propagande in da bo vsak, ki ljubi državo, s svojim polnim zaupanjem podpiral njeno stališče v tej usodni uri: da naša nevturalnost ni v nobeno tujo korist niti hoče to biti, da nas tudi najboljši prijatelji s tega stališča ne bodo premaknili, da nas nobeno še tako vabljivo geslo od tega ne bo oddaljilo, da brez koristi za državo ne bomo prinašali žrtve za druge in za nikogar, ampak da bomo s svojo močno in hrabro armado znali zmago-

Za potresom - še poplave

Reke v Turčiji so zaradi potresa spremenile tok in pustošijo cela naselja — Več tisoč ljudi utonilo

V Erzingjanu so izkopali že 12.000 trupel

Ankara, 3. jan. t. Reuter. Predsednik Turčije general Izmet Ineni se je vrnil iz potresnega ozemlja nazaj v Ankaro. V Erzingjanu so začeli s pomočjo vojske razkopavati razvaline. Na nekaterih mestih se je iz zemlje začel dvigati strupeni plin, ko so odkopali razvaline. Do sedaj so samo v Erzingjanu že našli 12.000 človeških trupel, toda smrtnih žrtev bo še mnogo več, ker se polovica mesta niso razkopali.

Nov močan potres je opustošil pokrajino Jpskata in pokrajino vzhodno od Erzingjana. Potres se je začel ob 14.45. V devetih vaseh se je zrušilo 97 hiš, 67 pa jih je bilo poškodovanih. Človeških žrtev ni bilo. Ob 16.20 so čutili močan potres tudi v Čankerevu. Podrobnosti še ni, vendar se smatra, da ni bilo človeških žrtev.

Carigrad, 3. jan. AA. DNB: Posebni dopisnik »Džunhurijeta« objavila podrobnosti o katastrofal-

nih poplavih v zahodni Anatoliji. V mestu Mustafa Kemal, ki ima 16.000 prebivalcev je reka Simal uničila 5 mestnih okrajev, pri čemer je našlo smrt tisoč ljudi. V okoliških vaseh je utonilo veliko ljudi in živine. Materialna škoda je zelo velika. Zaradi prekinitev zvez je bilo dolej težko ugotoviti točno število žrtev in škode. Zaradi neprestanega deževja je reka Simal stopila iz korita ter deloma spremenila svoj tok. Namesto v Marmorno morje teče sedaj v jezero Akolunio pri Brusi. Tako je prestopilo bregove tudi to jezero in grozi nova katastrofa. Vojske čete so bile poslane na pomoč nesrečnemu prebivalstvu.

Znane so še naslednje podrobnosti o povodnji v Turčiji:

Reka Miluter in nekatere druge vode so preplavile pokrajino Bruse in Balikesira. Ti dve pokrajini sta opustošeni. V mestu Mustafa

Kemal paša, ki leži med jezerom Apolonius in Marnas blizu Marmorekega morja, so se ljudje morali zateči pred povodnjjo na strehe svojih hiš, 300 ljudi je utonilo ali pa za njimi ni nobenih sledi. V pokrajini Bruse, ki je znana kot važno središče avilene industrije, je voda s koreninami vred izruvala veliko število dreves.

Severovzhodno od tod je reka Sakarida prestopila bregove in poplavlila velik del mesta Satandža. V teh krajih so bile poslano na pomoč prebivalstvu male ladje in čolni, predvsem motorne ladje.

Tudi reka Jesil Irmak je prestopila bregove in preplavila nekatere okraje mesta Amasiya. To mesto je že prej bilo hudo prizadeto po potresu. Položaj v teh krajih je zelo resen. Razen tega so včeraj ob 14.45 spet čutili potres v Kozgatu.

Finci so dosedaj uničili že 400 tankov in 150 letal

Sovjetska vlada zapovedala, »da ne smejo varčevati z ljudmi...«

Rimski radio o bojih

Helsinki, 3. jan. t. Na severnem bojišču pri odseku fronte pri Rovanni traja sovjetski beg proti Petsamo neprestano dalje.

V bitki pri Suomisalmi so Sovjeti izgubili na mrtvih, ranjenih in ujetih 18.000 mož.

Po nepotrjenih poročilih je bila sovjetska križarka, ki je bombardirala finsko pristanišče Kovisto, torpedirana in se je potopila.

Po poročilih, ki jih je razširila angleška agencija Reuter, so Finci od začetka vojne s Sovjetijo razbili in zajeli skupno 400 sovjetskih tankov in 150 letal.

Po poročilih nemškega poročevalnega urada (DNB) iz Moskve so Sovjeti poklicali spet nekaj letnikov pod orožje, tako da bodo razpolagali z 2 in pol milijona vojakov, ki jih hočejo vreči proti Finski.

V Leningradu se izbruhnili neredi zaradi pomanjkanja živeža. Tajna policija je veliko število nezadovoljencev zaprla.

Velika bitka na vzhodni meji

London, 3. jan. AA. Reuter. Poročila iz Stockholma in Kodanija trdijo, da se je včeraj začela velika bitka na finski vzhodni meji. Neko poročilo iz Kodanija poudarja, da so Sovjeti poslali v boj vse svoje sile, da bi prodrli Mannerheimove utrdbe, da pa so vsi njihovi napori ostali brez uspeha, Finska vojska daje ogrožen odpor. Finci se poslužujejo nove taktike ter se njihova vojska razdeli v male skupine, ki se izmikajo večjim sovjetskim napadom. Neka visoka osebnost v Helsinkiju je Reuterjevemu dopisniku izjavila: Tu bodo Sovjeti doživeli svoj drugi Suomisalmi.

Nekateri sovjetski vojaki pripovedujejo, da so jih iz Leningrada privedli naravnost na bojišče, kjer so se udeležili bitke. Finski ogledni oddelki so ugotovili, da so sovjetski vojaki, ki leže pobiti pred finskimi bojnimi črtami, mnogo bolj opremljeni, kakor pa so bile dosedanje njihove čete.

Napovedovalec rimske radijske postaje je davi sporočil vest iz Stockholma, da je bilo iz Kremļa dano povelje poveljniku sovjetskih čet, da ne sme varčevati z ljudmi niti ne s materialom in morajo storiti vse, da zlozijo finski odpor. Napovedovalec je pripomnil, da se potrjujejo vesti, ki pravijo, da je sovjetski general Stern, poveljnik čet na tem odseku, odpoklican in da bo proti njemu uveden sodni postopek v Moskvi. Posebni dopisnik »Daily Telegraph« poroča iz Tolvajaerija, da je finska zmaga v bitki pri jezeru Tolva pomenila težek poraz za boljševike. Dopisnik smatra, da so Finci uničili celo sovjetsko divizijo, ki je štela 15 do 18 tisoč mož. Zdi se, da Sovjeti smatrajo svoje vojske samo kot hrano za topove.

Helsinki, 3. jan. AA. Stefani. Potrjujejo poročila, da je levo krilo finske vojske, ki operira na severu, začelo ofenzivo na vsem področju od Naustja do Petsama.

Finski „smrtni bataljoni“ na delu

Kopenhagen, 3. jan. t. Reuter. »National Tidende« objavlja poročilo o veliki železniški nesreči, ki se je pripetila na murmanskim železnici. Iztril je namreč vojaški vlak in je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Ker ni bilo nobene zdravniške oskrbe, je veliko ranjenecv zmrznilo. Število žrtev, ki gre v več stotin, ni objavljeno. Prav tako ni znano, če je železniško nesrečo povzročila sabotaža na sovjetski strani ali pa če so jo povzročili tako imenovani finski »smrtni bataljoni«, ki na smučeh prodirajo daleč v notranjost sovjetske Karelije.

vito odbiti od nas vsak napad na ljubljeno domovino. Jugoslavija je edino in nad vse, Jugoslavija, ki ne sme podležiti kot začarana nobenemu tujemu vplivu, da bi se pogubljala za druge; to je oznaka naše nevturalitetne politike v tem burnem razdobju zgodovine.

Viharji v Kareliji

London, 3. jan. AA. Reuterjev posebni dopisnik je poročal snoci iz Viborga, da vlada na Karelijski ožini velik vihar, ki onemogoča vsako vojskovanje. Ofenziva, ki so jo začele sovjetske čete proti Mannerheimovi črti, je bila že v nedeljo ustavljena. Včeraj ni bilo videti ničesar nad bojiščem. Sovjetska letala so bila prisiljena ležati v hangarjih, ker je bilo letenje nemogoče. Finski častniki so snoci trdili, da morajo po njihovem mnenju Sovjeti za sedaj opustiti vsako upanje prodrati Mannerheimovo črto.

Francoska pomoč

Pariz, 3. jan. t. Havas. Francoska vlada je na vprašanje tajništva Zveze narodov, če se bo udeležila pobude za pomoč Finski, kot je bilo sklenjeno pri zadnjem zasedanju ZN, odgovorila, da bo storila svojo dolžnost v polnem obsegu in da je pripravljena sodelovati z vsako drugo državo, ki se bo pridružila naporom Zveze narodov, da priskoči na pomoč napadeni Finski.

Na zahodu - bitke v zraku

London, 3. jan. t. Reuter: Angleško letaleko Ministrstvo sporoča, da se je danes popoldne nad Severnim morjem blizu nemške obale razvila huda zračna borba. Trije angleški bombniki so naleteli na zračno eskadro dvanajstih velikih nemških letal tipa »Messerschmidt«. Takoj se je vnela erdita bitka. Angleži so sestrelili eno nemško letalo, katero se je v plamenu zrušilo v morje. Nato sta se spustili še dve nemški letali na morje. Videti je bilo, da sta bila tudi ta dva izgubljena. Nemci so uničili eno angleško letalo, eno pa je priletelo v svojo oporišče nepoškodovano. Tretje angleško letalo še pogrešajo.

Na morju

Stockholm, 3. januarja. AA. Havas: Moštvo švedske ladje »Lars Magnus Troseli« iz Norketunga, ki se je potopila pred tremi dnevi ob zapadni angleški obali, je rešila neka obalska ladja. Rešenih je bilo 15 ljudi. To je 11. švedska ladja, ki se je potopila v toku meseca decembra v teh vodah. Skupna izguba švedske tonaže znaša 17.500 ton.

»Ajax« slovesno sprejeta v Montevideu

Montevideo, 3. jan. AA. Reuter: Davi je priprlva v tukajšnje pristanišče angleška križarka »Ajax«. Kakor smo poročali včeraj, je poveljnik križarke »Ajax« zaprosil in dobil od urugvajskih oblasti dovoljenje, da sme ostati v urugvajskih vodah 24 ur, da se preskrbi z gorivom in hrano. Na »Ajaxu« je kontreadmiral sir Henry Herwood, ki je poveljeval angleškimi ladjam v nedavni pomorski bitki pred izlivom reke La Plate. Kontreadmiral sir Henry Herwood je bil danes sprejet v avdicionu pri generalu Baldomirju, predsedniku urugvajске republike. Tukajšnji listi objavljajo dolgo članke, v katerih se bavijo z bivanjem angleške križarke »Ajax« v Montevideu.

Na suhem

Berlin, 3. januarja. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Na zahodnem bojišču neznatno artilerijsko in ogledniško udelestvovanje ter obsejni in ogledniški letaleki poleti. Trije britanski bombniki najmodernejšega tipa »Vickers Wellington«, ki so poskušali leteti nad nemškim zalivom, so naleteli na uspešen odpor. Nemška letala vrste »Messerschmidt« so sestrelila te tri britanske bombnike, na nemški strani pa ni bilo nobenih izgub.

Pariz, 3. januarja: AA. Havas: Vojno poročilo od 3. januarja zjutraj se glasi: Nič novega.

Amsterdam, 3. jan. b. Dopisnik »New Chronicle« poroča, da na Nizozemskem računajo, da bo

Nemški častniki na pomoč - Stalinu

London, 3. jan. b. Amsterdamski dopisnik »New Chronicle« poroča, da je nemška vojna misija odšla v Leningrad kot svetovalka sovjetskemu vojnemu vodstvu v operacijah proti Finski. V tej misiji so častniki, ki so svojačasno na strani generala Mannerheima sodelovali v osvobodilni vojni leta 1918.

Nemški opomin švedski

Stockholm, 3. jan. t. Reuter. Prihodnji ponedeljek bo švedski parlament razpravljal o opominu nemške vlade, da Nemčija ne bi mogla mirno gledati, ako bi Švedska dovolila Franciji in Angliji, da bi pošiljale vojni material na Finsko skozi švedsko ozemlje. Časopisi nič ne povedo, kakšno stališče bo zavzel parlament o tem važnem vprašanju.

Stockholm, 3. jan. b. Na Finsko sta bila poslana dva transporta prostovoljcev, med katerimi je mnogo častnikov in delavcev iz Švedske.

Rdeča poročila

Moskva, 3. jan. AA. Sporočilo generalnega štaba leningrajskega vojnega okrožja se glasi: V toku 2. januarja ni bilo na finskem bojišču važnejših dogodkov. Zaradi slabega vremena so sovjetske letalske sile izvršile samo nekaj izvidniških poletov.

imela Nemčija spomladi pod orožjem 5 milijonov izvežbanih mož, to je armado 240 divizij in rezervo od 2 do 3 milijonov mož, ki jih bo lahko veak trenutek poklicala pod orožje in jih poslala na ogrožene točke. Okrog 50 divizij bo stalno na straži na nemških mejah in pa za službo v pokrajinah, ki jih je Nemčija v zadnjih letih zasiedla. V sami Poljski bo v ta namen 40 divizij, ker je pričakovati spomladi živahnega delovanja četnikov. Nemčija bo imela torej spomladi dvakrat močnejšo vojsko kakor v začetku vojne, v katero je stopila z 2.900.000 izvežbanimi možmi.

Nevtralni opazovalci v Berlinu so prepričani, da Nemčija pripravlja za spomladi veliko ofenzivo na zahodnem bojišču. V pretekli svetovni vojni je Nemčija mobilizirala vsega skupaj 13 milijonov ljudi.

Spomladi — letalska ofenziva proti Angliji

New York, 3. jan. b. Berlinska dopisnika obeh velikih listov »New York Herald Tribune« in »New York Herald Times« sta sporočila evojim listom, da bo Nemčija meseca marca intenzivno posegla v vojno, ker se vodijo vse tozadevne priprave že sedaj. Nemška ofenziva pa se bo v glavnem omejevala na letalske napade proti Angliji. Pri teh napadih bodo Nemci zaradi težavnega prenašanja težjih bomb uporabljali predvsem »jajčne zažigalne bombe«, katerih lahko prepele vsako letalo zelo mnogo na cilj v višini do 10.000 metrov. Te jajčne bombe bodo glavno orožje v nemški letalski ofenzivi.

Amerika bo do junija zgradila šest 35.000 tonskih križark

Po poročilih iz zanesljivega vira bodo splovili nove 35.000 tonske križarke, ki jih zdaj grade šest in ki so tipa »Nort Carolina« že v začetku junija 1940. Te nove križarke bodo imele 9 topov po 16 palcev. Stroški gradnje vsake križarke bodo znašali 60.000 do 70.000 dolarjev. Križarko »Washington«, ki bo zgrajena prav tako kot križarka »Nort Carolina« in ki jo grade v ladjedelnici v Filadelfiji, bodo verjetno spustili v morje letos meseca septembra.

Zemun, 3. jan. AA. Vremenska napoved za 4. januar: V severnih krajih se bo pooblačilo in bo ponekod snežilo. Delno oblačno na južni polovici države. Temperatura se bo dvignila.

Zagrebska vremenska napoved: Stalno, topleje in vetrovno.

Politični zapiski

Matica Hrvatska je imela občni zbor

Dne 2. t. m. je »Matica Hrvatska« imela svoj letni občni zbor. V svojem govoru je predsednik g. Lukac naglašal, da je »Matica Hrvatska« organizacija, ki je leta 1874 zavrgla svoje prvotno ime. Svojem hrvatskemu imenu je ostala vedno zvesta, ni pa se nikdar pečala s politiko. Po dnevnem redu je najstarejši delovni član dr. Nikola Andrić predlagal, naj se z občnega zbora pošlje brzojavni pozdrav dr. Mačku. Zoper ta predlog je nastopil dr. Mintas, ki je dejal, da take navade doslej nikdar ni bilo in je biti ne sme. Pri glasovanju je izmed 90 navzočih članov 36 glasovalo za Andrićev predlog. Predsednik je hotel dati zdej na glasovanje še Mintasov predlog, česar pa ta ni pustil, češ da je že prvo glasovanje dovolj pokazalo, kako občni zbor misli. Nato je nastala dolga debata ter je bila seja prekinjena. Nazadnje je predsednik sam predlagal, naj se odbor pooblasti, da pošlje brzojavni pozdrav dr. Mačku, kar je bilo soglasno sprejeto. O tem občnem zboru piše tudi »Hrvatski Dnevnik«, ki med drugim pravi: »Na večeršnjem seji je bilo sklenjeno poslati brzojavni pozdrav predsedniku dr. Mačku. Ko bi se pa bilo vedelo, da bo o tem kakša debata, bi bili neprotniki brzojavnega pozdrava ostali v neznačajni manjšini. Ti so včeraj doživeli svoj poraz. Vendar pri tem ne sme ostati. »Matica Hrvatska« je tako važna narodna ustanova, da mora dihati isti duh, ki ga diha hrvatski narod ter njeni sklepi ne smejo biti odvisni od nekaj posameznikov, ki so večkrat brez vsakršnih književnih zaslug dobili pravico sodelovati o njenem ravnanju.«

Srbski kulturni klub v Subotici

Dne 2. januarja je bila v prostorih Srpskega narodnega doma v Subotici seja akcijskega odbora Srpskega kulturnega kluba v Subotici. Na sejo so prišli zastopniki Srbov iz vseh krajev severne Bačke. Na seji je govoril o namenu tega sestanka odvetnik dr. Dragomir Dimitrijević, ki je, kakor poročajo listi, takole govoril: »Neposredni povod za organizacijo Srbov v teh krajih je bil govor, ki ga je nedavno imel g. Josip Vuković, senator HSS iz Subotice. V tem govoru je po svoji vrnitvi iz Zagreba po senatorskih volitvah takole rekel: Tu smo in ostanemo Hrvati. Ti kraji, kakor hitro bomo pri prvih volitvah manifestirali svojo hrvatsko moč, bodo takoj priključeni banovini Hrvatski. Da si zagotovimo zmago, se moramo takoj lotiti organiziranja meščanske in seljačke zaščite, ki jo bomo oborožili z vsemi sredstvi. — To je, je nadaljeval dr. Dimitrijević — dejstvo, da smo se zbrali in začeli organizirati. Razcepljene sile srbstva v teh krajih se morajo združiti. Na severu Bačke se mora ustanoviti močna srbska organizacija, ki bo v teh usodnih dneh mogla reči svojo srbsko besedo.« Govorilo je še nekaj govornikov, nakar je bilo soglasno sklenjeno, da se bodo po vseh krajih severne Bačke takoj ustanovile podružnice kulturnega kluba v Subotici. (To smo posneli po novosadskem Danu.)

Obzorje poletni pregled

Zagrebaški »Obzorje« prinaša v novoletni številki pregled političnih dogodkov lanskega leta ter med drugim pravi: »Priznanje treh narodnih samobitnosti kot temelj za ureditev odnosov med Hrvati, Srbi in Slovenci je nakazalo pot, ki je po njej treba iti. Po tej poti bi bilo treba kreniti takoj po prevratu, kakor so zahtevali zastopniki velike večine Hrvatov in Slovencev. Vendar srbski politiki niso hoteli na to pot. Šele danes po 20 letnih skušnjah posamezni srbski politiki, kakor na primer dr. Mihajlo Ilić, priznavajo, da federalizem ni nobeno strašilo, marveč da je najbolj primerna oblika državne ureditve za dobro ureditev odnosov med Hrvati, Srbi in Slovenci. Vsekakor so dogodki pokazali, da je bil stvarnost najbližji predlog Hrvatske zajednice, pozneje Hrvatske federalistične stranke, torej organizacije, ki je nekdanj bila v njej zbrana večina hrvatske inteligence in hrvatskega meščanstva. Temu stališču sta takrat bila najbližja na slovenski strani dr. Korošec, na srbski strani pa rajni Stojan Protić.«

Bosanski muslimani enotni

»Muslimanska Svijest« prinaša članek za sodelovanje bosanskih muslimanov s HSS ter pravi, da se je muslimanska stranka stvarno povrnila na stari program ter da dr. Maček in dr. Kulenović zdej v vladi enotno nastopata.

Razburjenje med bosanskimi muslimani

Kakor smo že poročali, je svoj čas belgrajsko »Vreme« poročalo, da je bilo več muslimanov v Nišu sprejetih v pravoslavno vero. Toda tista številka »Vremena« baje ni bila poslana v Bosno. Zaradi tega je med bosanskimi muslimani nastalo veliko razburjenje ter je zdej list »Muslimanska Svijest« prinesel izjavo vrhovnega muslimanskega poglavarja reis-ul-uleme gospoda Fehima ef. Spahića, ki je med drugim o tej stvari takole dejal: »V »Vremenu« od 17. decembra je o krščenju muslimanov v Nišu bilo izrečenih toliko težkih žalitev islama, ki ga nazivljejo »brezverstvo«. Toda islam je priznan v naši državi kot vera, ki je pravoslavni enakopravna. Vendar pa ni državni pravnik zaplenil »Vremena«. Tisto številko »Vremena« sem šele zdej dobil v roke ter zahteval od državnega pravdnika v Belgradu, naj preganja »Vreme« zaradi žalitev islama. Muslimani morajo pa sami varovati svojo mladino pred tako propagando. Niso pa takile svečeniki. — Nato navaja, da je tudi srbska književna elita taka, ki dela prozelite. Navaja Srpski književni glasnik, ki prinaša na uvodnem mestu povest, polno žalitev za islama.

Zdravje g. Ace Stanojevića je dobro

Na časnikarska poročila, češ da je zdravje šefa radikalne stranke g. Ace Stanojevića slabo, je odgovoril g. Miša Trifunović, ki je te dni obiskal g. Stanojevića v Nišu ter dejal: »G. Stanojević ima težave v želodcu, zaradi česar mu je bila potrebna dijeta. Še ko smo pred 10 dnevi bili pri njemu, nam je povedal, da pojde v Niš k dr. Petkoviću, da tukaj opravi svojo dijetu in pa tudi za to, da bi mi iz Belgrada lažje hodili k njemu. Morda bo g. Stanojević v Nišu ostal kaj več časa. To je vsa resnica. Poročila o njegovi bolezni pa niso resnična.«

Srbski odpor zoper SDS na Hrvatskem

Politični položaj v znamenju političnih zakonov

Belgrad, 3. jan. m. V Belgrad se je vrnil iz Zagreba podpredsednik vlade dr. Maček. Z njim je prišel tudi ban banovine Hrvatske dr. Šubić. Na postaji so jih pričakovali že v Belgradu nahajajoči se hrvatski ministri, s katerimi je dr. Maček imel dolg razgovor o vseh vprašanih, ki se tičejo banovine Hrvatske. Nato se je dr. Maček podal h predsedniku vlade Dragi Cvetkoviću ter imel z njim konferenco od 9 do 11.

Dr. Maček je imel krajši razgovor tudi z ministrom dr. Konstantinovićem. Vsebinska njunega razgovora se je gotovo nanašala na vprašanje prenosa poslov s še preostalih resorov na banovino Hrvatsko, kakor tudi na vprašanje politične zakonodaje. Dr. Konstantinović je namreč zadnji čas napravil varianto v svojem načrtu volivnega zakona, kjer med drugim uvaja nosilstvo okrožnih list ter povečuje število okrožij za državno listo. Dr. Maček je

imel tudi z dr. Budisavljevićem krajši posvet.

Vodstvo samostojne demokratske stranke prav nič ne simpatizira s pokrepljeno akcijo JRZ v srbskih krajih banovine Hrvatske, ker bi SDS rada imela nekaj monopol nad prečanskimi Srbi. Pravosodni minister dr. Marković je v svojem glasilu nastopil proti temu, da bi med prečanskimi Srbi nastopali samo samostojni demokrati. Rešitev tega vprašanja si dr. Marković zamišlja v združitvi vseh radikalov tudi na področju banovine Hrvatske, kjer je svojočasno imela ta stranka med tamošnjimi Srbi največ pristašev.

Popoldne ob 5 je bila napovedana seja gospodarskega odbora ministrov, kjer je bilo sprejetih več sklepov gospodarskega in finančnega značaja. Ob 6 se je sešel politični odbor ministrov ter nadaljeval razpravo o načrtih volivnega zakona. Jutri bo seja ministrskega sveta.

Nemški list zoper nacistični rasizem

Glasilu katoliških Nemcev v Jugoslaviji Die Donau prinaša članek pod naslovom »Povsod po istem receptu«. V članku govori o madžarskih nacistih, ki zahtevajo, naj bi se na Madžarskem v šolah odpravil verouk. Zoper to zahtevo madžarskih nacistov in rasistov je moral javno nastopiti sam madžarski primas dr. Seredy. Nemški list, ki to prinaša, naglašja na koncu, da nacizem povsod skuša uvesti novo poganstvo. — Na drugem mestu list pobija nacistični rasizem ter pravi: »Odločno pobijamo vsakršno oboževanje rasizma, čeprav sicer spoštujemo narodnost, kateri pripadamo, ter jo negujemo. Za nas narodnost ni nekaj takega, kar bi nas ločilo od drugih ljudi. Mimo vseh človeških in narodnih razlik moramo vendarle težiti k skupnosti vsega človeštva. To pa preprečuje rasizem, katerega oznanja nacizem.«

Belgrajske novice

Belgrad, 3. jan. m. Finančni minister je podpisal načelno odobritev za zidanje carinskega skladišča v Prevaljah.

Belgrad, 3. jan. v Belgradu je bila ustanovljena Britanska Novinarska Agencija (Britanova), ki bo odsejal vsak dan v srbo-hrvatski izdajala poročila o Angliji ter članke angleških časnikov. Novo časnikarsko agencijo vodi časnikar G. Kozomarić. Nahaja se na Prestolonaslednikovem trgu 31.

Belgrad, 3. jan. AA. Patrijarh Gavrilović je obiskal včeraj popoldne pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića. V razgovoru, ki je trajal celo uro, sta razpravljala o aktualnih vsehkih in cerkvenih vprašanjih. (Iz kabineta pravosodnega ministrstva.)

Belgrad, 3. jan. AA. Podpredsednik ministrskega sveta dr. Vlado Maček je poslal Nj. kr.

En mesec vojne na Finskem

Helsinki, 3. jan. AA. Havas. Po enomesečnih hudih borbah se lahko smatra, da so finske čete v Karelski ožini povsod ohranile svoje postojanke na črtah, ki gredo od rečice Voksi preko več jezer na zapad Karelske ožine. Na tej črti so sovjetske čete poskušale s najhujšimi napadi. Računajo, da so Sovjeti na tem odseku Karelske ožine poslali v boj okrog tisoč tankov. V tednu pred bojem je sovražnik izvršil najhujši naskok. Sovjetsko poveljstvo je večkrat vrglo v boj sveže čete, vendar pa so bili vsi napadi odbiti s hudimi izgubami. Finska taktika se je pokazala za odlično zlasti v borbi proti motoriziranim in blindiranim četam. Do sedaj je bilo na raznih bojiščih uničenih ali pa od Fincev zaplenjenih več kot 400 tankov. Večina teh tankov je bila ujetih v Karelski ožini. Finci menijo, da bodo prav gotovo še naprej mogli nuditi uspešen odpor tudi v primeru, da bi sovražnik napadal brez prenehanja in čeprav bi sovjetske čete še vnaprej streljale s topovi venomer. V Karelski ožini se je vodila pozicijska vojna, pri čemer je sovražnik poskušal predvsem najti zatočišče. Nasprotno pa je bila na ostalih bojiščih manevrska vojna. Na vsej zahodni meji, začeni od Ladoškega jezera, je sovražnik napredoval po cestah s številnimi četami, katere so podpirali tanki in topništvo. V začetku so se Finci omejevali na povzročanje težav in izgub s tem, da so rušili ceste in s tem oteževali Sovjetom napredovanje. Finci so se umikali in zavzemali postojanke, ki so bile vnaprej pripravljene. Šele iz teh vnaprej pripravljenih postojank so začeli s protinapadom, ki je bil uspešen, saj so ponovno zavzeli večino izgubljenega terena.

Prvi uspeh so Finci dosegli pri Toljajeviju, kjer je bil sovražnik prisiljen umakniti se 30 km do Aglajevija, kjer so bile sovjetske čete uničene konec preteklega leta. Tedaj so Finci dobili v roke veliko plena. Druga odločilna operacija je bila borba pri Suomusalmiju, kjer so Sovjeti vrgli močne oddelke v borbo, da bi prezevali Finsko na njenem najozjem delu. Suomusalmi so Finci naprej zapustili, nato ga pa ponovno zavzeli. Rusi so bili potopjeni vse do okolice Kijantajevija. Neka sovjetska divizija je bila do zadnjega moža uničena. Sovjetske čete so pustile na tisoče mrtvih in veliko količino vojnega materiala. Ostanki sovjetske divizije so se razpršili po gozdovih, katere pa Finci sedaj čistijo. Na odseku Salla kakor tudi pri Pet-samu je bil sovražnik prisiljen na umik. Sicer pa v teh pokrajinah laponska zima v pretežni meri zmanjšuje možnosti za akcijo. Končno so finski uspehi izpopolnjeni z akcijo finskih čet pri Kuhmo in Leksu, kjer so bile sovjetske čete odbite in vržene na sovjetsko ozemlje. Vse sovjetske ofenzive in vsaj sovjetski poskusi v prvem mesecu vojne so torej popolnoma propadli. Na morju pa obalno topništvo, ki je silnega pomena za Finsko, stalno drži v šahu sovjetsko mornarico in ji preprečuje, da bi se približala obali.

Možnost sovjetske akcije na morju je silno majhna tudi zaradi ledu. V Karelski ožini je finsko topništvo v veliki meri premočno napram Sovjetom zaradi temeljitega poznanja terena. Tako se je finskiemu topništvu nedavno posrežilo prisiliti k molku sovjetske daljnometne topove. Sovjetsko letalstvo, ki je očitno nameravalo demobilizirati finsko prebivalstvo, je izvršilo več bombardiranj mest in vasi v zaledju. Sedaj je jasno, da ta cilj ni bil dosežen. Vselej se je sovjetskemu letalstvu posrežilo bombardirati vojaške objekte le iz velike višine, zaradi česar ni moglo povzročiti dosti škode. Uspehi finske protiletalske obrambe presegajo vse pričakovanje. Finsko lovsko letalstvo, ki je skromno po svojem številu in po brzini aparatov, je povzročilo težke

Vis. knežinji Olgi, predsednici zimske pomoči, vsoto 50.000 dinarjev kot svoj prispevek za zimsko pomoč.

Belgrad, 3. jan. m. Uredba o dopolnitvi uredbe za ustanovitve rezerv in o delnem vlaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje je objavljena v današnjih »Službenih novinah« in je s tem dobila obvezno moč.

Osebnosti

Belgrad, 3. jan. m. Pravosodni minister je podpisal odlok, s katerim so postavljeni na predlog ministra za gozdove in rudnike za častne sodnike pri okrožnem sodišču v Ljubljani za leto 1940: inž. Igor Pehani, inž. Ernest Čuček, rudarski glavar iz Ljubljane, inž. Leopold Zarič, ravnatelj državnega rudnika v Velenju.

Belgrad, 3. jan. m. Premešeni so: na pošto Maribor II Josipina Makuc s pošte Maribor I, na pošto Brezno Ferdo Nadrah s pošte Ljubljana II, na pošto Mežica Rafael Trampuš s pošte Ljubljana II, na pošto Trbovlje I Elizabeta Zolšek s pošte Črna pri Prevaljah.

Na Glasbeni akademiji v Ljubljani se imenovani za redne profesorje v 3/1 msgr. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora in honorarni učitelj konservatorija, Julij Betetto, ravnatelj konservatorija, in prof. Anton Trost. Za upravnega ravnatelja Glasbene akademije je imenovan ekonom Narodnega gledališča Karel Mahkota.

Drobne novice

Ankara, 3. jan. b. V diplomatskih krogih se širijo govorice, da bo sedanji nemški poslanik von Papen premeščen iz Ankare v Rim.

Pariz, 3. jan. AA. Havas: Pariški nadškof kardinal msgr. Verdier bo imel jutri ob 19.45 po radiu predavanje o moralnih pogledih na vprašanje oboroževanja.

Zvita komunistična propaganda

Ker smo pod tem naslovom dvakrat opozorili javnost na pisanje »Slov. Naroda«, so v Knafljevi ulici postali nervozni in se trudijo dokazati, da so tudi drugi listi tako poročali kakor »Slov. Narod«, a razen zagrebskega »Jutrarnega lista« niso dobili nikogar, ki bi razširjal tako bedaste ali pa zlobne vesti kakor »Slov. Narod«. V Knafljevi ulici so te družine očitno zelo veseli, čeprav je ravno »Jutrarni list« tisti, ki se je pri zadnjih komunističnih izgrezih na zagrebski univerzi postavil popolnoma na stran komunističnih razgrajev, kar je izzvalo kritiko v vsem zagrebskem tisku.

Toliko je torej ta bratovščina »Slov. Narod« značilna. Resnica, ki je hčerka božja in na katero se naenkrat sedaj sklicujeta »Narod« in »Jutro« mora tudi to ugotovitev prenesti. Poza preganjane nedolžnosti, v katero bi se rada postavila »Narod« in »Jutro«, učinkuje torej kaj smešno. V ostalem pa se »Jutro« moti, če misli, da imamo interes tudi po krivem označevanju oba liberalna dnevnika za filokomunistična. Nasprotno, ugotovili smo še enkrat, da nas bo iskreno veselilo, če bo v tem pogledu nastopil preobrat v tako zvanem »naprednem« tisku, a ne le pri listih, ampak tudi pri obeh revijah »Sodobnost« in »Ljubljanski Zvon«, ki sta še vedno izrazito levicarsko usmerjeni. Povemo pa, da ne bomo zamudili opozoriti na vsako, tudi še tako zvito prikrito filokomunistično propagando, pa naj bi bilo to gosp. dom še bolj neprijetno.

Novi šef tiskovne urada

Kakor smo že poročali, je bil za šefa osrednjega tiskovnega urada imenovan g. Predrag Milojević, ki je svojo službo že nastopil.

Novi šef našega tiskovnega urada je uradniški sin iz Belgrada, rojen leta 1901. Gimnazijo je dovršil v Belgradu ter se potem posvetil filozofiji na belgrajski univerzi, nakar je šel študirat v Berlin. Takoj po študiju se je posvetil časnikarstvu ter je sodeloval spočetka pri Belgrajskem »Novem listu«, nato pa pri »Beogradskih Novostih«. Kot sposoben časnikar, zlasti dober kozar, je prišel nato k belgrajski Politiki, kjer je razvil svoje talente v polni meri. Njegova reporterska rubrika v Politiki je bila zelo mikavna in privlačna. Kmalu pa je prešel v politični del lista, kjer je pisal jasna in bistra politična poročila in članke. Zato mu je Politika odredila važne naloge. Pošiljala ga je v Sofijo, Pešto, Atene, Rim, Dunaj, odkoder je pošiljal svojemu listu zanimive politične članke in pisma. Poslan je bil tudi v Afriko, odkoder je pošiljal listu napete potopise. Pred 10 leti ga je Politika poslala v Berlin, kjer je bil njen stalni dopisnik. Iz Berlina so ga poslali v London, kjer je do sedaj deloval. Tukaj je ostal do svojega imenovanja za šefa našega osrednjega tiskovnega urada.

O zagrebski Delavski zbornici

Maškovo glasilu »Hrvatski Dnevnik« piše: »Že več let ni bilo volitev v delavsko zbornico. Delavski krogi so mislili, da se volitev izogiblje zato, ker ljudje, ki so ves čas diktature vodili delavske zbornice, nimajo zaslonbe v delavskih vrstah, na drugi strani pa se jih izogiblje zato, da bi nova uprava ne pregledala finančnega stanja teh ustanov. Ko so zastopniki hrvatskega delavstva prevzeli to ustanovo, so začeli natančno pregledovati njeno poslovanje. Zato je predaja trajala delj časa. Ker pa je v delovanju zagrebske delavske zbornice bile ugotovljene nepravilnosti, je bil do sedanji tajnik zagrebske delavske zbornice Vladimir Pfeiffer odpuščen iz službe brez odpovednega roka.«

Francoska „Rumena knjiga“

Kjuseivanov je že pred enim letom napovedal zvezo med Nemčijo in Sovjetijo!

Anglija in Nemčija sta že izdali svoje uradne podatke o vzrokih, ki so pripeljali do vojne. Anglija je o tem izdala svojo »Modro knjigo«, Nemčija pa je izdala dve »Beli knjigi«. O obeh, ki vsebujeta izčrpano posnetke diplomatskih listin, ki se nanašajo na zgodovino let 1938 in 1939, smo v »Slovenec« že obravnavali. Sedaj je izdala tudi francoska vlada takšno zbirko pomembnih diplomatskih listin, ki osvetljujejo dobo enega leta pred izbruhom sedanje vojne. V naslednjem podajamo kratek posnetek te objave.

Francoska »Rumena knjiga«, ki je najbolj obsejna med vsemi, je izšla v knjigi velikega okta- oblike na 359 straneh. Uvodno je na 40 straneh podana izčrpana vsebina vseh objavljenih diplomatskih listin, ki jih knjiga objavlja kar 370.

Uvod »Rumene knjige« nosi naslov »Častne besede« in prinaša dobesedno vsebino 11 listin, ki se tičejo zagotovil, ki so jih nemški državniški dali češkoslovaški vladi glede varnosti češkoslovaške države, kakor tudi izjav avstrijski vladi glede varnosti Avstrije. Te listine so zanimivo branje.

Prvo poglavje je posvečeno monakovski konferenci od dne 29. oktobra do 4. novembra 1938 (pet zanimivih diplomatskih listin).

Drugo poglavje je posvečeno zgodovini francosko-nemške izjave od dne 6. decembra 1938, ko sta obe državi sklenili, da bosta medsebojne spore mirno poravnali. To zanimivo poglavje razsvetljuje 19 listin, med njimi tudi čudoviti opis Hitlerjevega »orlovskega gnezda« nad Obersalzbergom izpod peresa francoskega poslanika François Ponceta, ki ga je Hitler kot prvega tamkaj sprejel v poslovilni avdienci. Tamkaj je tudi ponatiskan brzojavka francoskega poslanika v Sofiji, ki mu je bolgarski ministri predsednik dne 16. decembra 1938 namignil, da Nemčija pripravlja zvezo s Sovjetsko Rusijo in četrti delitev Poljske.

Tretje poglavje je posvečeno »izbrisanju češkoslovaške države« (47 listin) iz tega poglavja je še razvidna prava vsebina češkoslovaške krize in prizadevanje veseli, da bi jo preprečili. Tukaj so tudi objavljeni nekateri zanimivi pogledi poljskega zunanjega ministra Becka na usodo Češkoslovaške, takrat, ko se slutil ni, kaj se za njegovo državo pripravlja.

Četrto poglavje načrtuje nemško-poljsko krizo, ki jo opisuje 43 listin. Poglavje velja razdobju od dne 27. marca do 9. majnika 1939, ko je bila diplomacija že v mrzličnem delu okrog poljske

krize, ki se v javnosti niti pojavila ni v tistem času.

Peto poglavje obravnava gdanski spor, in sicer v dobi od 15. marca dalje do 19. avgusta. 73 listin osvetljuje to razdobje, v katerem posveča posebno pozornost oborožitvi Gdanska po Nemčiji, propagandnemu in agitacijskemu delovanju Nemcev v Gdanku, kakor tudi tiskovnemu dvo-boju med Nemčijo in Poljsko. Poročila francoskih poslanikov v Berlinu in v Varšavi so zgostena in nabita z dejstvi, ki napovedujejo bližajočo se vihar. Poročila so dnevna, včasih dvakrat na dan, ter sproti slikajo razvoj napetosti.

Šesto poglavje nosi naslov »mednarodna kriza« ter je prikazuje, kako se je poljsko-nemški spor razvil v mednarodno stisko, ker so zahodne velesile prisiljene neposredno posesti v ta spor kot zaveznice Poljske. 168 listin je temu poglavju posvečenih in obravnava kratko dobo od 20. avgusta do 3. septembra, ko je vojna izbruhnila. To je bilo najbolj usodno poglavje predvojnega zgodovine. Prvi oddelek je posvečen dokazovanju, da je Nemčijo poljsko državo hotela napasti, drugi oddelek obravnava Chamberlainovo pismo Hitlerju in odgovor slednjega, kakor tudi vso diplomatsko debato, ki se je okrog teh pisem razvila. Tretji oddelek se peča z Daladierovim pismom in odgovorom nanj ter s vsemi posledicami, ki jih je izmenjava teh pisem s Hitlerjem imela na diplomatskem polju. Četrty oddelek prinaša okoliščine, v katerih je Hitler sprejel neposredno pogajanja s Poljsko. Peti oddelek pojasnjuje posredovanje Italije za sklenjanje nove konference štirih velesil. Šesti oddelek pa prinaša vse listine, ki so v zvezi z objavo vojnega stanja med Nemčijo, Poljsko, Francijo in Anglijo. Obsežno se je »Rumena knjiga« v tem delu delu razpisala o okoliščinah francosko-angleškega zadnjega in brezuspešnega posredovanja v Berlinu. Knjiga končuje z angleško in francosko objavo vojne Nemčiji in s pozivom Daladiera na francoski narod.

Dodatno objavlja »Rumena knjiga« še doslovna besedila francosko-poljske zavezniške pogodbe iz l. 1921 in 1925, dalje izveščke iz govora francoskega zunanjega ministra Bonnetta dne 26. januarja 1939, ko je razlagal pomen francosko-nemške izjave o mirnem poravnavanju medsebojnih sporov, ter končno besedilo telefonskih razgovorov istega državnika v dneh od 1. in 2. septembra 1939 tik pred izbruhom vojne, s francoskimi poslaniki v Varšavi, Berlinu in Londonu.

Poslaniki Anglije, Francije in Italije zapuščajo Moskvo

Moskva, 3. januarja. AA. (Reuter.) Angleški veleposlanik sir William Seeds je odpotoval v toku noči z vlakom iz Moskve v Bukarešto, odkoder bo nadaljeval svojo pot v Anglijo. Na postaji so se poslovili od njega njegovi prijatelji ter veliko število članov diplomatskega zbora.

Moskva, 3. januarja. J. (Radio Roma.) Francoski veleposlanik Paul Naggiar je dobil od svoje vlade dopust in bo te dni odpotoval iz Sovjetske Rusije. Kako dolgo ostane na dopustu, ni znano. Poslaništvo bo vodil odpravnik poslov.

Moskva, 3. januarja. AA. (Havas.) Italijanski veleposlanik Augusto Rosso odpotuje danes iz Moskve v Italijo, kamor ga je poklicala vlada. Sovjetska vlada je, kakor znano, odpoklicala že skoraj pred enim mesecem svojega poslanika v Rimu Gavelkina.

Zanimivi pogledi Italijanskega tiska o odnošajih Italije do Sovjetske Rusije

Za pravilno presojo sedanjega zunanje-političnega položaja v Podonavju in na Balkanu pričujemo posnetke iz dveh italijanskih polslužbenih listov, ki pišejo o stališču Italije do Sovjetske Rusije.

«Relazioni Internazionali» »Italija ne bo nikoli dovolila, da bi Sovjeti prekoračili Karpaty proti jugu«

Glasilo zunanje ministrstva »Relazioni Internazionali« objavljajo pod naslovom »Politika Italije« uvodni članek, ki je v mednarodnih krogih vzbudil največje zanimanje. Uvodno razlaga članek še enkrat tisti del govora zunanje ministra grofa Ciana, ki se nanaša na nemško-sovjetsko prijateljstvo, in pravi:

»Italijanska vlada je nemški vladi svetovala politiko, ki bi napetost s Sovjetsko Rusijo nekoliko zmanjšala. Sprito nasprotij, ki vladajo med narodnim socializmom in boljševizmom na ideološkem polju, italijanska vlada ni mogla naprej videti, da bi mogla takšna politika iti čez navedeni cilj.«

Nato razpravlja pisec o nadaljnjih možnostih sovjetske politike v Podonavju in na Balkanu, ter pravi:

»da se motijo tisti, ki mislijo, da se bo Sovjetska po svojih vojaških neuspehih na Finskem dala odvrgniti od izvedbe svojih drugih načrtov. Sovjetska je za enkrat zamotana v dolgotrajno in negotovo vojaško borbo na Finskem. Toda na jugovzhodu Evrope traja boljševiška propaganda dalje, kar napoveduje, da utegnejo nadaljnji sovjetski naleti veljati Podonavju in Balkanu. Vsakomur mora biti jasno, da takšni naleti Italije ne morejo pustiti brezbrizne. Vsi trije sredozemski polotoki (Španija, Italija, Balkan) so po skupni sredozemski omiki med seboj usodno povezani. Ako bi se moglo zgoditi, da se na enem ali drugem teh polotokov vgnezdijo boljševizem, bi to prizadelo vse Sredozemlje. Sovjetske armade so prodrele do vrh Karpatov. Toda Italija ne bo nikoli dovolila, da bi tudi samo poskusili prekoračiti jih proti jugu.«

»Stampa«

»Stalinove sanje, da bi ob strani opazoval evropsko vojno in nastopil kot razsodnik, se razblinjajo v nič«

Turinska »Stampa«, ki velja tudi za polslužbeno glasilo italijanske vlade, pa obravnava sovjetsko vprašanje. List trdi, da se je Sovjetska Rusija naslonila na Nemčijo bolj iz strahu in občutka manjvrednosti. Sovjetska je sprito bliskovitih uspehov nemške vojske na Poljskem sprejela nemško prijateljstvo, ker je Stalin spoznal, da se ne bi mogel zoperstaviti nemškemu napadu.

Samo spominjati se je treba nešteti ponizani, ki jih je morala Sovjetska požreti na Daljnem vzhodu od Japoncev samo zato, da bi se ji ne bilo treba boriti. Toda Sovjetska je mislila, da je dovolj močna, da napade malo Finsko in da potem s pomočjo lahko pridobljenih favorizov nadaljuje svoje izsiljevanje drugod. Toda ta račun ni bil točen. Sovjetska armada se je izkazala za mnogo manj vredno, kot se o njej

misli najboljši črnogledi kritiki. Po enem mesecu brezuspešnih bojov bo Sovjetska skušala sedaj doseči kakšen uspeh s pomočjo množice vojaštva. Toda če bi se je tudi posrečilo — kar nikakor ni gotovo — da bi s tem Finsko porazili, so dosedanje izkušnje jasno povedale, da je sovjetska armada ničredna. In te obsebe nikdo ne bo mogel spremeniti. Vse ostalo leži danes že zavito v temo.

O notranjepolitičnih posledicah za Sovjetsko samo nečemo govoriti. Na zunanje-političnem polju pa nastaja vprašanje, če bo zaradi neuspehov na Finskem sovjetski pritisk na Crno morje odnehal in če morda Japonska sedaj svojega sporazuma s Sovjetsko ne bo rajši zavlekla.

Mnogo bolj važna so vprašanja, kakšne posledice bodo finski dogodki imeli za nadaljni razvoj nemško-sovjetskih odnošajev. Do sedaj namreč angleška vlada še ni opustila upanja, da se ji bo posrečilo Sovjetsko odtrgati proč od Nemčije. Vojaški porazi na Finskem pa so Sovjetsko postavili v tako slabo luč, da si Anglija tedaj manj želi kakšnega zavezništva z njo in da le rajše vidi, da bi se Sovjetska čim bolj zapletla v skupno usodo s Nemčijo. Porazi na Finskem potiskajo Sovjetsko vedno bolj v naročje Nemčije. Lahko pa si predstavljamo, kaj bi na vojaškem in gospodarskem področju pomenila nemško-sovjetska skupnost, ako bi prišla popolnoma pod nemško vodstvo.

Vprašanje, kako se bi Italija v primeru takšnega razvoja zadržala napram Nemčiji, je prenevarno, da bi ga že sedaj postavljali. Eno pa je gotovo:

»Stalinove sanje, da bi od strani opazoval evropski boj in potem nastopil kot razsodnik, se razblinjajo v nič. Stalin je hotel samo malo pobrskati v to borbo, toda stroj ga je že pograbil za roko in ga bo morda že jutri vsega potegnili v svoje kolesje.«

»Nemčija bo zasedla Ukrajino, da prepreči, da je ne bi prej zasedli Anglija in Francija«

V naslednji izdaji objavlja »Stampa« nov uvodnik, v katerem z neverjetno odkritostjo obravnava vprašanje Sovjetske Rusije v bližnji bodočnosti. List ponovno izjavlja, da se

»Anglija sprito sovjetskih neuspehov na Finskem vedno bolj nagiblje k temu, da bi Sovjetsko popolnoma vrgla v naročje Nemčije, jo napadla v Črnem morju in na Kavkazu ter z njo obratunala.«

»Toda važno je pri tem — nadaljuje »Stampa« — kaj bi v tem primeru storila Nemčija. Ali ne bi Nemčija ob prvih znamenjih, da Anglija pripravlja veliki napad na Sovjetsko takoj zasedla vso sovjetsko Ukrajino do Dona in do Črnega morja, da s tem prepreči, da je ne bi zasedli Anglija in Francija?« List pravi, da bi Nemčija s tem dosegla to, kar je vedno želela, da si namreč osvoji vso Ukrajino in dobi v svoje roke njena bitna in rudniška bogastva ter industrijske naprave na Dnjepru. Nemčija bi se na ta način lahko osamostojila v gospodarskem oziru, kajti gospodarsko organizacijo bi vzeli v svoje roke nemški gospodarski strokovnjaki.«

»Stampa« pristavlja, da je Nemčija za izvedbo takšnega načrta že pripravljena in da računa pri tem mnogo na ruske emigrante, ki bi jih organizirala v prostovoljske oddelke ter jim potem pod svojim nadzorstvom izročila politično upravo osvojene Ukrajine. V nemški Galiciji se nahajata že bivša ruska generala Skoropatski in Popov.

Na koncu pravi list, da bi moglo kmalu priti do konca med prijateljstvom med Nemčijo in Sovjetsko. Nadaljna misel, da bi se v tem primeru Italija spet lahko s polno močjo postavila ob bok Nemčije proti Sovjetski Rusiji, se sama po sebi vsiljuje, a je list ne izraža.

Csaki v Italijo

Neresnične govorice o personalni uniji med Italijo in Madžarsko

Rim, 3. jan. t. Reuter. Tukaj neslužbeno potrjujejo poročila, da bo madžarski zunanji minister grof Csaki v kratkem prišel v Italijo, kakor so namignili že madžarski listi, ki so pisali o ministrovem potovanju v — tujino. Grof Csaki bo šel ali v San Remo ali v Santo Margharito. Potovanje madžarskega zunanje ministra je na zunaj zasebno, toda nobenega dvoma ni, da bo govoril tudi z italijanskimi vodilnimi državniki.

propagandnim namenom, da bi strahovala Turčijo in jo zmečala, da bi se ločila od Anglije in Francije ter iz strahu pred sovjetskim napadom zaprla Dardanele za zavezniška brodovlja. V Londonu so to službeno sporočili na vseh inozemskih diplomatskih mestih sprejeli z velikim zanimanjem.

Diplomatični sotrudenik nemške »Börsenzeitung« razglablja o nujnostih japonske politike ter prihaša do zaključka, da se japonski interesi ujemajo z nemškimi, italijanskimi in sovjetskimi. Potem takem bi bilo treba ustanoviti med temi državami zavezniško skupnost »Evrazijo«, ki bi šla v borbo proti zahodnim velesilam, to je proti Angliji, Franciji in Združenim državam Severne Amerike. Japonska je po mnenju lista že zdavnaj spoznala, da ji v njenih prizadevanjih nič ne pomaga, dokler se gospodarsko ni osamostojila od zahod. velesil. Japonsko torej ogrožajo iste nevarnosti kakor Nemčijo, Italijo in Sovjetsko Rusijo. Na drugi strani pa bi skupna borba prinesla velike koristi vsaki izmed njih na odgovarjajočem »živiljskem« prostoru, ki ga jim vsem enako zanikajo »kapitalistične zahodne velesile«. Razumevanje za takšno zvezo raste. Pravi pisec, kljub oviram, ki še obstajajo.

V tej zvezi poudarjajo na poučenih mestih, da so govorice o tem, da bi moglo priti do personalne unije med Italijo in Madžarsko, gola izmišljotina. Izmišljeno je torej tudi poročilo neke tuje agencije, da se bo madžarski državnik v Italiji pogajal za izvedbo personalne unije, ki bi vladarja Italije postavila istočasno za vladarja Madžarske.

Po Rimu tudi mnogo govore o tem, da bo sedanji nemški poslanik v Ankari baron von Papen premeščen za poslanika v Rim.

Bolgarsko-sovjetska pogodba pred podpisom

Sofija, 3. januarja. AA. Stefani. Pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Bolgarsko za sklenitev trgovinske in plovnice pogodbe tečejo v Moskvi normalno. Pogodba bo v kratkem podpisana.

Odnosaji med Italijo in Turčijo - boljši

Rim, 3. januarja. b. Odnosi med Italijo in Turčijo so se znatno zboljšali ter je z obeh strani prišla pobuda za ureditev trgovinskih in gospodarskih odnosov na novih temeljih. Pričakovati je sklenitev novega italijansko-turškega trgovinskega sporazuma ter se bodo pogajanja v najkrajšem času pričela. Turška trgovinska delegacija odpotuje že nocoj v Rim.

Carigrad, 3. januarja. AA. (Reuter.) Danes je odpotovalo v Rim turško gospodarsko zastopstvo, v katerem je veliko število uglednih osebnosti. Člani tega zastopstva se bodo pogajali z merodajnimi italijanskimi osebnostmi za novo turško-italijansko trgovinsko pogodbo, ki naj bi odprla nove večje možnosti za nadaljnji razvoj trgovinske zamenjave med Italijo in Turčijo. Na čelu turškega gospodarskega zastopstva je turški veleposlanik v Rimu Hussein Ragif. Razen tega so v zastopstvu še vodilni zastopniki zunanje ministrstva, ministrstva za trgovino in industrijo in ministrstva za narodno gospodarstvo, kakor tudi predstavniki turške osrednje vlade. Zastopnikom so pridali še večje število izvedencev.

Pri tej priliki je treba poudariti, da je pred nedavnim Italija naročila v Turčiji 20.000 ton bombaža in večje količine žita, konzerviranih rib in raznih surovin. S turške strani trdijo, da so bile o priliki teh naročil desetine zelo ugodne cene.

Na »proletarskem« parniku »Stalin« so — 4 razredi

Amsterdam, 3. jan. AA. Havas: Ladja »Stalin«, ki jo je zgradila neka nizozemska ladje-delnica po načrtih, ki jih je izdelal sovjetski trust »Sovkomflot«, daje verno sliko »sovjetske družbe brez staževskih razlik«. Ladja Jožef Stalin, ki ima 8950 ton je namenjena za službo med Vladivostokom in Petropavlovskom, torej za izključno sovjetski promet. Navzle temu ima ladja 4 razrede, ki kažejo med seboj glede ureditve največje razlike. Na eni strani razkošne kabine, obložene z dragocenim lesom in z vsemi mogočimi udobnostmi, na drugi strani pa so prostori za potnike najnižjega razreda, kjer ni niti umivalnikov. Za 500 potnikov je komaj 20 umivalnikov. Na ladji je veliko število radijskih zvočnikov, ki jih pa ni mogoče izključiti ali vključiti po želji potnikov. Mehanika in častniki imajo svojo jedilnico in svoj klub, ki je popolnoma ločen od prostorov ostale posadke. Razkošni prostori so napravljeni tako, da sploh ni nobenih zveznih vrst s prostori najnižjega razreda. Noben tehnični strokovnjak ali sovjetski mornar, ki so prispeli že pred tedni v Amsterdam, da bi bili poučeni o gradnji ladje, ne more nikoli sam iti v mesto, ker ga vedno spremljajo člani GPU, ki vodi mornarje na skupne sprehode.

Lebrun - kralj Jurij Cestitke ob novem letu

Pariz, 3. januarja. t. Havas. Francoski predsednik republike in angleški kralj Jurij sta ob priliki novega leta izmenjala dolge pozdravne brzojave.

Angleški kralj Jurij pravi v svoji čestitki: Francoski in angleški narod sta tesno povezana drug z drugim v tej ponovni in dokončni borbi proti surovim silam, ki brezumno napadajo. S polnim zaupanjem že vidim prihajati zmago, ki bo našima narodoma dala možnost, da bosta za dolgo dobo v miru živela svojo svobodo, ki je nobene grožnje in nobena nasilja od strani tistih, ki so tako otipljivo napram svojim sosedom pokazali, da razven miru, ki ga daje podvrženost in suženjstvo, nobenega ni ne marajo.

Amerika še 180 milijard v obrambne namene

London, 3. januarja. t. Reuter: Iz Washingtona sporočajo, da se je danes sestal ameriški kongres na redno zasedanje, na katerem bo glasoval za odobritev nadaljnjih kreditov za narodno obrambo. Izvedelo se je, da bo Roosevelt predlagal vsoto 3 milijarde dolarjev (180 milijard din), ki bodo porabljeni za nabavke orožja in za obnovo mornarice. Roosevelt namerava tudi zmanjšati druge izdatke v korist stroškov za obrambne namene. Veliko zanimanje vlada tudi za imena kandidatov za novo predsedniško mesto. Sam predsednik Roosevelt pa ne daje nikakršnih izjav glede svoje tretje kandidature.

Roosevelt proslavlja demokracijo

Washington, 3. januarja. t. (Reuter.) Na seji kongresa je imel predsednik Roosevelt govor, v katerem je utemeljil svoje zahteve za kri-tično 3 milijard dolarjev (180 milijard din), ki jih potrebuje za oborožitev na suhem, na morju in v zraku. Opisal je svetovni položaj v luči ognja, ki

Kmetje so sužnji v Sovjetski Rusiji

Komunistična propaganda je zadnje čase posebno rada širila vesti o tem, kako lepo je bilo v Sovjetski Rusiji urejeno vprašanje kmečkega stanu, ko so nasilno nagnali ruske kmete v kolhoze, kjer sedaj trpe tako kot ni ruski kmečki stan trpel tudi v najhujših časih fevdalstva in carskega absolutizma. Sreča sovjetskega kmečkega kolhoznika mora biti tako velika, da se sedaj s takim »veseljem« bori za rdečega carja Stalina in da se tako »trudi«, da bi tudi finskega kmeta nagnal v isto suženjstvo, v katerem že zdaj živi po sovjetskih kolhozi.

Komunistična propaganda širi ponekod slike o kolhozi in oznanja, da se bo po kolhozi kmečko življenje čisto moderniziralo, industrializiralo in posplohilo tako, da bo povsod za vse enako. Zgradili so celo dve, tri ogromne kasarne, kmečke kolhoze. Te slike so poslali na zapad, kjer naj bi se razni moderni arhitekti navduševali nad načinom bivanja v poslopjih, kamor bi bilo mogoče vtakniti kar na stotine družin. Toda notranjost teh kolhozov je čisto drugačna. Kmete so v razne pristave in na hitro zgrajene barake nagnali tako brez načrta, da v posameznih sobah ne živi samo ena kmečka družina, ampak pogosto celo po tri družine. V večjih sobah živi do 30 oseb. Oprema je slaba, posode so skupne za vse; še ležišča nima nikdo stalnega, ampak se mora sproti boriti zanj. Hrana je skupna za vse, slaba in nezdrava.

Nekateri kmetje v kolhozi imajo še lastne hišice in majhno samostojno gospodarstvo. Toda njihov zaslužek je tak, da nima zadostnih sredstev niti za najnujnejše potrebe. Tega malega posestva v okviru kolhoza ne more prodati, pa tudi preseliti se ne more nikamor, ker ga je državna oblast poslala na to posestvo. Državnega delodajalca pa nikdo v Sovjetski Rusiji ne more nezakazno menjati. Edina rešitev za tega kmečkega reveža je, da vodstvo kolhoza zahteva, da naj podre svoje dosedanje bivališče in se preseli drugam; njegov dosedanj bedni dom mora zginiti s površja, ker to zahtevajo koristi kolhoza.

Hrana po kolhozi je slaba. Najbolj pogosto se kuha krompir, ki si ga lahko za pribojšek samo malo osolijo. Redko kdaj se prigradi, da pride pošiljka rib in tedaj je v kolhozu že velik praznik. Meso pride na krožnik samo ob najslavnejših priložnostih. Leta 1934 je vladala na kolhozu 400 km od Moskve taka lakota, da so se kmetje hranili z drevesnimi skorjami, z mahom in slamo. Nasilna uvedba kolhozov v letih 1932-1933 je spravila 5 milijonov kmetov ob življenje. To grozno število svojih morij je Molotov sam priznal v svojem govoru na XIV. kongresu komunistične stranke in dodal k temu priznanju o svojih pokoljih kmečkega prebivalstva, da je bil to še le začetek. Poslej so komunisti to besedo seveda držali.

Boljševiki so se hvalili s tem, da so kolhoze industrializirali in izdelali toliko in toliko vlačilcev, raznih poljedelskih strojev in modernih shramb. Toda velika večina teh strojev je bila izdelana tako pomanjkljivo, da so morali takoj nazaj v popravilo. Stroje so razne petletke še lahko izdelovale, življenjski pogoji kmetov po kolhozi pa se niso spremenili. Petletka je bila za kmete - ljudi tako porazna, da je bil stroj kmalu manj vreden kot pa staro kmečko orodje po bivših kmečkih domovih. Petletke niso preobrazile ruskega kmeta.

Sedanji sovjetski kmečki kolhozi so prava koncentracijska taborišča in delo v njih je militarizirano. Po številnih kolhozi morajo kmetje delati 16 do 18 ur na dan. Kmetje morajo na delo v skupinah, njihovo delo pa nadzira komunistični miličnik, ki je oborožen, zapisuje delo vsakogar posebej in lahko vsakogar kaznuje po svoji volji, ne da bi o tem moral komu poročati. Kakor v najhujših koncentracijskih taboriščih.

Kmet, ki živi v kolhozu, ne more več nikamor brez »potnega lista«, ki pa mu ga vodi ali nadzornik kolhoza skoraj nikdar ne da. Tak sovjetski državljani sploh ni več svoboden človek, ampak suženj in življenje v kolhozi suženjstvo, ki še v starem veku ni bilo tako strašno, kakor je danes v komunističnem peklu.

„Na afganistanski meji ni nobenega zbiranja čet“

Odločno zanikanje angleške vlade

Velikopotezni nemški načrti

»Evrazija« — ali zveza med Nemčijo, Italijo, Sovjetsko Rusijo in Japonsko proti Angliji, Franciji in Ameriki

London, 3. januarja. t. (Reuter.) Na mero-dajnem mestu so danes objavili uradno sporočilo, da v londonskih političnih krogih ne polagajo nobene važnosti na različna poročila, ki so zadnje čase krožila o nekem zbiranju sovjetskih čet na meji Afganistana. Angleški politični krogi da so se informirali na vseh poučenih mestih in so prišli do zaključka, da so ta poročila plod propagande, ki nima nobene stvarne podlage. Prav tako so prišli od strani afganistanske vlade verodostojna sporočila, da afganistanska vlada v zadnjem času ni odredila nobene mobilizacije. Prav tako je iranska (perzijska) vlada izjavila, da jim tamkaj ni nič znanega o kakšni mobilizaciji. Vsa ta poročila imajo isti izvor in služijo samo

ga je zažgala nova vojna. Nato je pozval ameriški narod, naj bo složen, s sledečimi besedami:

»Kot en sam združen narod moramo skrbno varovati plamen človeških svobod, ki so osnova demokratičnega življenja. Naj bo leto 1940 takšno, da bo dokazalo vsem poznejšim rodovom, da je to bila doba, ko je demokratična misel dobila svojo polno opravičilo kot najboljši način vladanja za vse ljudi in za vse narode.«

Sprejemi pri sv. očetu

Vatikan, 3. januarja. AA. Stefani: Sv. oče Pij XII. je začel danes dopoldne s sprejemanjem. Med drugimi je sprejel v avdienco 850 mladih novoporočencev, 1500 usmiljenih sester, učitelje, ki obiskujejo v Rimu pripravljalni tečaj ter skupino 800 romarjev iz tujine. Nato je sv. oče sprejel v avdienco msgr. Valeria, apostolskega nuncija v Parizu, ter senatorja Rene Benarda, komisarja francoske sekcije pri svetovni rimski razstavi, ki bo leta 1942.

Gospodarstvo

Dr. Ciril Zebot:

Pred uredbo o nadzorstvu nad cenami

Uredba o pobijanju draginje z dne 20. septembra 1939 je v svojem 9. členu pooblastila ministra za trgovino in industrijo ter ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da moreta sporazumno izdati uredbo o nadzorstvu nad cenami življenjskih potrebščin in drugega blaga. Javnost je bila obveščena, da je državni odbor za pobijanje draginje že sestavil osnutek predvidene uredbe. V smislu tega osnutka bi bile nadzorstvo podvržene cene vsega blaga, razen cene kmetijskih pridelkov in obrtniških proizvodov v neposredni in zadržni kmetiki oz. obrtniški (ako gre za obrtnika z enim pomočnikom), prodaji. Izhodišče za izvrševanje nadzorstva bi naj bila ugotovljena raven cen z dne 1. septembra l. l., torej pred nastopom neposrednih vojno-gospodarskih in vojno-psiholoških okoliščin. Razlog za dovoljeno zvišanje konkretne cene nad osnovno raven bi bil v smislu omenjenega osnutka »narast režijskih stroškov proizvodnje in sestavin normalne prodajne kalkulacije«.

Osnutek uredbe predvideva za izvrševanje nadzorstva po označenih sodilih posebne nadzorne organe s širokimi pristojnostmi.

Na vrhu te nove birokracije bi bil poseben »vrhovni komisar za cene« z brezprizivno pristojnostjo. Samo ministristvo za socialno politiko bi imelo pravno možnost, da naknadno sproži revizijo določenega nadzorstvenega postopka. Za pokrajinska področja bi vršili opravilo nadzorstva nad cenami posebni »Oblastni komisariji za cene«, ki bi imeli ob strani posebne »Odbore za nadzorstvo nad cenami« kot zgolj posvetovalne organe oblastnih komisarijev in upravičence do zahtevka po reviziji določenega nadzorstvenega postopka na Vrhovnega komisarja. Na spodnji stopnji so predvideni posebni »Nadzorniki za cene«, ki bi jih postavljali Vrhovni komisar.

Da bi označeni nadzorstveni aparat mogel svoje koščice opraviti čim uspešneje izvrševati, mu daje osnutek predvidene uredbe pravno možnost do vploga v celotno podjetniško knjigovodstvo, prostore, zaloge itd.

Na prvi pogled izstopa iz tega osnutka dvojje stvari:

1. Raztezna opredelitev opravičljivih razlogov za dovoljeno povišanje cen nad ravni z dne 1. septembra 1939. Obrazec »narast režijskih stroškov proizvodnje in sestavin normalne prodajne kalkulacije« ni ravno najbolj precizen in ne preveč gospodarsko formuliran. »Stroški proizvodnje« so raznovrstni, večina njih sestavin pomeni zopet ravno toliko »cen« in te imajo za seboj zopet vsaka svoj kompleks »proizvajalnih stroškov« itd. Podrobnejša razčlenitev in precizna opredelitev resnično opravičljivih sestavin bi bila pri tako važnem pomenu, ki ga imajo opravičljivi razlogi za zvišanje cen nad osnovno ravni, vsekakor potrebna. Pa o tem bi bilo treba posebej članka. Tu o tem ne moremo obširneje razpravljati.

2. Trenutno nas zanima predvsem vprašanje nadzorstvenih organov. V smislu omenjenega osnutka predvideva uredbo, da ti organi pooblastijo birokratični z brezprizivnimi pooblastili. Ne glede na to, kakšni organi bi bili za opravljanje nadzorstva nad cenami, ki je vsaj po svoji tehnični strani izrazito narodno-gospodarsko opravilo, najbolj primerni, moremo takoj pristaviti utemeljen dvom, ali so poedinski (v nasprotju z zbornimi) birokratični, izven neposrednega narodno-gospodarskega dogajanja stoji organi za to nad vse koščice gospodarsko-urejevalno nalogo poklicani. Pojav cen je najbolj bistveni izraz sodobnega menjalnega gospo-

darstva in tržni mehanizem je funkcionalni princip in regulator gospodarske dejavnosti v sodobnem menjalnem gospodarstvu na temeljih zasebne lastnine in pobude. Kako naj potem poedinski birokratični organi brez škode in brez nevarnosti brezprizivno vposegajo v samo bistveno osredje gospodarskega življenja? Ne. To je primer enostavne brahialne etatizacije, ki ne more dobro končati!

Kakor poroča »Jugoslovanski kurir«, se je vršila v četrtek dne 28. decembra 1939 v Belgradu konferenca centralne industrijskih korporacij, ki je razpravljala o omenjenem osnutku uredbe o nadzorstvu nad cenami. Konferenca je sklenila, da bo ožji odbor sestavljal posebno spomenico, v kateri bo točno opredelil stališče industrijev do omenjenega osnutka in izrazil njihove predloge za uredbo.

Konferenca sama pa je v zvezi z nameravano uredbo ugotovila naslednje:

1. Nadzorstvo nad cenami je opravilo izrazito narodno-gospodarskega značaja, ne pa zgolj funkcija socialnega skrbstva. Zaradi tega naj bo vrhovna pristojnost v tem vprašanju pridržana ministru za trgovino in industrijo (ne pa ministru za socialno politiko), ki naj bi izvajanje nadzorstva izvedel sporazumno z ostalimi gospodarskimi ministri, z ministrom za socialno politiko ter z inspekcijo za državno obrambo.

2. Ker gre za izrazito gospodarsko-tehnično vposeganje v samo bistvo sodobnega menjalnega gospodarstva, zato morejo opravilo nadzorstva nad cenami izvrševati samo taki organi, ki popolnoma obvladajo vse »skrivnosti« gospodarskega mehanizma, funkcionalno povezanost vseh stopenj gospodarskega procesa, vseh odsekov narodnega gospodarstva in vezi našega gospodarstva s svetovnim gospodarstvom.

3. Zato so industrijski krogi mnenja, naj bodo nadzorstveni organi korporativno zgrajeni, t. j. sestavljeni skupno iz predstavnikov proizvajalnih kategorij, tehničnih strokovnjakov in predstavnikov vrhovne gospodarsko-politične in socialno-politične uprave. Industrijski krogi so odločno nasprotni temu, da bi bil nadzorstveni organ birokratičen, njegov nosilec poedinec in njegova pristojnost brezprizivna.

Že v članku v »Slovenec« z dne 7. decembra 1939 smo razložili in poudarili potrebno, da je organizem za nadzorstvo nad cenami korporativno zgrajen. Zato smo hoteli slovensko javnost opozoriti na mnenje industrijev, ki je v načelu tudi za korporativno solucijo. Kako si industriji konkretno predstavljajo sestavo nadzorstvenega organa, sodelo in postopek za izvrševanje nadzorstva nad cenami, bomo videli, ko bo objavljena obljubljena spomenica. Pripomnimo pa že sedaj, da je bistvo korporativne zamisli v enakostni udeležnosti obeh živih činiteljev gospodarskega življenja na narodno-gospodarskem (ne podjetniškem) uravnavanju, podjetništvu in delavstvu. Neorganizirana množica potrošnikov pa mora biti posebej zaščitena po političnih činiteljih kot varuhin skupne dobra.

Zdi se tudi, da bi vojno-gospodarske in vojno-psihološke okoliščine, ki so povzročile draginjski val, zahtevale organično nadzorstvo nad cenami že mnogo prej. Potem bi izstopalo precej nesoglasij in prilagajanje medz namovo raven cen bi bilo znatno olajšano in poenostavljeno.

za 221.74 milij. din). Gibanje nove in povečanje delniške glavnice nam kaže naslednja tabela:

novi družbe št. družb milij. din	povečanja glavnice št. družb milij. din
1935 35 49.65	19 120.75
1936 44 152.90	34 202.85
1937 47 130.—	29 162.20
1938 59 1.065.40	38 221.74
1939 58 136.10	31 114.10

Od novoustanovljenih družb so bile lani: 2 delarna zavoda, 1 zavarovalnica, 2 brodaraki družbi, 18 trgovinskih podjetij, 3 gradbene industrije, 9 rudnikov, 1 izdajateljsko podjetje, 6 tekstilnih industrij, 1 kemična industrija, 1 za industrijo gume, 1 lesna industrija, 5 hranilnih industrij in 8 kovinskih industrij.

V teku lanskega leta je 22 delniških družb zmanjšalo svojo glavnico za 36.5 milij. din (prejšnja glavnica je znašala 931 milij. din). Čisto povišanje delniške glavnice za lanko leto znaša 213.7 milij. din, l. 1938 219.0 milij. din. Tako je skupna delniška glavnica naših delniških družb lani narasla na 7.447 milij. din ali v teku enega leta za 2.87%.

Stanje naših kliringov

Po poročilu Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 31. decembra naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem za 22. dec.):

Aktivni kliringi: Nemčija 7.658.000 (— 788 tisoč mark, Češko-moravski protektorat 48 milij. 152.000 (+ 5.060.000) kron, Bolgarija 289.000 (+ 167.000) din in Španija 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 68.082.000 (— 10 milij. 508.000) din, Madžarska 34.181.000 (+ 2.752.000) din, Rumunija 24.909.000 (— 7.381.000) din, Turčija 4.759.000 (+ 127.000) din, Belgija 1.416.000 (— 9.000) belg. Slovaška 819.000 (+ 780.000) kron in Poljska 26.896.000 din.

Izkaže znatno povečanje naših terjatev v Češko-moravskem protektoratu, dočim so se naše terjatve v Nemčiji zmanjšale. Med pasivnimi kliringi navajamo, da se je zmanjšal naš dolg Italiji in Rumuniji, povečal pa se je naš dolg Madžarski.

Regulacija Drave. Za 5. febr. je razpisana prva licitacija za regulacijska dela na Dravi v odseku Ptuj-Budina (med km 27.420-6.650). Proračunska vsota znaša 2.925.573.88 din.

Nekaj nemških kovancev. Belgrad, 3. januarja. AA. Številni naši državljani se obračajo na bančni in valutni oddelek finančnega ministristva s prošnjo za posredovanje pri pooblaščenih zavodih ali menjalnicah, naj jim odkupijo neveljavne nemške marke v papirju ali kovane, ki so jih prinesli iz Nemčije. Z ozirom na to bančni in valutni oddelek finančnega ministristva obvešča zainteresirane, da je tako izvoz kakor tudi uvoz papirnatih nemških mark iz Nemčije prepovedan. Potniki smejo prinesiti iz Nemčije največ 10 mark kovane denarja in samo toliko smejo nesti tudi v Nemčijo. Izjema so naši sezonski delavci, ki smejo o priliki vrnitve v našo državo iz Nemčije prinesiti največ do 10 efektivnih nemških mark v papirju ali kovanih, toda ne v kovancih po 10 nemških mark. Za odkup teh mark od sezonskih delavcev sta pooblaščen podružnici društva Putnik na Jesenicah in v Mariboru, ki izplačujeta po 13.30 din za nemško kovano marko ali papirnatu. (Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministristva.)

Tobak za pipo. Belgrad, 3. januarja. AA. S 4. januarjem bo uprava državnih monopolov dala v prodajo poseben tobak za pipe pod imenom »Ekstra duvan za lulu«. Prodajali ga bodo v pločevinastih škaflićah po 50 gramov in za 15 din. Za njegovo izdelovanje se uporablja surovi tobak, v glavnem tujeja izvora, izdelan in aromatiziran pa je po zgledu zahodnih držav, kjer tak tobak dosti bolj kade kot pri nas. Da se ne bi izgubil vonja, ga bodo prodajali v pločevinastih škaflićah, razen tega pa bo še ovit z voščenim in aluminijastim papirjem.

Deputacije pri ministru za socialno politiko. Belgrad, 3. jan. AA. Dopolodne je minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Srdjan Budisavljević sprejel v svojem kabinetu zastopstvo uprave Zveze nabavljanih zadrž. Zastopstvo je razložilo ministru razmere in stanje ter potrebo po ureditvi cen in onemogočenju spekulacije z življenjskimi potrebščinami. Kot zastopnica najmočnejše konsumne organizacije v državi je delegacija izročila ministru tudi grafikon o gibanju cen življenjskih potrebščin v zadnjih treh mesecih. V njih se vidi, da so življenjske potrebščine v tem času neupravičeno poskočile od 30 do 100%. Zaradi tega je zastopstvo zaprosilo ministra, da na eni strani po zakonski poti prepreči nadaljnje dvigovanje cen, na drugi strani pa povzroči, da Zveza nabavljanih zadrž dobí od ravnateljstva za prehrano potrebna denarna sredstva za zbiranje rezervnih živil s tem, da se te zaloge dele preko konsumnih zadrž ter na ta način učinkovito prepreči dvigovanje draginje kakor tudi spekulacije. Minister dr. Budisavljević je pazljivo poslušal izvajanja tega zastopstva in obljubil, da bo šel na roko resničnim ljudskim potrebam. — Minister Budisavljević je sprejel tudi zastopstvo zdravnikov in uslužbencev socialnega zavarovanja. Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, boln. blaginje, trgovske mladine in borze dela. To zastopstvo je razložilo svoje stanovanje razmere in zaprosilo ministra za posredovanje, da se zvišajo plače zaradi sedanja draginje. Obenem je zastopstvo prosilo ministra za posredovanje, naj se najstrožje izvajajo zakonske določbe glede brezvestne spekulacije.

Delo odbora za revizijo kartelnih sporazumov. Belgrad, 3. jan. AA. V ministristvu za trgovino in industrijo je bila pod predsedništvom Save Obradovića, pomočnika trgovinskega ministra, prva seja odbora za revizijo kartelnih sporazumov. Na seji so bili navzočni pomočnik trgovinskega ministra Sava Obradović, ravnatelj direkcije za proučevanje in organizacijo kmetijstva glede prehrane Čistić Dragomir, načelnik ravnateljstva za proučevanje in organizacijo kmetijstva glede prehrane Terzan Josip, tajnik banke uprave banovine Hrvatske Josip Kabas, pristav trgovinskega ministristva Josip Korac in uradniški pripravnik ministristva za trgovino in industrijo Stevan Kukuleca.

Na tej seji je odbor določil način svojega dela, razpravljal o kartelni politiki ministristva za trgovino in industrijo ter sprejel tudi smernice za nadaljnje delovanje. Na isti seji so govorili tudi o posameznih primerih povišanja kartelnih cen ter je bilo sklenjeno, da se predlaga trgovinskemu ministru naj začne preiskovalni postopek med karteli zaradi njihovega zadnjega zvišanja cen. Istočasno je odbor sklenil zaprositi trgovinskega ministra in banovino Hrvatsko, naj nadaljujeta in čimprej končata preiskovalni postopek nad cementnimi karteli. Spilanič d. d. za cement-portland, Split. Glavnica 90, bilančna vsota 113.97 (192.4), brutto donos 10.95 (8.80), čisti dobiček 1.9 (0.65) milij. din. Družba že od leta 1934 ni delila dividend. Dividenda za 1938 znaša 15 din brutto (na imensko vrednost delnice 200 din).

»Adire« za raziskovanje rudnih polj. Belgrad. Za ravnatelja družbe je imenovan član upravnega sveta družbe g. Dragan Tomljenović.

Borze

Denar

Dne 3. januarja.

Nemška marka 14.70—14.90

Ameriški dolar 55.—

Devizni promet je značilen za zagrebaški borzi 4.291.575 din, na belgrajski pa 7.6 milij. din. V efektivnih je bilo prometa na belgrajski borzi 660.000 din.

Liubljana — uradni tečaj

London 1 funt	174.70—177.90
Pariz 100 frankov	98.75—101.05
Newyork 100 dolarjev	4424.37—4484.37
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 dolg.	2358.50—2391.50
Bruselj 100 belg.	744.00—756.00

Liubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	215.83—219.08
Pariz 100 frankov	122.06—124.86
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.35—1238.35
Amsterdam 100 gold.	2007.12—2045.12
Bruselj 100 belg.	919.01—931.01

Liubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 drahem	34.50 blago
----------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 drahem	32.70—33.40
----------------------------	-------------

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 9.9925, London 17.62, Newyork 445.9375, Bruselj 75.—, Milan 22.50, Amsterdam 237.25, Berlin 178.50, Stockholm 106.20, Oslo 101.87, Kopenhagen 86.10, Sofija 5.30, Budimpešta 79.—, Atene 3.85, Carigrad 3.50, Bukarešta 8.80, Buenos Aires 100.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 425—428

v Zagrebu 423—427

v Belgradu 420—421

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98—99, agrarni 49 denar, vojna škoda promptna 425—428, begleske obveznice 69—75, dalm. agrarni 70—72, 8% Blerovo posojilo 95—97, 7% Blerovo posojilo 86 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—100, 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Narodna banka 7800—7875, Trboveljska 250—258.

Zagreb. Drž. papirji: voj. šk. pr. 423—427, begl. obv. 76 blago, dalm. agr. 71 blago, 4% sev. agr. 51—52 (52), 6% šum. obv. 70.50 blago, 8% Bler. pos. 97.50 blago, 7% Bler. pos. 87.50 blago. — Delnice: Nar. banka 7.700 denar, Priv. agr. banka 195 blago, Trboveljska 232.50—237.50, Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Osijek 110 denar, Osj. livarna 107.50 blago.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 98 denar, voj. šk. pr. 420—421 (420), begl. obv. 74—74.50 (75, 74.50), dalm. agr. 68—69 (69), 4% sev. agr. 51—51 (51), 6% šum. obv. 68—69 (69), 8% Bler. pos. 95—96, 7% Bler. pos. 86—86.75 (86.50). — Delnice: Priv. agr. banka 193—195 (195).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet slab.

Cene kmetijskim pridelkom

V Trbovljah dne 23. decembra 1939. Bela pšenična moka 8.50, črna pšenična moka 8, govedina 10—12, teletina 14—20, svinjina 12—18, ovčje meso 8—10, svinjska mast 22, sveža slanina 18—19, prekajena slanina 22, krompir 1.75 din kg. Mleko 2.25 din liter, jajca 13—14 din 10 komadov.

Posesne izpremembe v Ljubljani in okolici

Samo v dveh dneh, od 28. do 30. decembra, je bilo zemljiškoprometni komisiji prijavljenih 27 kupnih pogodb, ki predstavljajo kupno vrednost 2.296.320 din. Komisija je drugače lani zaznamovala točno 1827 poslovnih zadev. V zemljiški knjigi so bile zadnji čas zaznamovane naslednje kupčije:

Dr. Heribert Wurzbach, Ljubljana, Gradišče št. 1 in Kongresni trg št. 16, je prodal Ivanu Pezdriju, trgovcu v Gradišču št. 3, in njegovi gosp. Angeli roj. Petrovič, hišo št. 3 v Gradišču, spadajočo pod vlogo št. 469 k. o. Gradiško predmestje za 600.000 din.

Lavrić Jakobina roj. Mandl, trgovka v Ljubljani, Pod trando št. 2, je prodala Združenju trg. v Ljubljani, odsek za zgradbo zavetišča, parceli št. 13/10 in št. 13/14 k. o. Karlovske predmestje v skupni izmeri 1212 m² za 157.500 din.

Kovič Janko, posestnik, Ljubljana, Majke Jugovičeve ulice št. 6, je prodal Alojziju Stare in njegovi ženi Minki, Kresnice št. 818, parc. št. 305/3 k. o. Peterske predmestje v izmeri 1120 m² za 21.000 din.

Klopčaver Waly, Ljubljana, Tyrševa c. 166, je prodala Eli Mavčevi, Ljubljana, Kržičeva ul. št. 6, parc. št. 226/6 k. o. Brinje (še nedozidana hiša) v izmeri 645 m² za 86.000 din.

Matjan Josip, posestnik in gostilničar, Vižmarje št. 31, je prodal Ivanu Kočevanju, šoferju banke uprave, Ljubljana, Bleiweisova c. št. 10, in njegovi ženi Olgji, parc. št. 188/4 k. o. Vižmarje v izmeri 800 m² za 16.000 din. Isti prodajalec je prodal Lovru Cimpermanu, posestniku in pekovski mojstru v Ljubljani, Smarlnska c. št. 18, in njegovi ženi Mariji, del. parc. št. 497 in 498 k. o. Vižmarje v izmeri 5000 m² za 50.000 din.

Košak Emilija roj. Oceppek in njena sestra Zorislava Oceppek sta prodali grč. Stefaniji Bojčevi, učiteljici v Petrovčah pri Celju, parc. št. 191/3 k. o. Spodnja Šiška v izmeri 692 m² za 48.440 din.

Zakotnik Ivana, dijakinja, Zakotnik Pavla, zasebnica, in Zakotnik Ivana, vse stanujoče na Podutski cesti št. 41, ter France Štrukelj, posestnik od ravnatna št. 39, so prodali Albini Ahačič, učiteljici v Novem mestu, tri parcele, spadajoče pod k. o. Zgornja Šiška v skupnem obsegu 10.950 kv. metrov za 75.600 din. Parcele nosijo številke 547-7, 547-8 in 543-3 omenjene k. o.

Glavna sveža gospodarskih zadrž je prenesla svoj sedež iz Sremske Mitrovice v Belgrad. Rudnik »Kostelac« Djordja Vajterja je prenesel svoj sedež iz Kostolca v Belgrad.

Alatini Mines, Ltd., Skopje. Za prokurista sta imenovana G. C. Morgan in Oskar Ridl.

Radi ogromnega zanimanja, ki vlada te dni po Ljubljani za nadvse vesel in zabavni film, pri katerem se občinstvo nasmeje od srca za kar Vam jamčita najboljša svetovna komika

Dva šaljivca na planinah

predvajamo to zabavno film. burko danes nepreklicno zadnjikrat ob 18., 19. in 21. uri. Ridor tega filma še ni videl, naj pohiti še danes v KINO SLOGO, tel. 27-30 in ne bo mu žal!

Pogodba s Francijo podpisana

Kontingenti za industrijske proizvode

Belgrad, 3. januarja. AA. Danes so bili v kabinetu ministristva za trgovino in industrijo podpisani trgovinski sporazumi in sporazum o plačevanju med našo državo in Francijo. Pri podpisovanju so bili navzočni od naše strani trgovinski minister dr. Ivan Andres, njegov pomočnik dr. Sava Obradović, svetnik zunanjega ministristva Milivoje Naumović, zatem člani delegacije dr. Slobodan Karić in tajnik dr. Dragan Nikolić. Od francoske strani pa so bili navzočni francoski poslanik na našem dvoru Raymond Brugere, svetnik poslanstva baron Koch in pomočnik trgovinskega atašee Paseny.

Pri tej priliki je trgovinski minister dr. Ivan Andres obljubil častikarjem, da jih bo v najkrajšem času seznanil s potekom pogajanj in vsebino, nato pa dejal med drugim: S tem sporazumom se zamenjuje dosedanja trgovinska in plačilna pogodba med našo državo in Francijo od 10. februarja preteklega leta. Novi sporazum bo trajal do konca 1940.

Francoski poslanik na našem dvoru, Brugere, pa je dejal: Ti sporazumi, ki smo jih danes podpisali, ustrezajo potrebam obeh držav, ter se nadejam, da bodo koristno služili trgovinski zamenjavi med obema državama.

Novi trgovinski sporazum s Francijo vsebuje po vseh iz Belgarda tri dele. Prvi del se nanaša na blagovni promet, drugi del vsebuje določila o plačilnem prometu, tretji del pa določila o finančnih plačilih naše države na račun francoskih upnikov.

Ves izvoz naših proizvodov v Francijo je razdeljen v štiri sektorje: 1. živina in proizvodi, 2. les, 3. rude in koncentri in 4. ostali naši izvojni proizvodi. Področje industrijskih proizvodov je razdeljeno tako kot je značilo v prejšnjem sporazumu.

Nova lista kontingentov za izvoz naših industrijskih proizvodov v Francijo je naslednja: ribje konzerve 250 met. stotov četrletno, 11.000 kg metilnega alkohola (prečiščenega) na tri mesece, 702.48 met. stotov acetona na tri mesece, konzervirani paradizniki 180 met. stotov na tri mesece in cement 25.040 ton letno (od tega 20% v 1. četrtletju, po 30% v 2. in 3. četrtletju in 20% v zadnjem četrtletju), keramično blago za tlakovanje v enobarvnem prahu 7.5 met. stota tromesečno, fini porcelan brez okrasov 7.9 met. stotov, ženske

obleke 1000 kg, strojene kože: kravje in telečje 500 kg, kozje in jartje 855 kg, kose in srpi 2.45 met. stotov, predmeti za gospodinjstvo 150 met. stotov, pohištvo iz upognjenega lesa 60 met. stotov na tromesečje. Nadalje nam bodo doprli naslednji dopolnilni kontingenti: paradiznikove konzerve 195 met. stotov tromesečno, klej 200 met. stotov, steklo za gospodinjstvo 100 met. stotov, konfekcionirana obleka za žene iz tkanin razen svilne 750 kg, strojene svinjske kože 2000 kg, copate 1500 parov, kose in srpi 5 met. stotov, emalirana posoda 150 met. stotov, zvonovi 74 kg, neizgotovljeni klobuki 2000 komadov, dogotovljeni klobuki 240 komadov, vse na tromesečje.

Nadalje se poročajo iz Belgarda, da nam bodo Francozi naknadno odgovorili na naše zahteve glede povečanja uvoza cementa, lesenih žebeljev in drugih proizvodov.

Naš uvoz iz Francije se bo gibal na lanski višini. Ne bodo nam pa Francozi dobavljali starega železa in antracita, še nadalje pa nam bodo dobavljali surove fosfate.

Zavarovanje valute pri izvozu

Kakor smo že večkrat na kratko poročali, je minister za finance izdal odlok, po katerem se mora izvršiti zavarovanje valute tudi za izvoz v vrednosti nad 50 din. Sedaj je objavljeno točno besedilo te naredbе, s katero se spreminja tekst odstavka 1. čl. 6 pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami.

Ta odstavek se je glasil doslej takole: Pri izvozu blaga iz države, za vrednost večjo kot 1000 dinarjev, se mora vršiti zavarovanje valute in izvoz vršiti samo s potrdilom enega od pooblaščenih denarnih zavodov. Novi tekst je pa naslednji: Pri izvozu blaga iz države za vrednost večjo kot 50 din, odn. po teži nad 1 kg, se mora vršiti zavarovanje valute in se more izvoz vršiti samo s potrdilom, izdanim po Narod

Narod naš dokaze hrani...

Pravne starine so najlepši dokaz naše narodne samobitnosti

Pred nedavnim je pod okriljem Prosvetne zveze predaval prof. dr. Josip Zontar o slovenskih pravnih starinah, ki so prav gotovo eden najbolj značilnih in lepih dokazov naše narodne samobitnosti. Hkrati številne pravne starine, ki so se še ohranile med ljudstvom, najlepše pričajo o naši preteklosti in o življenju naših prednikov. Predavatelj se je lotil težke naloge, ko je skušal zbrati še ohranjene pravne starine in je zaoral novo brazdo v doslej zanemarljivo ledino. Težave zbiranja je nekoliko olajšala Prosvetna zveza, ki je v septembru poslala vsem prosvetnim društvom posebnega navodila za zbiranje pravnih starin. Člani posameznih društev so se z veliko ljubeznijo lotili dane jim naloge in zbrali bogato gradivo. Tudi nekateri srednješolski seminarji so pri tem delu pomagali.

Stare lipe

Po Sloveniji stoji še vse polno starih lip, o katerih se da ali po ustnem izročilu ali pa po pisanih virih ugotoviti, da so bila znamenja za zbirališča, na katerih je srenja razpravljala o raznih skupnih zadevah. Pod lipami so se urejala pravna razmerja in razsojale pravde. Ena najstarejših in najbolj mogočnih lip stoji še nad Črno pri Prevaljah. Obseg debla znaša skoraj 12 m, čeprav je lipa visoka le 23 m. V višini kakih 15 m od tal pa raste na močni stranski veji smreka, ki je visoka približno 1 m. Koliko je stara ta lipa, seveda ni mogoče ugotoviti, da pa je vzdržala stoletja, najlepše dokazuje velika zvezdata volnina v njenem deblu. Ta volnina ima skoraj 2 m v premeru.

Vaške lipe stoji sredi vasi ali na odprtem prostoru, včasih tudi v sosesčini cerkve. Po legi značilne so dalje lipe zasajene na vzpetinah ali majhnih gričih, večinoma tudi v bližini cerkve in končno lipe pri gradovih. Mnoge od njih so še posebej označene. Tako imajo nekatere v svoji senci postavljene velike kamnite mize. Drugod najdemo le še ostanke miz ali pa tudi le velike kamne, ki so bili najbrž kamnite sedeži. — Kamnite mize — sodne mize — so se še največ ohranile pod lipami v Beneški Sloveniji. Tam so celo ob koncu 19. stoletja zborovali za kamnito mizo gospodarji soseske, ki jih je sklicel župan. Razpravljali so o upravnih zadevah, zlasti o popravilu občinskih potov, o mejnih sporih, o užitku skupnih pašnikov in podobnem. Župan je vodil zborovanje in držal kot znak svoje oblasti v rokah palice. Kadar so glasovali, je zarezaval glasove: na enem koncu palice je zarezaval glasove z »da«, na drugem pa glasove proti. Ta palica je bila roš ali rovaš.

Lipa s kmečkimi kamni pa je ohranjena v Prešernovem rojstnem kraju v Vrbi. Pod lipo sicer ni kamnite mize, pač pa cela vrsta velikih kamnov, ki so razpostavljeni po trati okrog lipe. Zemljišče, na katerem stoji lipa, je občinsko. Še sedaj je ohranjenih osem takih kamnitih sedežev, drugih osem pa so žal zazidali pred nekaj leti v

vaškem mlinu, ki stoji v bližini. Ta lipa s kmečkimi kamni je najbrž še edini ohranjeni primer v Sloveniji.

Ker je bilo pod stari lipami nekakšno vaško sodišče, so ponekod lipe tudi same imele znake, ki naj bi pojasnjevale pomembnost kraja. Kljub vestnim preiskovanjem sta bila najdena le dva primera, v katerih je bilo na deblu lipe pritrjeno železje ali del verige. Prav verjetno je, da je bila s tem lipa označena za nekakšen sramotilni steber, kamor so privezovali vse tiste, ki jih je vaško sodišče obsodilo.

Sramotilni stebri

Sledovi sramotilnih stebov so bili ugotovljeni v trinajstih krajih v Sloveniji, in sicer v Krškem, Lembergu, Loki pri Zidanem mostu, Motniku, Pilštajnu, Podsedri, Ptuj, Ptujski gori, Rajhenburgu, Raki, Rečici ob Savinji, Sv. Petru pod Sv. Gorami in Št. Lenartu v Slov. gorah. Iz listin pa je mogoče ugotoviti, da sta bila tudi v Ljubljani dva sramotilna stebra, in eden v Kranju. Poznamo seveda različne oblike sramotilnih stebov. Osnova pa je vedno železje za vklepanje vratu, pritrjeno na kratko verigo. Navadno je bilo to železje pritrjeno k zidu rotova, včasih pa tudi k sodni lipi. Drugod je bilo železje pritrjeno k lesenemu kolu ali h kamnitemu stebru, ki je bil posebej v ta namen postavljen. Drug način kaznovanja pa je bil ta, da so izpostavljeno osebo zapirali za mrežo iz železnih palic in jo vtačili torej v nekakšno sramotilno kletko. Včasih je bila kletka celo tako velika, da je šlo vanjo celo več oseb. Tako kletko najdemo na Valvazorjevi sliki ljubljanskega rotova poleg sramotilnega stebra. V tako kletko so zapirali osebe, ki so vzbujale javno zgražanje, na primer nočne razgrajče, pijance, tatove itd. Nekatero kletko so bile zgrajene celo tako, da so se dale vrteti. Ljudje, ki so hodili mimo, so se lahko zabavali s tem, da so »ujeteža tičali« v kletki vrtili.

Pekovske košare v Ljubljani

Zmanjšana oblika take kletke privede do košare iz lesenih lat. V tako košaro so bili postavljeni v Ljubljani svoj čas tisti peki, ki so prodajali kruh preslabe mere ali teže. V kletko zaprtega peka so za kazen potapljali pod Trančo v Ljubljano. Kletka s pekom je bila pritrjena na vzvodu, ki je bil vrtljivo pritrjen na stebru. Če so vzvod pritiskali na eni strani navzdol, je kletka na drugi strani šla kvišku. Ko so vzvod spustili, pa je tebebnila košara kakor gugalnica navzdol naravnost v vodo. Še preden se je pek napil vode, so ga seveda zopet počasi dvignili in nato zopet ponavljali prav gotovo učinkovito kazensko potapljanje. Škoda je, da nobena od takih košar ni ohranjena, ker so bile vse zgrajene iz lesa in zato niso vzdržale zoba časa.

Bogata tradicija cehov

Posebno skupino pravnih starin pa tvorijo številni dokazi udeleževanja cehov pri nas. Znale so stare gostilne, na katerih so še danes ohranjene slike, ki simbolično prikazujejo naloge gostinstva. Največ ostankov cehovskega življenja pa se je ohranilo v Škofji Loki. Tam je praznoval ceh kovačev, ključavničarjev in kleparjev praznik svetega Eligija 25. junija. Čevljarji pa so praznovali sv. Krišpina 25. oktobra. Na te praznike so obrtniki slovesno odkrili cehovsko skrinjo, pregledali stare listine svobodčin in volili novo upravo. Manjkalo tudi ni dobre vinske kapljice, ki so jo točili iz mogočnega cehovskega vrča. Od lepe tradicije škofjeških cehov je marsikaj ohranjenega. Obrtniki spremljajo umrlega člana še sedaj z debelimi cehovskimi svečami v rokah na zadnji poti. Kovaški ceh še danes nosi krsto umrlega kapucina v Loki, ker so kapucini opravljali nekdanje dušno pastirstvo v tem cehu.

Samo ta skromen drobec iz pisanih ostankov slovenskih pravnih starin najlepše pričajo o bogatem življenju naših prednikov, ki so vedno izrazili v svojih navadah lepe misli in globoke življenjske nazore. Hkrati pozabi otepe pravne starine najlepše dokazujejo, kako nujno potrebna je bila misel zbrati vse te ostanke in jih ohraniti znanemcem, ki se bodo še mnogo bolj kakor mi potopili v pridobitvah civilizacije in izgubili zveze z življenjem naših prednikov.

Podaljšek Maginotove črte od Ardenov do Rokavskega preliva

Od začetka vojne — pa tudi že prej — se je silno veliko pisalo o Maginotovi črti, ki kot strnjen betonski pas teče vzdolž meje med Francijo in Nemčijo. Manj pa je javnosti znano, da je med vojno nastal podaljšek te utrjene črte, ki teče po meji med Francijo in Belgijo.

V severovzhodnem kotu Francije, v bližini luksemburške meje, se za veliko lotarijsko industrijsko dolino, se Maginotova črta konča. Od tega kota teče najprej meja med Francijo in Luksemburgom, nato med Francijo in Belgijo skoraj v ravni črti proti zahodu, do Rokavskega preliva, kjer pride do morja. Tu je industrijsko središče severne Francije, rodovitne doline in rahlo valovit svet, ki se slednjič izgublja v vedno sanjavo in vlažno flamsko nižino. Ta meja je dolga tristo kilometrov in je danes že po vsej dolžini dobro utrjena, čeprav ni požrla toliko betona in jekla kot Maginotova črta.

Pomembnost tega na videz neboljenega sveta je francoski vojski odkril že Vauban, najduhovitejši francoski graditelj utrdb, ki je pred več kot tristo leti sam prejelid vse te pokrajine in na svoj preprosti zemljevid načrtal vsak griček, vsak ovinek rahle doline, vsak most, gozdove in vse, kar je njegovo večje oko na pokrajini opazilo takega, da bi moglo služiti v obrambne namene. On je zasnoval — za takratnega »sončnega kralja« — ves obrambni sistem, ki je stoletja obvladoval ardenske gozdove in flamsko nižino. In nova utrjena črta teče točno po sledovih Vaubanovega dela, tako mojstrsko je on znal izrabiti vsako gubo ozemlja. Le izpopolnjena je z modernimi topniškimi in opazovalnimi napravami, ki so razsejane po vsej njeni dolžini.

Tako je v nekaj zadnjih letih, precejšen del pa že po izbruhu sovražnosti med Nemčijo in Francijo, nastal ta podaljšek Maginotove črte. Loči pa se od nje po tem, da tu ni ena sama podzemna trdnjava iz samega betona, s hodniki, dvigali, dvoranami in skladišči, ampak je raztresena veriga samostojnih, med seboj nič povezanih utrjenih postojank, ki jim Francozi z nemško besedo pravijo »Blockhaus«. Vse postojanke so tako razvrščene, da vsaka s svojimi topovi in ostalimi obrambnimi napravami obvlada vse ozemlje do svoje sosednje postojanke — torej podoben sistem kakor na belgijski vzhodni meji, takojmenovana Deveze-črta. Po ozemlju, ki je najlažje prehodno, kakor po dolini reke Maas ali v flandrijski nižini, so naprave podvojene ali celo potrojene. Poleg tega tu utrdbesno spretno izrabljajo tok rek, kakor je zasnoval že Vauban: utrjene postojanke spremljajo bregove po obeh straneh, varu-

Albanija je dobila nove znamke s slikami albanških pokrajin in liktorskim svežnjem ob strani.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Joselove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Joselova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Zanesljive ciankali kapsule,

stribnin in vse ostale strupe za lisice, vse sveže v drogeriji GREGORIČ dr. z o. z., Ljubljana Prešernova ulica 5.

Vila »Zirio« v San Remu, ki jo je lastnica v Turinu živeča gospa Martha Selve iz Hamburga podarila Hitlerju. Hitler je darilo sprejel in vilo namenil za okrevanje nemških vojni invalidov, lastnici pa je podelil odlikovanje.

Mati

Jakob je bil že zdavnaj v tistih letih, ko mati izgubi pomembnost otroških let, a še zdavnaj ni bil v tistih letih, ki v njih postane mati iznova in za zmeraj važna oseba. Vsak dan sta bila skupaj, skupaj sta jedla, govorila drug z drugim in vendar je tako rekoč pozabil, da ima mater. Tedaj je nekega večera ali nekega poznega popoldneva prišel domov in je nenadoma opazil, da je ni bilo, da ni delovala njena skrb, njena vedrost, njena zanesljiva marljivost. Še preden je stopil v kuhinjo, je vedel, da je prazna. In ko se je nato iz kamre staršev, ki je bila nad kuhinjo, oglašil njen glas, ni moglo biti pač drugače, kot da je bil bolj slaboten kot sicer, brez vsakršne radosti in skoraj kot ječanje.

Stopil je k njej. Odkar ni bil več otrok, je bilo zdaj nemara privrkat, da je stopil v kamro svojih staršev. In potem je videl, da je v postelji, ki je bila že od mnogih desetletij obrabljena, ležala stara žena, ki ni hotela biti več dosti starejša. Boječe in v zadregu je je pozdravil. Tedaj se je z naporom dvignila in je rekla: »Jakob, ni mi prav dobro. Mogoče si boš sam pogrel kavo in si pravi kruh s presnim maslom iz omare. Vem, da si ves utrujen od dela, in jako mi je žal, a noče me niso hotele nič več ubogati.«

Jakob je jedel, ker je to pač spadalo k dnevu tako kakor sončni vzhod in zahod. Vendar ni jedel tako s tekotom kot sicer in se je potem vrnil v ozko, zatohlo kamro, in je obstal ob vzhodu posetelje. Samo ta posetelja je bila tu, ki je bila široka in visoka.

Potegnil je odejo čez matrine noge in jih je tesno zavit, ko da jih mora obvarovati, da je ne bo zeblo vanje, čeprav je bil dan vroč in je bilo soparno v sobici. A pri tej kretnji nerodne in tudi tako odvisne skrbljivosti, je spreletel srečen smehljaj to drdo, izgarano lice žene, ki je bila prej kmetica in je postala potem žena delavca. V tridesetih letih njenega zakona se je zgodilo prvi-

krat, da se je dvignila kaka roka zato, da je zanj poškrebela. In da se je to zgodilo še zdaj, to je tako trdo delo!

Doslej ni ničesar pogrešala pri svojih redkobesednih in po svoje okornih otrocih. Saj je bila taka narava tudi njena in je ta narava živela v vseh takih družinah in je bila prav tako pač tudi potrebna, da so mogli biti kos življenju. A zdaj je nenadoma začutila, kako je bila utrujena. Njena utrujenost je dosegla tisti mir neskončne žalosti, ki more človeka iz nje rešiti samo prav globoko spanje. In prav v svojo utrujenost je začutila, da jo je ta njen veliki fant imel rad in da je bil dober z njo. — Kakor mimohitejši polletni oblaček ji je prav nalahno prišel spomin na dneve, ko je bila nevesta, ko je privrkat v življenju nekaj pomenila.

Plašno je rekla: »Ali se hočeš malo uvesti?« in je pokazala na stol, ki je stal zraven postelje, in na katerega je bila položila svojo obleko, sivo krilo, sivo kočemačko in rdečkasto spodnje krilo, kakor so bile oblečene revne ženske v tistih letih. A ko je nadaljevala in se pri tem klavirno smehljala: »Pa seveda, kaj bi meni posedal! Le kar lepo malo ekozi vas pojdi, jaz bom pa zaspala. Saj nisem nič več bolna, samo tako trudna sem.«

Toda Jakob se je usedel k njej in je varno položil matrinu obleko na zraven stojičo mizico. Začel je govoriti o dnevu in o delu, o trdo-vratnem kamenju, o norčavi jeznoritosti ravnateljca — in je tako v pol uri povedal več kot sicer v polovici meseca.

A potem se mu je dihanje matere zazdelo tako čudno, in njen pogled mu je bil videti tako težak in žalosten. Ko ji je odel noge, jo je vprašal, ali naj ji prinese še skodelico kave ali kozarec vode ali kaj drugega? A ko je le odhajala z glavo, se je kar nepričljivo spomnil, kako sta oče in mati ob nedeljah hodila v gostilno in kako se je to v poslednjih letih vedno redkeje dogajalo, dasi ni povsem izostalo. Ječanje jo je vprašal: »Ali bi šel po kozarec piva ali požirek vina?

Nemara bi vam dobro storilo.« Nato se je v zadregi odkaljšal.

Tedajci je žarka rdečica spreletela obraz žene. Dejala je, prav hudo težko je to izgovorila: »To je pa res lepo od tebe, Jakob, vendar zares ničesar ne potrebujem. In — kajne, ti si se zdajle spomnil, kako sva šla z očetom ob nedeljah v gostilno? Ah, več, malokdaj sem srknila kaj pijače pri tem, le kako kapljico iz očetovega kozarca. Pa sem zraven kaj prigriznila. Če sem bila pri njem, ni bil tak revež med drugimi, ki imajo hišo in kravo in nekaj nji. Ker sem se ga držala in sem šla tudi z njim v krčmo, po enkrat na teden, so ljudje vedeli, da je pošten mož, takšen, s kakršnim je žena lahko zadovoljna in ki more biti nanj zmeraj ponosna. Pa je bil zato tudi sam ponosen in vesel; tega je bil pa potreben, prav to ga je držalo. — Nemara ni prav, da s teboj takole govorim o tvojem očetu. Pa saj je vse v dobrem! Še zmeraj ga imam kaj rada. Ti pa tudi ne misli nič slabega o svoji materi, ko bo že mrtva.«

Tedaj je njen veliki fant povesil glavo nizko na prsi in je tiho dejal: »Oh, nikar mi ne govorite o smrti, mati, saj ste še mladi. In kar ste dejali o krmi, oh, mati, kdo je pa o vas kaj narobe mislil, čeprav smo bili preneumni, da bi vse pravilno razumeli!«

Pet in petdesetletna žena, ki je kakor starka ležala pod pisano prebito odejo, vsa silovita in upadlih lic, je segla po roki svojega fanta, po tej težki roki, ki se je je še držala vrtna prest, in je spregovorila z globokim vzdihom: »Jakob, ni ga skoraj človeka, ki bi kaj dosti vedel o tistem človeku, ki zraven njega hodi. Mora že biti tako. Zato človek kar ne more biti zadosti dober, ker nikoli ne ve, koliko je tega kodo potreben. A tega se pozno naučijo, in ko že več, tega ne moreš povedati, vsaj mi, kar nas je, mislim. Gosposki ljudje znajo vse bolje povedati. A naše vrste človek, če on lahko kaj takega pove, potem mora nemara že umreti.«

Jakob je dolgo molčal in je rekel nato a

tresočim se glasom: »Mati, mi smo vas imeli zmeraj vsi radi, in nikar ne recite nobene o umiranju. Tega jaz ne morem slišati.«

Žena je čutila, kako je smrt grabila po njenem sreč. Zaželela si je duhovnika in svete poslednje popotnice. A komaj je mogla to povedati temu svojemu velikemu otroku, ker ga ni hotela prestrašiti in razžalostiti. Ko jo je njena dušna stiska vendarle prisilila to storiti, je postal skoraj surov, le da bi se umiril s tem te divje grozote, ki ga je nenadoma napadla. A ko je že to izustila, je pri tem tudi vztrajala. Nato je poklical eno od žensk, ki so v isti hiši etanovale, sam pa je divjal skozi noč po duhovnika.

Ko je vse izpolnila, kar je bila Bogu dolžna, je spokojno ležala v postelji, ki je bila zdaj lepo belo prestlana. Njen obraz je bil obraz jako pridne ženske, ki je zanj napočil sobotni večer po dnevih vročega in mukepolnega tedna, sobotni večer z očeeno hišo in zvonenjem zvonov in z rožami, ki imajo duha po velikih praznikih.

Mož je bil na poti a starejšim sinom. Vsak je moral peljati voz, ki je spadal h koži, in šele drug dan se bosta povrnila domov. Hčerki pa sta bili že več let poročeni; ena v sosednji vasi in druga daleč tam ob meji.

In tako se je žena, ki je morala umreti, še enkrat dvignila iznad blazin, pogledala je, ali je aseda že spet odšla in je nato rekla svojemu sinu: »Jakob, povej očetu, ko bo spet prišel, da mu jaz ... oh, ne, sporoči mu samo pozdrav, reci mu lahko noč od mene. Rokava pa vse sam ve — Nikolaju povej, da sem rokavice, ki jih bo nosil, ko se bo zmrazilo, še mogla dokončati. Mišlim, da mu volna ne bo preveč raskava; ona druga je bila predraga. — Veronika pa bo mogla imeti zdaj svojo črno obleko, ki jo je zadnjič hotela.« — Nasmehnila se je: »oh, saj bo zdaj lahko vse dobila, tako sem pozabila! Da bi jih bilo le kaj več!«

Nato je za večno zaspala. (J. Kirschweng.)

Droline novice

Koledar

Četrtek, 4. januarja: Tit, škof; Angela Folinjeka, vdova.

Petek, 5. januarja: Telesfor, mučenec; Emilijana, devica.

Novi grobovi

† V Lučah pri Višnji gori je umrla plemenita kršćanska žena gospa Katarina Trontelj, p. d. »Vrjakova mati«. Doživela je lepo starost 73 let. Rajna je bila daleč naokrog znana po dobročrčnosti in ljubezni do bližnjega. Naj ji bo Bog bogat plačnik.

† V Ljubljani so umrli: Gospa Roza Hoffmann roj. Urbas, stara 73 let. Pokopali so jo večeraj popoldne. — Gospa Marija Cukjati roj. Koželj, stara 72 let. Pogreb bo danes ob 2 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožeta na Vidovdanske cesti. — Malka Gobec, dijakinja 2. razreda meštanske šole pri sv. Jakubu. Pogreb bo danes ob štirih popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice.

† V Radovljici je v 78. letu življenja mirno v Gospodu zaspala gospa Neža Olip. Pogreb bo danes ob 3 popoldne na župnijsko pokopališče v Radovljici.

Naj jim eveti večna luč! Zalujočim naše iskrene sožalje!

Osebnosti

== Napredoval je v 2. položajno skupino 1. stopnje dr. Andrej Gosar, redni profesor tehnične fakultete v Ljubljani. V 5. položajno skupino je napredovala Irena Jan, učiteljica šole za defektno dečo.

== Imenovan je za profesorja verouka v 7. položajni skupini na učiteljski šoli v Ljubljani dr. Marjan Dokler.

== Premešeni so učitelji (ce): Viktorija Svetek od Marije Snežne v Videm pri Krškem, Zofija Vovoda iz Cerkelj pri Kranju v Lesce, Marija Rant iz Velike doline v Smarje-Sap, Marija Žitko iz Domžal na Bled, Ferdinand Mrak s Senturske gore k Sv. Andražu v Slov. gorah, Olga Leštanj od Sv. Trojice (okraj Kamnik) v Koštel, Silvester Černič iz Zaloge v Zgornji Tuhinji, Josip Mrak s Senturske gore k Sv. Andražu v Slov. gorah, Ivan Resman iz Toplice v Novo mesto, Zivko Tomšič iz Koštel v Staro cerkev.

== Upokojen je učitelj Leopold Levstik v Ljubljani.

== Iz železniške službe. Upokojena sta: pomočnik glavnega ravnatelja drž. žel. v Belgradu, Josip Cugmus, in višji kontrolor žel. ravn. v Ljubljani, Senid Rot. Za inšpektorja V. pol. sk. na žel. postaji v Mariboru je imenovan Avgust Lukačič, višji kontrolor v pok. in bivši narodni poslanec.

== Na Drž. trg. akademiji v Ljubljani je napredoval v 6. pol. skup. prof. inž. Bruno Gombač.

== Iz carinske službe. Nikolaj Čerović, uradniški pripravnik carinarnice v Sarajevu, je premeščen k glavni carinarnici v Mariboru; Dragič Drašković, pomočnik carinika glavne carinarnice v Belgradu, pa k glavni carinarnici v Ljubljani.

ves dan in v ponedeljek dopoldne pa z vsemi rednimi vlaki.

== Sezonski vlaki. Do 10. t. m. bosta vozila že vpeljana brza vlaka št. 9 (odhod iz Ljubljane ob 22.02 in prihod v Belgrad ob 8.40) ter št. 10 (odhod iz Belgrada ob 20.58, prihod v Ljubljano ob 7.40, prihod na Jesenice ob 9.22). Ta vlaka sta dobro kurjena in imata vedno dovolj mesta, tako da je potovanje z njima prav priporočljivo. Od sedanjih zasedenosti vlakov je tudi odvisno, kdaj se bosta ta vlaka lahko zopet vpeljala kot redna zveza Slovenije z Belgradom in Zagrebom. Vse naše na tej progi potujoče občinstvo naj bi pri tem sodelovalo ter dosledno uporabljalo ta dva vlaka, posebno pa še na povratku iz Belgrada, ker prihaja v Ljubljano že ob 7.40.

== Koncert jugoslovanske klavirske glasbe v Parizu. — Na povabilo vrhovne uprave francoskih radijskih oddaj koncertira v petek, dne 5. t. m. naš klavirski skladatelj in pianist prof. L. M. Škerjanec v Radio-Paris s sporedom, ki obsega klavirske skladbe naših skladateljev Ravnika, Lajevca, Škerjanca, Papandopula, Pintariča in Kunca. Spored oddaja Radio-Paris na valu 1648 m in nanj priključene francoske postaje.

== Smrtno ob Paki. Na mesto venca na grob umrlega tovariša Josipa Terčaka je daroval gospod Fran Zacherl, šol. uprav. v p. v Ljutomeru 100 din za revne učence tukajšnje šole. Iskrena hvala!

== Članstvu Podpornega društva državnih in banovinskih uslužbenecv dravske banovine sporočamo, da je pristojna oblast odobrila nova društvena pravila, sprejeta na zadnjem izrednem običnem zboru. Društvo se sedaj imenuje »Tovarištvo, podporno društvo finančnih uslužbenecv v Ljubljani«. Nova društvena pravila so sedaj dotikana in se pravkar razpisujejo članstvu hkratu s novo sprejetimi pravilniki. Oni člani, ki so spremenili in se niso javili društvu svojih novih naslovov, bi vališ, naj to stori nemudoma, da jim bo mogoče poslati nova društvena pravila. Društvena pisarna, ki sedaj posluje v hiši nad kavarno Evropo, Tyrševa cesta 15-II., se bo začetkom februarja t. l. preselila v hišo zavarovalnice »Croatia«, Selenburgova ulica 4-I.

== Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Frana-Josela« gorenice.

== Za Krekov spomenik so darovali v zadnjem času sledeči dobrotniki: Dr. Mirko Božič din 1000, Mašič Franc din 100, inž. Ivo Zobeč din 100, Stanko Premrl din 50, Lesar Josip din 50, Hranilnica in posojilnica Stična din 19,50, Sone Sone Alojzij, din 30, Narodna banka, posojilnica Ljubljana, din 10,000, dr. Gradnik Alojzij din 50, dr. Vlado Valenčič, din 50, Valentin Bidovec, din 20, dr. Schrot din 20, inž. Lojze Majec din 50, Križar Ivan din 10, Kmetijska nabavna in prodajna zadruga Loški potok din 100, dr. Kalan din 50, Hranilnica in posojilnica St. Ilj pod Turjakom din 100, dr. Bajec Anton din 100, dr. Igo Šilar din 20, Arko Jože din 15, dr. Filip Orel din 50, inž. Vrhnjak din 10, Remec in Comp din 20, Josip Bergant din 50, Hranilnica in posojilnica v Gorjah din 100.

gozd, kjer so ga vaščani prijeli in krepko nabili. Pred senatom je dobil še drugo nagrado 1 leto roblje.

== Stroga kazen za junaka noža. Mali kazenski senat ljubljanskega okrožnega sodišča je uvedel strožje kazni za junake noža. Včeraj je bil eden pred senatom samski, v Nemčiji rojeni delavec Viktor Presekar, pristojen v občino Trojane, ker je med gostilniškim prepričkom 7. maja lani v St. Gotardu navlil s žepnim nožem na gostilničarja Stanka Novaka, ki je skušal bežati fante pomiriti. Z nožem mu je hudo prerezal levo roko v podlehiti, drugo hudo rano pa mu je zadal na desni nadlehiti. Novak bo trajno hrom na levo roko. Junak noža se je pred sodniki izgovarjal na popolno pijanost in da je bil izgovor. Bil je obojen na 1 leto in 2 meseca zatočenja. Po dajšem premišljevanju je naposled javil sodnikom, da kazen sprejme. »Zatočenje« je nekoliko milejša kazen od roblje in strožja od strogega zapora.

== Nesreča pri delu. Kakor vsako zimo, tako imajo tudi letos kmetje v tem času največ dela v gozdovih, saj je sedaj najlažje spravljati po slabih gozdnih potih les v dolino. Pri tem delu pa je 23-letnega posestnikovega sina Franca Jamnika iz Zelimelj zadela huda nesreča. Ko je nakladal težak hloď na voz, mu je spodrsnilo, hloď pa mu je padel na desno nogo. Z zmečkanogo nogo so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

== Z vagonskih stopnic je padel. Mraz zadnjih dni je povzročil, da so bile stopnice vseh osebnih vlakov zaledenele. Prav zaradi tega je spodrsnilo pri izstopanju iz vlaka 15-letnemu posestnikovega sinu Francu Mikulu z Rakeka. Pri padcu je fant priletel tako nesrečno, da je dobil notranje poškodbe in se zdravi sedaj v ljubljanski bolnišnici.

Po državah

* Kavarnar ubil gosta, ki ni hotel plačati. 68-letni pristaniški čuvaj Mato Mudrinič je prišel te dni s svojim tovarišem v neko kavarno v Gružu, kjer sta popila vsak po eno črno kavo. Ko je lastnik kavarne Ivo Glavič zahteval plačilo, se je Mudrinič uprl in ni hotel plačati, nego je odšel ven. Glavič ga je hotel zadržati, toda Mudrinič mu je raztrgal suknjo. Glavič je pohitel za njim na ulico, Mudrinič pa ga je udaril s pestjo po obrazu. Glavič ga je nato s svojo silo brenil v trebuh. Udarce je bil tako hud, da je Mudrinič naslednje jutro zaradi hodih notranjih poškodb umrl. Kavarnarja so zaprli.

* Pohijanje draginje in brezvestne špekulacije v Splitu. Izpostava banke obvlasti v Splitu je podvela odločne korake proti navlajalcem cen na svojem področju. Samo na področju policijske uprave Split je prijaviženih državnemu tožilstvu 10 prodajalcev drv in premoga, 11 trgovcev z mesanim blagom, 4 trgovci z življenjskimi potrebščinami, ena tvornica testenin in ena tvornica mila.

* Šibenik je dobil novo zgradbo Borze dela. V ponedeljek je bila v Šibeniku slovesno odprta nova zgradba javne borze dela. Ob tej priložnosti so razdelili med nezaposlene delavce 500 brezplačnih kosil. Zgradba je veljala 1.775.000 din. Poleg uradov Borze dela je v zgradbi tudi azil za nezaposlene delavce.

* Potres v Dubrovniku. Predvčerajšnjim ob 10 dopoldne so začutili v Dubrovniku precej močan potresni sunek. Mnogi ljudje so pod dojemom vesti o strahotni potresni katastrofi v Turčiji v paničnem strahu bežali iz hiš na prosto, toda ko so videli, da potres ni povzročil nobene škode, so se spet pomirili.

* Bomba iz lesa in dinamita je v Silvestrovi noči vrgel v hišo svojega sorodnika kmet Janko Čiček v vasi Brjave v okolici Karlova, Janko Čiček se je dolgo tožaril s svojim sorodnikom Markom Čičkom zaradi nekega zemljišča. Slednji je pravdo izgubil, kar ga je tako razjezilo, da se je sklenil maščevati nad svojim bivšim pravnim nasprotnikom. Napravil je primitivno bombo, tako da je izvolil precej velik kos lesa in v izdolbino natresel dinamita ter pritrldil vžgalno vrvico. S to bombo se je spustil pred hišo Marka Čička, prižgal vrvico in vrgel bombo skozi okno v spalnico. Čez nekaj hipov se je razlegla močno eksplozija, ki je precej poškodovala stavbo. K sreči pa v spalnici ni bilo nikogar, kajti družina Marka Čička je bila zbrana še v kuhinji, kjer so praznovali Silvestrovo. Janka Čička so zaprli in ga že izročili sodišču.

* Če se rodi otrok točno opolnoči v Silvestrovi noči. V belgrajski porodnišnici je prišel v Silvestrovi noči točno opolnoči na svet krepak deček, ki je prve ure novega leta napolnil s kričanjem. Zdravniki, ki so prisostvovali rojstvu, so se znašli v veliki zadregi, ko so hoteli izstaviti rojstni list. Ko se je dečko rodil, je ura bila ravno dvanajst. Kateri dan, kateri mesec in katero leto naj navedejo v rojstnem izkazu kot rojstni dan, rojstni mesec in rojstno leto? Ko bo novorojenec dorastel, bo njegov rojstni datum odločilno važnost glede vpolnika k vojakom, Belgrajski listi, ki poročajo o tem nenavadnem primeru, ne povedo, kako so se zdravniki odločili. — Nobenih pregledov pa ni v tem oziru povzročila deklica, ki se je rodila eno minuto po polnoči na Silvestrovo na kliniki prof. dr. Barjaktaroviča. Deklica je lahko vesela: ko bo prišla v leta, ko jo za žensko nekoliko mučno, navesti številko svojih let, jo bo ta minuta napravila za eno leto mlajšo.

* 28 osmošolcev izključenih s trebinske gimnazije. Te dni je 28 osmošolcev gimnazije v Trebinju organiziralo enournno stavko pri uri nemščine. Dijaki so hoteli protestirati proti profesorju, ki je bil menda precej strog. Profesorski zbor je vseh 28 dijakov izključil iz šole. Starši izključenih dijakov so sklenili poslati posebno deputacijo k ministru prosvete v Belgrad, ki bo protestirala proti tej izključitvi in bo seznanila ministra še z raznimi drugimi rečmi, ki se dogajajo na trebinski gimnaziji.

* 60letna staraka se je napila do smrti. 60letna Mara Pavlovič iz Lendice se je na Silvestrovo na vaški zabavi tako napila, da je dobila zastrupljenje z alkoholom. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer pa je prav kmalu podlegla. Pavlovičeva je bila že od mladih nog silno vdana pijančevanju. Ko se je v isti vasi pred nekaj meseci neki kmet napil do smrti, je vzkliznila: »O, da bi mi Bog naklonil takšno smrt!« Ta želja se ji je zdaj izpolnila.

Anekdota

Rajni Pašič je nekega dne, bilo je to pred svetovno vojno, evolemu znancu tako-le razložil tedanjo srbsko politiko: »Znaš, ovaj, šta je naša politika? To ti je, kada treba neka slamka (elamica) da se digno, o ono zapne cela akupščina, kao da je to neki balvan (hloď). A kada ima, ovaj, znaš, neki balvan da se digno, onda, znaš, ostane Laza Paču (nekdanji finančni minister srbske kraljevine) i ja da svršimo posao.«

Ljubljana, 4. januarja

Gledališče

Drama: Četrtek, 4. januarja: »Kupčija s smrtjo«. Red A. — Petek, 5. januarja ob 15: »Antigonas«. Ljudska predstava po globoko znanih cenah od 16 din navzdol. — Sobota, 6. januarja ob 15: »Peterčkove poslednje sanje«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Kupčija s smrtjo«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Nedelja, 7. januarja ob 15: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene od 20 din. Ob 20: »Tri komedije«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Četrtek, 4. januarja: »Nižava«. Red Četrtek, 4. januarja: »Nižava«. Red Četrtek. — Petek, 5. januarja: »Frasquita«. Izven. Gostovanje gospe Zlate Gjungenac.

Rokodelski oder

Igra »Prva legija« je pri premieri dosegla izredno lep uspeh. Mnogi udeleženci si žele lepo moderno igro še enkrat videti, drugi so bili zadržani, da se prve predstave niso mogli udeležiti. Rokodelski oder boče vsem ustreči in bo uprizoril »Prvo legijo« kot večerno predstavo v nedeljo, 7. januarja. Pričetek bo točno ob pol 8, konec po 10. Vstopnice se bodo dobivale v predprodaji v nedeljo, 7. januarja od 10 do 12 dopoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. Prosimo, da si vsakdo oskrbi vstopnico kolikor mogoče že v predprodaji.

Radio Ljubljana

Četrtek, 4. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Za deželana in meščana (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Radijski šramel — 14 Poročila — 18 Pester spored Radij. orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolaric) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Narodne pesmi ob spremli. harmonike (gdč. Poldka Zupanova, A. Stanko) — 20.45 Reproduciran koncert simf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec igra Radij. orkester.

Drugi programi

Četrtek, 4. junija: Belgrad: 20 Humor — 21 Havajski kvartet — Zagreb: 20 Čelo — 20.30 Vok. konc. — 21 Koračnice in plesi — 21.30 Bolgarske pesmi — Bratislava: 20 Ork. konc. — Sofija: 20 Instr. in vok. konc. — Angleške postaje: 20 Ork. in zbor — Beromünster: 20.45 Simf. konc. — Budimpešta: 20.50 Vojaška godba — Bukarešta: 20.15 Filh. konc. — 22.25 Pianino — Rim-Bari: 21 Opera »La Fiamma« — Florenca: 20.30 Opereta — Sottens: 21.15 Violina.

Prireditve in zabave

Poštari nas vabijo. Kljub svoji naporni službi nam bodo naši poštari nudili malo predpustne zabave na svoji prireditvi, ki bo v soboto, 6. januarja zvečer v dvorani Delavske zbornice. Spored je zelo pester, za dobro let in pijačo je preokrbjeno. Igrala bo godba na pihala.

V frančiškanski dvorani bo na praznik sv. Treh kraljev, dne 6. t. m. ob 8 zvečer gostovala igralna družina Prosvetnega društva iz Stare Loke pri Škofji Loki, z dramo Franceta Kljnarja: »Plavž«. Mareškoga bo gotovo zanimalo videti etarološke fante in dekleta, kaj znajo in koliko zmorejo. Ker je povpraševanje po vstopnicah izredno veliko, si jih prekrbite v predprodaji in trgovini Stiličij, Frančiškanska ulica, in pa da dan predstave od 10—12 pri blaginji.

»Gledališče mladih«. Ponovitev Georg Büchnerjeve tragedije v 21. slikah bo v torek, 9. januarja ob 20 v frančiškanski dvorani. Tragedijo je režiral in ji oskrbel svojevrstno sceno Zvonimir Sintič, absolvent praškega konservatorija. Vstopnice bodo v predprodaji v ponedeljek in torek od 10 do 12 in od 14 do 18 in eno uro pred predstavo.

Klavirski koncert Pine Pitiljeve, ki bo priložnost ponedeljek v mali Filharmonični dvorani, nam prinaša na svojem sporedu dela naslednjih klavirskih mojstrov: Chopina, Rahmaninova, Bacha, Schumann, Albeniza, Ferraria, Gienena in Malipiera. Koncertni spored je tembolj zanimiv, ker nam prinaša taka dela, katere so pri nas le bolj malo znana. Pina Pitini je odličus pianetka, odlikovana na najrazličnejših glasbenih festivalih v Italiji in Evropi eploh.

Sestanki

FO Ljubljana-mesto. Drevi ob 8 bo redni fantovski sestanek s predavanjem v dvorani št. 1 na porti frančiškanskega samostana.

Pevski zbor Glasbene Matice obvešča svoje članstvo, da drevi ne bo vaje, pač pa bodo vaje za moški zbor v nedeljo (7. januarja) ob 10 ter v ponedeljek in torek ob 20; ženski zbor ima redno vajo v torek ob 20. Moške vaje bo vodil ravnatelj M. Polič, Odbor pevskega zbora ima drevi ob 20 sejo. — Odbor.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarni: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnković ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Poizvedovanja

Izgubljen je bil 2. januarja proti večeru črn damski klobuk na Resljevi cesti. Kdor ga je našel, je naprošena, da ga odda naši upravi.

»Ali ni lepa, bela smučarska obleka, ki sem si jo spletla?«

KINO MATICA

Telefon 21 24

Ob 16., 19. in 21. uri

Se danes si oglejte monumentalno dramo

Za čast in ljubezen

CLARK GABLE

v nepozabljivi vlogi, ljubimca, hrabrega borca in patriota

— Službo dobi na lažje, kdor zna etenografijo in strojepisje. Sestemesečni tečaj za ta predmeta se prične po božičnih počitnicah na Trgovskem učilišču Robida, Ljubljana, Trnovska ul. 15. Pouk po priznani Robidovi metodi, ki prinaša najboljše uspehe.

— Vzajemnost, društvo duhovnikov ljubljanske škofije, ima v sredo, 10. januarja 1940 popoldne ob pol 3 v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani svoji redni letni občni zbor. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnege zbora; 2. poročilo predsednika; 3. poročilo blaginjskega; 4. poročilo nadzornega; 5. odobritev letnega računa; 6. volitev odbora; 7. volitev nadzornega; 8. slučajnosti. Ako bi ta občni zbor zaradi nezadostnega števila navzočih članov ob določen uri ne bil sklepan, bo z ozirom na § 8. društvenih pravil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki more veljavno sklepati brez ozira na število navzočih članov. — Odbor.

— Režijski tečaj za društva, ki so včlanjena pri Prosvetni zvezi bo 6. in 7. januarja in sicer v risalnici državnega učiteljskega na Resljevi cesti. Tečaj se prične v soboto, 6. januarja ob 9 dopoldne in se bo končal 7. januarja ob 17. Tečajniki naj imajo s seboj potrdila svojih društev. Pred pričetkom tečaja pa kupijo dramo: Vera in nevera v 3. dejanjih, ki stane 5 din, ker bodo to dramo praktično režirali. Knjižica se bo dobila pri vходу v risalnico.

— Radijska postaja v Gradcu daje, kakor smo že poročali, politična poročila tudi v slovenskem jeziku in sicer vsaki dan od 17.45 do 18. od 19 do 19.50 in od 22.45 do 23.

— Mraz močno ovira železniški promet. Ze sedmi dan zaznamuje Slovenija mraz in po dnevi jasno vreme. Nekatere dneve je pritisnil prav hud mraz do —25°C po nekaterih krajih. Včeraj je mraz nekoliko odnehal. V Sloveniji se je jutranja temperatura gibala med —11°C (Rakek) in —20°C (Dravograd). Drugeče so nekatere železniške postaje javile naslednjo jutranjo temperaturo: Boh. Bičica —19, Bled —15, Brežice —19, Celje —16, Dravograd —20, Kranjska gora —18, Kočevje —16, Ljutomer —12, Novo mesto —16, Rakek —11 in Trzin —12°C. Povečalo se je bilo čez dan lepo in jasno vreme. Jutraj ponekod megla. Meteorološki zavod v Ljubljani je včeraj zaznamoval —14.2°C na glavnem kolodvoru smo imeli —12°C in na aerodromu celo —19.8°C. Mraz znatno ovira železniški promet. Mednarodni in drugi brzovlaki od vse smeri prihajajo na glavni kolodvor z velikimi zamudami od 100 do 120 minut. Potniški vlaki v Sloveniji se vozijo dokaj redno in z malimi zamudami.

— Izletniški vlak. V petek, dne 5. januarja t. l. vozi na progi Ljubljana—Bičica-Boh. jezero odnozeno Rateče—Planica izletniški vlak št. 934-8634 z odhodom iz Ljubljane ob 14.35 in s prihodom v Bičico-Boh. jezero ob 17.04 odnozeno s prihodom v Rateče-Planico ob 17.08.

— Turistični promet na Gorenjsko v petek, soboto in nedeljo. Znižana povratna karta (posebna karta za turistovski vlak) velja od petka do nedelje za naslednje vlake: v petek popoldni: ubrani posebni vlaki št. 934 z odhodom iz Ljubljane ob 14.35, v soboto jutraj ob 5.40; za povratek pa: v soboto zvečer s turistovskim vlakom št. 919, ki prihaja v Ljubljano ob 22.10, v nedeljo

1000. Silvester Ivan din 100, dr. Faganel Karel din 20, dr. Kržan Franc, din 50, Hranilnica in posojilnica din 50, Konzumno društvo St. Jernej din 100, Jože Jamnik din 10, Hranilnica in posojilnica na Uncu din 200, dr. Pertel Emil din 10, Hranilnica in posojilnica Kozje din 20, Plamen kovinarska zadruga Kropa din 2000, Hranilnica in posojilnica St. Rupert din 1000, dr. Jože Basaj din 300, inž. Muk din 20, skupaj 15.434.50 din. Preje nabrana vsota znaša din 15.000, tako da je dolesle nabranega 30.434.50 din za spomenik pokojnega dr. Janeza Ev. Kreka. Vsed darovalcem v imenu odbora prisrčna zahvala! Vivant sekventes!

— Razpisana služba cestarja. Razpisana je pri okrajnem cestnem odboru v Celju službeno mesto banovinskega cestarja in eicer za progo na banov. cesti II. reda št. 281 Sv. Urban—Lesično—Podareča od 0.00 do km 7.739. Proselec za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredb o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Laesnorodne pisane in z banovinskim kolekom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravilnimi in zadostno kolkovanimi prilogi (rojstni in krestni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, navrstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obojeni zbog kaznivih dejanj iz koristoljubija, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti, je vložiti najkasneje do 25. januarja 1939 pri okrajnem cestnem odboru v Celju. — Kraljevska banska uprava dravske banovine.

— Velika tatvina. V Retečah pri Škofji Loki je bila tik pred prazniki izvršena zagonetna tatvina, ki je močno razburila vso okolico. Neznani tat je odnesel Mariji Bičkovi 4000 din, katere je s trdom prihranila za stara leta. Skrite je imela v kleti, toda tat so morale biti razmere dobro znane, ker ni nič razbrskal v hiši in čumnati, ampak je šel naravnost v klet in vzel vse denar, nato je zopet odšel, zaklenil večna vrata in dal ključ tja, kjer ga je prej dobil. Bičkovi so tatvino že tisti večer zapazili in takoj javili orožnikom v Škofji Loki. Marijini škofjeloski orožniki so zadevo vzeli zelo resno in šli na delo še tisto noč. Osumljenih je bilo več oseb iz domače vasi, sledile so preiskave, toda vse brez vidnega uspeha. Končno je bila osumljena tudi neka ženska, katero je več vaščanov videlo hoditi tisti večer po vasi. Orožniki so jo začeli zasliševati in so jo končno aretirali. Sedaj je v zaporih škofjeloskega sodišča in čaka nadaljnje usode, vendar trdovratno taji.

— Dva tatova obsojena. Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani je bil obojen na Reki (Italija) rojeni Silvo Blečić, drzen svetovec, na 2 leti in 7 dni roblje, ker je 20. oktobra lani v loem skupno še z nekim pajdašem v gostilno Dalmatinca Marka Jurčičeva v Zgošah pri Begunjah na Gorenjskem. Odneala sta lep plen: 12.420 din gotovine. Plen sta si potem na Blokah delila. Star tat in znanec zaporov je Polde Debeljak, ki je 1. novembra lani jutraj vdrl v hišo pri Kosovih, Lahovčev, okraj Kamnik. Odprl je več omar, ker je računal, da bo dobil čedne denarce. Dobil pa je le 1. tolar za 5 K. pa 1 stari goldinar. Domači hlapec ga je zasačil. Debeljak je pobežnil v bližnji

LJUBLJANA

Zapihal je jug

V ranem jutru včeraj, ko je rdečkasto sonce zaetonj sijalo na ivje, ki je leglo na drevje in žice telegrafskih in telefonskih vodov, pač nihče ni mislil, da bomo čez dan doživeli vremenski preobrat. Vendar je že okrog poldneva začel pihati razmeroma gorak južni veter, ki spočetka sicer ni mnogo zalegal. Živo erbejo je v vseh termometrih naglo začelo rasti in ko so opoldne mnogi do ušes zaviti odhajali iz pisarn, so presenečeni začutili, da je bila njihova ekra odveč. Še bolj so se začudili tisti, ki so šele ob dveh hiteli iz uradov na kosilo in ki bi si, če ne bi bilo vetra, skoraj odpeli euknje. Da je nastopila močna sprememba, je potrdilo tudi nebo, ki se je popoldne počasi megnilo, tako da je sonce le še nekaj časa prav slabotno prodiralo megleno kopreno, ki je nastajala v ozračju. Ob treh je v vremenski hišici na Kongresnem trgu živo srebro zopet po dolgem času prvič zlezlo nad ničlo. Da je bil to res izreden dogodek, je najlepše potrjevala procesija, ki se je v svoji radovednosti vrtela mimo hišice in strme ogledovala dokaz, da je res poelato skoraj gorko. Na večer se je nebo že popolnoma pooblačilo in če stare skušnje ne lažejo, potem se nam obeta zopet porčja snega, ki jo bodo prav gotovo pozdravili vsi smučarji, ki se veselo že na smuko ob zadnjih dvojkah, namreč 6. in 7. januarja. Snega pa bodo veselili tudi kmetje, saj z zadnjimi par prsti niso bili zadovoljni in so mu po pravici očitali, da ga je padlo samo toliko, da je lahko nastopil tak mrz. Vremenski preobrat je v zvezi tudi z lunino spremembo, saj je luna stopila 2. januarja v zadnji krajec in je tudi Herschel v svoji stoletni praksi napovedal sneg in vihar.

I Veste kaj! Tolikokrat smo si te dni voščili in želeli srečno novo leto! Malokdo je pozabil pristaviti tudi smirno novo leto. To je prav in lepo. Toda, če hočemo ta blagor res imeti in uživati, je treba poleg voščila tudi kaj storiti, poleg molitve kaj žrtvovati. Molitev za mir se ponavlja pri javni službi božji in cerkvah, pri sv. mašah; za mir prosil in moli nedolžna mladina, dobro žensstvo, pošteno moške in fantje. Od vseh, posebno pa od mož in fantov pa pričakuje Kralj miru tudi žrtve, četudi majhnih. Za marsikoga bo že precejšnja žrtev, če se odloči, da se pridruži v novem letu nočnim častilcem, ki bodo v stolnici (leto prvič) od 4. do 5. januarja celo noč (posamezni po eno uro) v skupni in glasni molitvi prebili pred izpostavljenim sv. Reš. Telesom. Kdo izmed možkarjev in fantov se nam hoče pridružiti? Kdo čuti moč za to žrtev? Na noge pred evharističnega Zveličarja, da bo sreča miru in blagoslova ostala trajno med nami. Če novinec ne upajo izbrati popolnočnih ur, naj pa prevzamejo eno ali drugo večerno uro od devetih dalje, ko je cerkev že precej zasedena. Starejši in pogumnejši strazari naj se pa pomaknejo za eno ali dve stopnji naprej. Popolnočne ure so — če hočemo biti odkritosrčni — rečno in redko obiskane. Treba bo, da jih je več, ki se žrtvujejo po dve ali tri prve jutranje ure, da se tako doseže možnost zorne molitve. Pridite! Naš Kralj nas čaka in je pripravljen za obilno darove!

I Nočne fastilce presv. Zakramenta v ljudno opozarjamo na celonočno čiščenje, ki se prične drevi po skupni molitvi ur ob 9 v stolnici. Opravljale se bodo vsako nočno uro molitve 22. in 5. ure: Za praznik rojstva Gospodovega in Čiščenje presv. imena Jezusovega. Molitvenik »Večna molitev« je v cerkvi na razpolago.

I Prosvetnega večera v petek, 5. t. m. ne bo, ker še trajajo božične počitnice. Pač pa je sedaj opozarjamo na zanimivo predavanje, ki bo na XI. prosvetnem večeru 12. januarja, ko bo predaval dr. Ivo Pirc, ravnatelj Higijenskega zavoda o narodni rasti in zdravju družin.

I Solsko upraviteljstvo dr. I. deklitke mešč. šole pri Sv. Jakobu v Ljubljani sporoča, da je umrla učenka II. b razr., Amalija Gobec, in vabi učenke, da se udeležijo njenega pogreba, ki bo v četrtek, dne 4. jan. ob 4 popoldne iz splošne bolnišnice v Ljubljani. Molimo za pokojno!

I Umrl je naš član in odbornik gospod Franc Mavc, železniški zvičnik v pokoji. Pogreb bo v četrtek, dne 4. januarja 1940 ob 4 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice k Sv. Križu v Ljubljani. Železniški vpokojenci se v ljudno zabijo, da se pogreba udeležijo. — Društvo železniških upokojencev v Ljubljani.

I Velikodušen dar. Ga. Rezl Zalaznik, veleposelstnica, Ljubljana, Gajeva 6, je podarila za božično revnih otrok Dečjega doma 80 metrov flanele. — Uprava se za plemenit dar pristrčno zahvaljuje.

I Zahvala. Učiteljstvo šole pri Sv. Petru v Ljubljani je darovalo namesto venca na grob ge. Marije Košce, matere tovarišice gđe. Ane Košce, za Vincencijevo konferenco Sreča Jezusovega v Ljubljani 100 din. V imenu podpirancev: Bog povrnil!

I Narodni obrambni fond — odmera za l. 1940. Davčna uprava Ljubljana meo razglaš. Zaradi pravilne odmere morajo vsi davčni zavezanci, ki

imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21. leta starosti vložiti v času od 1. do 31. januarja 1940 prijavo, v kateri je navesti imena in rojstne podatke otrok. Prijave je treba kolkovati z 10 din. Tiskovine za prijave se dobe pri davčni upravi Ljubljana, Vodnikov trg 5-I. nadstropje, soba št. 3. Prijave, vložene po 31. januarjem, se pri odmeri obrambnega fonda ne bodo upoštevale. V istem roku morajo predložiti davčni upravi prijave tudi vsi preko 30 let stari moški davčni zavezanci: a) samci, b) oženjeni in vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijavi ni treba vlagati.

I Knjižarna Akademsko založbe je preselila svojo zalogo iz Šelenburgove ulice št. 4. dvorišče, na Tyrsevo cesto št. 2 »Hotel Slon« in posluje samo v tem lokalu.

I Samo še danes »Serenada ljubezni« v kinu Union. Vsi, ki še niso videli najnovejšega pevskega filma »kraljice petel« Jeannette MacDonaldove, naj danes ne zamude zadnje prilike in naj danes pohite v kino Union, da si ogledajo to edinstveno filmsko delo prekrasne petja in fantastičnega razkošja. »Serenada ljubezni« je sijajna, zabavna opereta, katero preveva Jeannette divno petje, godba, šlagerji, skratka film nudi izreden užitek vsakemu gledalcu. Nihče nam ne pozabi danes na ta film, kajti »Serenada ljubezni« je zadnji film Jeannette MacDonaldove v letošnji sezoni in zato naj se nihče ne odreče edinstvenemu užtku, ki ga bo deležen vsak, ki bo videl to prekrasno filmsko delo!

Za 22,672.000 din novih zgradb je dobil lani Maribor

99 novih zgradb s 317 stanovanji - Izigravanje slovenskih obrtnikov

Maribor, 3. januarja.

Ob začetku novega leta se delajo vsepovsod bilance o uspehih in preteklem letu. Gotovo je eden najvažnejših takih pregledov vprašanje gradbene delavnosti. S to bilanco smo lahko v Mariboru zadovoljni. Toliko, kakor se je gradilo v preteklem letu, se v Mariboru že dolgo ni zidalo. Dasi nismo dobili kakšnih mogočnih palač, se je vendar zidalo na vsah koncih in krajih ter je mesto zopet veliko pridobilo z nekaterimi lepimi in prav impozantnimi stavbami, s katerimi so se izpolnile velike škrbine, ki, žal, še tako zija vzdolž mariborskih ulic. Dasi je bila gradbena delavnost v središču mesta bolj pičila, pa je bila zato večja na periferiji, kjer se je mesto znatno razširilo ter je dobilo zaradi novih stavb kar večje število ulic. Vsa ta gradbena delavnost pa gre v pretečenem letu v glavnem na račun zasebne podjetnosti. Zasebniki so proti pričakovanju veliko zidali. Precej so jih k temu naglani temni oblaki, ki so se začeli zbirati na evropskem obzorju. Danes so vsi zadovoljni, ki so lani gradili. Zidali so še razmeroma poceni, če bi začeli z zidanjem letos, bi bile stavbe zaradi podražitve materiala najmanj tretjino dražje. Občina se je letos omejila na dograditve nove carinarice, poleg tega pa je zelo uspešno nadaljevala svoj cestno gradbeni program ter je tlakovala 1200 m cest v mestnem središču z granitnimi kockami.

Na splošno se gradbena bilanca lanskega leta v Mariboru izrazi s sledečimi številkami: na novo se je zgradilo 99 stavb s 317 novimi stanovanji in skupni vrednosti 22,671.727.39 din. Med stavbami je 10 pritličnih, 24 enonadstropnih, 7 dvonadstropnih, 6 trinadstropnih, 1 štirinadstropna, 2 gospodarski, 3 industrijski, 3 lope, 9 avtogaraž, 1 transformatorska postaja, 1 čistilna naprava s kanalizacijo ter 4 nadzidave, 3 prizidave in 18 preureditev. Stanovanj pa je 75 enosobnih, 100 dvosobnih, 39 trisobnih, 2 štirisobni, 1 petosobni, 1 pa ima več kakor 5 sob. Poleg tega je bilo zgrajenih še 50 obrtnih lokalov in pisarn.

Tudi v preteklem letu smo morali ugotoviti, da tekstilna in druga mariborska industrija ne skrbi za nastavitve svojih nameštencev in delavstva. Številne industrije imajo v mestu nakupljene lepe parcele, ki jih še niso zazidale.

Poglavje za sebe so še vedno nezazidane parcele v središču mesta. V strogem centru smo lani dobili eno samo novo stavbo, lepo palačo zavarovalnice »Dravac«, vse druge tako lepo ležeče parcele pa so ostale nezazidane, ker so predrage. Upati je, da bo vprašanje rešil novi regulacijski načrt, ki bo prinesel med drugim tudi predpise za financiranje regulacije.

Še nekaj smo opazili lansko leto, kar moramo javno ožigosati. Pri vseh zgradbah, ki so jih vršila gradbena podjetja, ki niso v slovenskih rokah, ni dobil zaposlitve niti en slovenski obrtnik. Na ta način so se čisto umetno dvignila v Mariboru čisto nova obrtniška podjetja za raznovrstne instalacije. Njihova imena lahko vidimo v oglaših, ki jih prinaša vsak teden v Zagrebu izhajajoče glasilo manjšine na Slovenskem. Ker odločajo

Danes zadnjičkrat Ob 16., 19. in 21.15 uri — Oglejte si danes edinstveni, prekrasni pevski vefilm

Kino Union Jeanette Mac Donald - Serenada ljubezni

Tel 22 21

Trbovlje

Mrzla kopelj. Da se pokaže in še zasluži nekaj dinarjev je brezposelni Anžur Ignac vabil občinstvo, naj pride gledat na Silvestrovo dopoldne k Pravičevemu bajerju, kjer bo prebil led in se kopal. Mrza je bilo 16 pod ničlo, ko je Anžur res nastopil in tudi nekaj minut vztrajal v ledu in vodi. Občudovalcev je imel dovolj posebno med mladino, prispevki pa so bili bolj skromni.

Kino Društveni dom v Trbovljah bo predvajal v petek in na praznik v soboto film »Chicago v plamenu«, ki je povzet po potresni nesreči, ki je zadela to velemesto. V nedeljo in ponedeljek pa »Tajna Maginotove črte«, kjer se bijejo sedaj boji.

Ptujska gora

Prosvetno društvo na Ptujski gori je na Silvestrovo priredilo narodna igra »Divji lovec«. Igralci so vsi prav lepo podali svoje vloge posebno pa sta ugajala Majda in Janez. Lepoto igre so posebnim povzdignile krasne gorenjske narodne noše. Gledalci, ki so do zadnjega kotička napolnili šolsko dvorano, so z navdušenjem aplavdirali lepi izvedbi igre, in so se po končani igri zadovoljnih obrazov vračali domov. Ker še mnogi želijo videti to lepo igro, zato se bo na splošno željo ponovila na praznik sv. Treh kraljev, 6. januarja. Začetek ob 3 popoldne v šolski dvorani.

predvsem gradbeni podjetniki, kdo bo vršil na novi stavbi razna obrtniška in instalacijska dela, bo treba vse te podjetnike enkrat odločno opomniti, da ne poznamo nobene prikritosti in da se jim bo to obilno povrnilo tedaj, kadar bodo skušali dobiti v svoje roke večja javna gradbena dela.

I Ljudsko gibanje v preteklem letu smo za področje stolne in mestne župnije že objavili. V frančiškanski župniji pa so imeli lani 111 krstov, 197 porok in 132 smrtnih slučajev. Zelo se je razgibala lansko leto magdalenska župnija, ki postaja vse bolj naseljena. Rojenih je bilo lani na njenem področju 352 otrok in sicer natančno polovica dečkov in istotoliko deklic, poročenih je bilo 289 parov, smrtnih slučajev pa je bilo 614, od česar pa odpade več kot polovica na bolnišnico. Med umrlimi je bilo 339 moških in 275 žensk.

I Akademsko kongregacija vabi na sestanek, ki se bo vršil v petek ob 20 v kapeli oo. jezuitov. I Prosvetno društvo v Studencih gostuje v nedeljo 7. januarja v dvorani Zadrudne gospodarske banke z igro »Matie«. Predstava prične popoldne ob petih.

I Glane-smučarje FO Maribor III. obveščamo, da se udeležijo sestanka v Gledališki ulici 3 danes ob 10 popoldne, da se pogovorimo o podveznih tekmah v Sv. Lovrencu na Pohorju.

I Obnovite naročnino za Mohorjeve knjige. Po mariborskih župnijskih pisarnah se sedaj obnovlja naročnina za Mohorjeve knjige. Za 20 dinarjev dobe letos naročniki štiri knjige: koledar za leto 1941. in tri povesti.

I Sadjarska in vrtnarska podružnica za Maribor in okolici ima redni občni zbor v soboto 6. januarja ob 9 na Vinarski in sadjarski šoli. Na dnevnem redu je tudi predavanje o obrezovanju brekev. Vabljeni člani in nečlani.

I Orkestralni odsek Glasbene Matice pripravlja za 17. januar Dvorčakovo simfonijo »Moja domovina«. Ker je to prvi koncert v letošnji sezoni in zelo skrbno pripravljen, je pričakovali velikega obiska.

I Prosvetno društvo v Krčevini priredi v nedeljo, 7. januarja ob 14.30 v Prosvetnem domu burko »O jezitem dohtarju«. Gostuje Ljudski oder iz Maribora. Po igri bo čajanka v domu. Vljudo vabljeni vsi prijatelji krčevinske prosvete.

I Carinski dohodki. V mesecu decembru je imela mariborska glavna carinarnica skupno 8.346.371.50 din dohodkov. Od tega odpade na uvoz 8.247.378.50 na izvoz pa 98.993 din. Dohodki pri uvozu so bili za 1.766.673.25 večji kakor v novembru. Na depozitih je carinarnica inkasirala 641.138 dinarjev.

I Davčne zadeve. Davčna uprava za mesto Maribor poziva davkoplačevalce k vlaganju napovedi za pridobitno, posebni davčni dodatek, davek na samce, splošni in skupni davek na poslovni promet in luksuzni davek pavšalcev. Nadalje poziva k vlaganju davčnih prijav dohodkov, ki je navezan rentnini, ter napovedi za odmero redne pridobitne in posebnega davčnega dodatka po členu 59-11.

I Obrtniški učni tečaji. Mariborska poslovalnica zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani namerava prirediti v kratkem v Mariboru sledeče strokovne tečaje: Tečaj za kalkulacijo in sestavo proračunov za ključavničarsko stroko, tečaj za kovinarsko tvarinoznanstvo, mizarski risarski tečaj, tečaj za mizarsko kalkulacijo in sestavo proračunov, tečaj za mizarsko tvarinoznanstvo in tečaj za luženje lesa. Prijavitelji se je v pisarni poslovalnice v Vetrinjski ulici med dopoldanskimi urami. Interesenti za Sauerjev krojni tečaj, ki je bil v časopisih že večkrat objavljen, pa se zanj še niso prijavili, naj to store čimprej.

I Ustreljen v sveti noči. V Tomaževem gozdu pri Negovi so našli truplo 18 letnega posestnikovega sina Antona Ketliša iz Radunc pri Negovi. Ketliša so pogrešali že od božične noči. Bil je pri polnočnici ter se je potem napotil proti domu, vendar ga doslej še ni bilo. Na pokopališču vrnato so odkrili strelni rano. Širijo se govorice, da je postal žrtev divjega lovca.

I Ribič ujel pošno vrečo. Pred nekaj dnevi je bila ukradena pošna vreča, ki je bila poslana s kolodvorske pošte v Mariboru na pošto v Studence. Vrečo so zaman iskali orožniki in policija. Včeraj pa jo je v Dravi pod ledom v Pristanu našel monter mestnih podjetij Rudolf Straus in jo izvelkel na suho. Vreča je bila odvezana in ni bilo v njej razen nekaj fotografij in praznih kuvert ničesar. Vse drugo so zlikovci odnesli.

I Zagrebški velelep je imel v Mariboru srečo. Ze nekaj časa piše zagrebško časopisje vsak dan o veliki slepariji pri mestni električni centrali, kjer je ravnatelj inž. Marcel Skrlj poneveril okrog 800.000 din ter potem pobegnil. Ta Skrlj je bil sin bivšega zagrebškega župana in ministra Stjepana Skrlja. Pobegnil je preko Ohridskega jezera v Albanijo ter manjka dosedaj za njim še

vsaka sled. Zanimivo je, da je bil Skrlj že v rokah mariborske policije ter je bil zaprt v zaporih hotela Graf dva dni. Poskušal je namreč najprej pobegniti čez severno mejo v Nemčijo ter se je trudil, da bi dobil pri mariborski policiji potrebne potne dokumente. Pri tem pa se je tako sumljivo obnašal, da so ga prijeli in vtačili v zapor. Policija je potem vprašala v Zagreb, kakšen človek je to, pa je dobila odgovor, da je to ugleden mož, proti kateremu ne obstoja noben pregon. Komaj pa so ga potem izpustili na podlagi tega odgovora, je že prišla za njim iz Zagreba tiralica, ker so med tem odkrili sleparije pri električni centrali.

I Tragična usoda otroka. V bolnišnico so pripeljali iz Delavske ulice na Pobrežju 9 letnega Albina Potočnika, ki je postal žrtev tragičnega dogodka. Mati je poslala pred nekaj dnevi fantka v trgovino, da kupi neko reč ter mu je dala 6 dinarjev. Med potjo pa je fantek denar izgubil. Ker se je bal, da bo doma tepen, se je skril v sedov listnjak ter se zakopal v listje. Tam je prečkal 4 dni in 4 noči brez vsake hrane. Fantek bi bil najbrže zmurnil, če ga slučajno ne bi bil našel sosed, ko je prišel po listje. Noge je imel docela zmurnjene. Vsega izčrpanega so reveža prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer se zdravniki trudijo, da mu rešijo zmrule ude.

I Bila je naravna smrt. Včeraj smo poročali, da so pri Sv. Jakobu v Slov. goricah morali odločiti pogreb pokojne 60 letne posestnice Ivane Orovec, ker so se poznali na vratu pokojnice neki znaki, katere je ljudska govorica spravila v zvezo z zločinom. Na podlagi te govorice je bil aretirana neka pokojnica, državno tožilstvo v Mariboru pa je odredilo sodno obdukcijo trupla. Zdravnik pa je ugotovil, da je pokojna umrla naravne smrti in sicer od kapi, ki jo je zadela ponoči v postelji. Bila je udana alkoholom, kar je bilo vzrok smrti. Na podlagi tega so njenega nečaka izpustili, pokopnico pa so pokopali.

I Nesreče zaradi mraza. V mariborski bolnišnici so prepeljali 18 letnega tkaleca Jožefa Pernata iz Zg. Radvanja. Pernat je zaradi slabosti na cesti v hudem mrazu oblezal in zaspal. K sreči so ga našli neki pešci, ki so takoj poklicali reševalce. Pernatu so v mrazu zmurnile roke in noge. V bolnišnici imajo tudi nekega 66 letnega kamnoseka Miho Verdirja iz Slov. Bistrice, ki si je roke a snegom tako dolgo masiral, da so mu zmurnile.

Gledališče

Četrtek, 4. januarja, ob 20: »Zaroka na Jadranu«. Red B.

Petek, 5. januarja, ob 20: »Vse za šalo«. Znižane cene.

Sobota, 6. januarja, ob 15: »Konto X«. — Ob 20: »Zaroka na Jadranu«.

Celjske novice

I Uradni dan Zbornice za TOI za Celje in celjsko okolico bo v torek, dne 9. januarja od 8 do 12 popoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev v Razlagovi ulici.

I Podružnica »Slovenec« v Celju išče raznašalko za dnevno časopisje. Ponudbe je vložiti do 10. januarja v upravi v Celju.

I Terdka Stermecki v Celju je povišala mezde za 20 odstotkov pri izplačilu dne 30. decembra. Povišanje mezde velja od 1. decembra 1939.

I Dva požara. V Stajngrobu blizu Gornjega Grada je zgorela domača opekarna, last Sotler Marije; opekarno je imel v zakupu Golob Jožef od Sv. Miklavža. Skupna škoda presega 6000 din, dočim je bila opekarna zavarovana za 4000 din. — V Parošu pri Dobrni je zgorela do tal lesena hiša Voršnika Franca. Škoda je precejšnja; posebno je prizadeta družina, ker hiša ni bila zavarovana. Družina je sedaj brez vsakih sredstev. Hiša je stala na samotnem kraju in je bila vsaka pomoč nemogoča.

I Iz delavskih vrst. Tovarna Jugotani in Sevnici je povišala mezdo za 50 par na uro. Prav tako je povišala mezdo parna žaga v Sevnici od 25 do 50 par na uro. Tovarna Jugotani in Sevnici je obenem izplačala vsem delavcem in nameštencem lepe noveletne nagrade. Razveseljivo bi bilo, če bi delavci in javnost brala v časopisju tudi o drugih celjskih trvdkah, ki doslej še niso povišale delavcem mezd, četudi dobro vedo, da je v Celju življenje veliko dražje kot drugod.

I V Zalcu je umrl ustanovni član Prostovoljne gasilske čete in nestor savinjskih gasilcev 86 letni Franc Premik. Včeraj ob 3 popoldne so ga ob veliki udeležbi gasilcev in občinstva pokopali na pokopališču sv. Kancijana. — Naj mu bo ohranjen časten spomin!

I Predavanje o obrambi pred sovražnim napadi iz zraka bo v Zalcu v nedeljo ob pol devetih popoldne. Predaval bo g. kapetan Franjo Toš iz Celja.

I Celjski šahovski klub je zaključil svoj splošni turnir pod vodstvom Nika Latinoviča. Prijavilo se je meseca oktobra 16 igralcev, med tekmo pa so štirje odstopili. Od 12 možnih točk so dosegli 50% naslov zmagalec in pravico udeležbe na glavnem turnirju, ki se prične ta teden, sledeči igralci: Prvenstvo in prvo nagrado si je priboril g. prof. Tactar z 11 in pol točkami, t. j. 95%. Sledijo g. Jože Reichman — 10 točk, 83%, g. Jože Krofič ima 9 točk — 75%, g. dr. Jože Cerin 8 in pol točke — 70%. Zmagovalci brez nagrade so gg. Zigo Vučkovič s točk — 66%, Franjo Eisenbacher in Viktor Lauš s 7 točkami — 58%. Katehet g. Ignacij Feguž iz Št. Jurja je dosegel 66 točk — 50%. Prijave upravičencev za glavni turnir se sprejemajo samo še ta teden v klubovi sobi hotela Evrope.

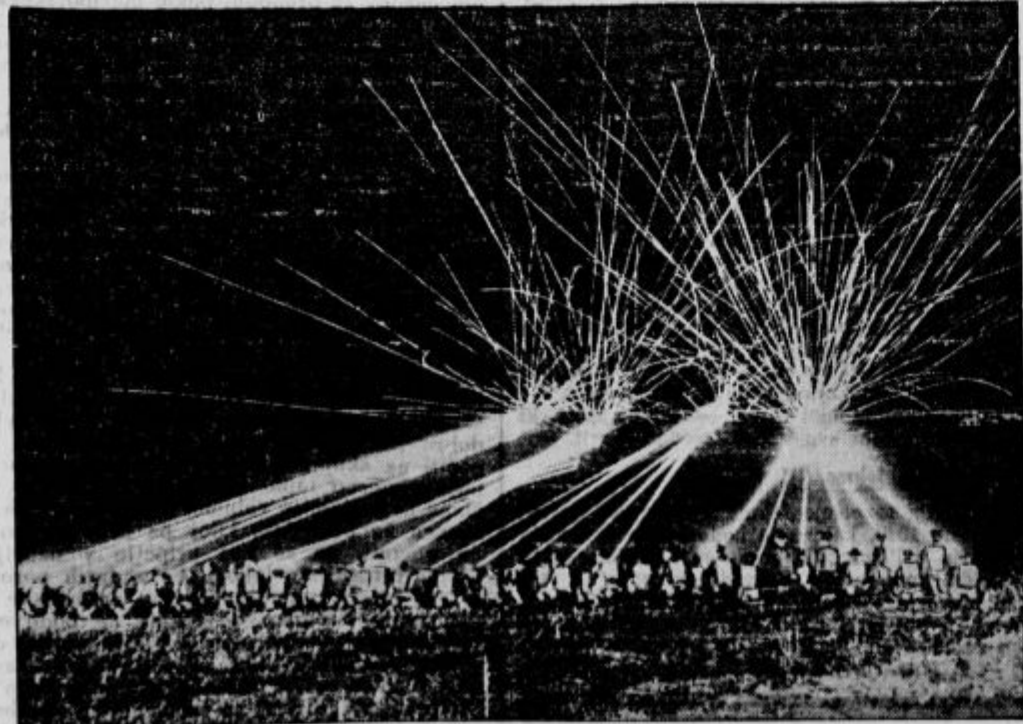
I Družba gnoja v mestni klavnici bo dne 9. januarja ob 9 popoldne. Družba bo v pisarni mestne klavnice. Izkljena cena je 4500 in se pod to ceno gnoj ne bo prodal.

I Pevsko društvo Celjski zvon ima drevi ob 8 skupno pevsko vajo.

I Nora grobora. V celjski bolnišnici je umrla 29 letna Klopej Terezija iz Celja, na cesti na grad pa 10 letna hčerka kovača Osek Ivanka. — Naj v miru počivata!

I Smrtna nesreča. Pri Sv. Krištofu nad Laškimi se je ponesrečil 40 letni posestnik Kačur Vladimir. Ko je peljal voz, je padel pod kolesa, ki so šla čezenj in mu hudo ranila lobožjo. Kačurja so pripeljali v celjsko bolnišnico, kjer je včeraj dopoldne umrl. Naj v miru počiva!

I Tujski promet v Celju. Meseca decembra lansko leto je obiskalo Celje 788 tujcev, med tem 722 Jugoslovanov in 61 inozemcev. Letu 1938 meseca decembra 918, pred dvema letoma pa 926 tujcev. Tako vidimo, da je število tujcev v tem letu padlo.

Vaje ameriške vojske v streljanju. Streljajo s posebnimi krogli, ki se svetijo in tako v nočni temi rišejo za seboj svojo pot, da vsaj vojak lahko vidi, kako je šla krogla iz njegove puške. Fotograf je s teh vaj ujel gornjo sliko.

KULTURNI OBZORNIK

Doc. dr. Ton Smerdel:

Grivčev Knez Kocelj*

Izjemoma prinašamo oceno dr. Tona Smerdela, docenta filozofske fakultete v Skopju, ki nam jo je poslal o Grivčevi pomembni knjigi, čeprav smo o omenjeni knjigi že govorili. Kritiki je namreč iz objektivne daljave opazil tisto pomembnost knjige, ki so jo doma mnogi bolj ali manj prezirali. — Posebno zanimiva je njegova sodba o književni obliki in o slogu knjige, ker je kritiki znan kot tankočuten poznavalec leve književnosti in pesniškega sloga. (Gl. »Slovenec« 1939 št. 253.)

Grivčev znanstveno delo o slovenski srednjeveški zgodovini in osebnosti sv. Cirila in Metoda je v sodobnem slovenskem zgodovinsko-pisnem znanju. Doslej je uspešno rešil mnogo nejasnih vprašanj iz slovenske bizantinologije, tem laže, ker mu je kot teologu in ne samo zgodovinarju marsikaj jasnejše. Sodobni znanstveniki se skladajo z njegovimi rezultati o slovenskih apostoli in o knezu Kocelju. V tem je značilno, kako je naš slavist R. Nahtigal na podlagi Grivčevega dela označil Koceljevo pomembnost: »Gotovo je velika Koceljeva zasluga v slovenski kulturni zgodovini, da se je zavzel za Metodija in nadaljevanje dela obeh slovenskih apostolov ter tako preprečil, da se ni že v samem začetku prekinilo. Ne more biti dvoma, da pripada njegova osebnost krogu najzrejših mož slovenske kulture in politične zgodovine, ako je seveda ne motrimo s tujimi očitki (Slovenski jezik 1939, stran 14).

Koceljev zgodovinski lik je enako pomemben za slovensko narodno zavest, za pravo narodno vzgojo slovenskega naroda in za slovensko znanost.

Ker je Grivčeva knjiga o Kocelju v vsej jugoslovanski zgodovinski književnosti edino delo, posvečeno eni sami veliki osebnosti iz srednjega veka ter obenem razpravlja o važnih slovenskih vprašanjih one dobe in o začetkih slovenske kulturne samobitnosti, sem smatral za potrebno, da to knjigo predstavim hrvatskemu občinstvu (Franj. Vjesnik 1939, št. 8-9). V kratkem bom napisal še prikaz za srbsko javnost. Naj mi bo po vsem tem dovoljeno, da to svojo sodbo o knjigi predložim tudi slovenskemu občinstvu.

Obširna knjiga o Kocelju je pisana v posebnem slogu, dostopnem znanstvenikom in laikom. To je morda tudi vpliv proučevanja prav tiste pristne stare slovenske književnosti, v kateri je toliko svetopisemske preprostosti (naivnosti). Grivec je zares napisal knjigo, ki ima *en srednjeevropskega misla*. V tem smislu je tudi slikar Pengov dobro razumel Grivčev namen in je knjigo okrasil z inicialkami in vinjetami, tako se vse ujema s slogom *onega davnega zgodovinskega okolja*. Vsa oprema knjige, črke, inicialke, vinjete, besedilo in vezava

napravljajo vtis, ki nazorno dokazuje, koliko more tudi vnanja oprema povzdigniti bogato in *toliko let z ljubeznijo in razumevanjem* zbrano vsebino. Bogate opombe na koncu knjige dokazujejo, koliko truda je pisatelj vložil, da je proučil obilno in mnogostransko literaturo o tem predmetu. Cela knjiga je napisana s strokovnim znanjem in z ljubeznijo.

Slog dr. Grivca ima na sebi mnogo one značilne preprostosti svetega pisma in srednjeveških legend. V tej knjigi je dr. Grivec dokazal, da zna tudi v liričnem duhu ozračju temne daljave zgodovinskega dogajanja. Ta lirična ubranost nikakor ni v nasprotju z njegovim znanstvenim stališčem. Ti lirični oddelki razodevajo dr. Grivca kot stilista, književnika (leposlovca) in zgodovinarja. Vemo, kako malo je zgodovinarjev, ki bi bili tudi dobri stilisti.

Ta posebni slog, ki daje knjigi vrednost umetniškega dela in jo približuje ljubiteljem leposlovja, se zrcali že v začetku knjige v uvodu in na mnogih mestih naslednjih poglavij. V dosegljivem zgodovinskem okviru si pisec prizadeva, da čim boljše in zvesteje predstavi pomembno osebnost Koceljevo, paralelno pa tudi delo in pomen svetih slovenskih apostolov. Vse znane in neznane peripetije in borbe, kolikor so po zgodovinskih virih pristopne, so v tej knjigi izkristalizirane. Ko tako čitamo poglavje za poglavjem ali pa kritične opombe na koncu knjige, spoznavamo važnost one dobe in se utrjujemo v prepričanju, da se imajo Slovani za svojo narodno zavest in kulturo zahvaliti notranji moči krščanstva. V tem smislu je ne le *lepo, ampak tudi ganljivo* poslednje poglavje: Spomin kneza Kocelja.

Kogar zanimajo viri in bogata literatura, ta bo s posebnim zadovoljstvom prebral opombe, ki prinašajo mnogo novega in pojasnjujejo mnoge stvari za prihodnje delo na tem polju. V novem jugoslovanskem zgodovinsko-pisnem delu dr. Grivca temeljni kamen za dobo, ki nam jo v *lepi obliki, a na znanstveni podlagi približuje*. Pa še nekaj! V delu dr. Grivca imamo mnogo odstavkov, ki na nov in prepričevalen način osvetljujejo odnos svetih bratov do Rima in to za našo dobo brez pomena. O straneh in vprašanjih, ki vzbujajo diskusijo, ne bomo govorili. Saj je prav v tem velika vrednost zgodovinskega dela, kolikor bolj skuša osvetliti zgodovinske probleme in celo problematiko, ki se sama od sebe nudi, če hočemo pisati o knezu Kocelju. Kako skopi, pa obenem globoki so viri, ki jih je strokovnjaško izkoristil dr. Grivec!

* Dr. Fr. Grivec: Slovenski knez Kocelj. Ljubljana 1938. Izdala Jugoslovanska knjigarna. Strani 298 + 13 slik v tekstu in ena geografska karta. Inicialke in vinjete izdelal akademski slikar Slavko Pengov.

Pred razstavo Karle Bulovčeve

Ob otvoritvi razstave del Karle Bulovčeve je predvsem važno to, da umetnica ni razstavljala večje zbirke svojih del že deset let. Da je med tem razstavljala z velikimi uspehi v različnih inozemskih središčih, o tem se je tu na tem mestu že pisalo. Zelo zanimivo je, kar je pred nekaj leti na tem mestu napisal umet. zgod. dr. F. Sijanec z ozirom na nekatera dela, ki jih je umetnica skupno z drugimi slov. umetniki razstavila v Mariбору — in sicer med drugim sledeče: »...to, kar razstavlja, zadostuje, da si ustvarimo najbolj ugodno pripravljenost o njej, več, da smo Slovenci za veliko in pristno umetniško silo bogatejši in slepi, če je ne vidimo...« In malo dalje: »...odkari jo poznamo, vemo, koliko odkritosti in globine smo našli na njenih kompozicijah, baš to je bilo, kar je izzvalo filistreski odpor na drugi strani — tokrat pa smo v resnici presenečeni nad tolikšno dovršenostjo med notranjim in zunanjim delom njenih kompozicij...« itd.

O isti razstavi je pisal nemški pesnik in publicist Romeo Bučar in karakteriziral Bulovčino umetnost takole: »...njena umetnost ni klasiistična, niti ne stremi za ideali renesanse, vendar polno priznava konkretnost. Telo je zadobilo v njej svojo pravadno vrednost, dasi profinjeno in poduhovljeno v čisto samosvojem in edinstvenem pogledu. In to v nečuvni meri, ne da bi umetnica telesnost zmajala ali celo tajila. Človek — v nasprotju z azijskim pojmovanjem — ji pomeni središče, v njem je mera in meja. To je konec konca pot od antike, preko renesanse do danes.«

Ta mnenja o njeni umetnosti potrjujejo njene začetke, potrjujejo, da umetnica na svojem potu in v svojem razvoju ni obstala. Ta razstava bo pa še posebej zanimiva zagledateljem, ker bo jasno in točno razviden ves Bulovčev umetniški razvoj od leta 1929, t. j. od njene prve kolektivne razstave pa do danes. Vse velike risarske kompozicije, portretne in nekaj plastičnih iz njene zagrebške, mariborske dobe itd.

Če Bulovčeva že deset let ni razstavljala v večjem obsegu svojih del, to vsekakor priča o njenem velikem čutu odgovornosti proti javnosti in ni manj o resnosti njenih stremeljenj.

Razstava bo otvorjena na praznik, 6. t. m. ob enajstih.

Knjige založbe Sigmee v Gorici

Založba Sigma v Gorici, ki izdaja poljudne knjige za najširše kroge slovenskega občinstva v Julijski Krajini ter je lani izdala priljubljeno zbirko slovenskih popevčev »Barčica«, je letos izdala tri knjige. In sicer na prvem mestu zbirko slovenskih otroških pesmic pod naslovom »Deča — rajas«. So to slovenske otroške igrice, pri katerih je tudi navodilo, kako naj se otroci igrajo, da pridejo pesmice do polne veljave. Prireditelj je zbral slovenske narodne otroške igrice, pa tudi umetne, ki so jih napisali Gregorec, Bevk, Piščanc in Rado. Teh 23 pesmic bo prav tako, kot lani »Barčica«, ponosla ljubljene do slovenskega jezika med najmlajše, ki se še igrajo in ki naj se igrajo v materini besedi. Še za širše plasti je namenjena Pratika za 1940 leto. Po navadnem koledarskem gradivu, ki smo ga vajeni v pratikah, sledi kratek sestavek o Albaniji, ki se je priključila italijanskemu cesarstvu, opis življenja novega papeža, spomin Prešerna ob 90letnici smrti, Madame Curie itd. Razne pesmice, pregovori, berila za otroke, gospodarski drobiž in gospodinjinski nasveti, kakor tudi pregled dogodkov v letu 1939. Na koncu je dodan prazen papir za domače zapiske, kajti »Pratika« naj bo slovenskemu kmetu vedno pri

roki. — Kot tretja knjiga je izšla Bevkova mladinska povestica »Plešimož« (54 str.), v kateri je opisano življenje medvedov Čapljača in Hlaščarja, Šaparija, Švedračka in Čmokačke — otrok očeta Godrnjavca in matere Momljačke. Zanima jih usoda strica Plešimoža, ki je pribežal k njim od človeka in ga je doletela smrt iz lovske puške. To je vse. Povestico je ilustriral Albert Rusjan, Pratikom Domen, Deca raja pa A. Troha. — Kakor so knjižice sicer skromne, je njihovo delo zelo pomembno in jim želimo v njihovem poslanstvu največjega uspeha.

* »Prva legija« na Rokodelskem odru. Savrjevo dramo iz jezuitskega življenja v treh dejanjih, enajstih slikah, ki jo je po Friedrichu Schreyvoglu poslovenil dr. J. Pogačnik, poznamo v Ljubljani že iz narodnega gledališča. Z upravičeno baje, da bi to lepo igrjo mogli dostojno podati igralci Rokodelskega odra, sem odšel na novega leta dan v Rokodelski dom, kjer je bila dvorana natrpana občinstva. Bojazen je bila odveč. Od prve do zadnje slike so igralci brez izjeme vsi kar dovršeno podali svoje vloge. Reči morem, da tako izrazite igre doslej na Rokodelskem odru še ni bilo. Občinstvo je z vso resnostjo sledilo poteku dejanja med dvema taboroma v kolegiu in pokazalo tako dumevanje tudi za igre, ki niso pisane za poljudno zabavo. G. Podvinu, ki je »Prvo legijo« režiral, je treba čestitati. Ako bi Rokodelski oder ostal s svojim repertoarjem in njegovim izvajanjem na taki višini kot pri svoji deveti letošnji predstavi, potem lahko računam, da mu bo zasluženi sloves pridobil vedno večji krog navdušenih obiskovalcev. — »Prvo legijo« bodo ponovili v nedeljo, 7. t. m. ob osmih zvečer.

* »Velika repatica«. Na Silvestrovo je Františkanska proslava uprizorila v frančiškanski dvorani »Veliko repatico«, burko v treh dejanjih, ki jo je iz nemštine prevedel Fr. Govekar. — Gibalo je iz burke je časopisna vest, da se bliža zemlji velika repatica in da bo v osmih dneh (1. aprila!) konec sveta. To povzroči korenito spremembo med prebivalci Zapotoka, ki postanejo nenadoma iskreni, intimni, odkritostni in celo »capotati« Cepelji se otrese tiranstva žene Zofije. Vendar čez osem dni »junaki« spoznajo, da repatice — ne bo! Splošen polom, ki pa se z ženitvijo in spravo med zakonema Cepelji srečno konča.

Burka se ne more odlikovati s posebno duhovitostjo: vsi komični efekti so zelo cenenji, kar burke ne dviga na skromno povprečnost. Zato se nam vsiljuje vprašanje, ali bi ne bilo mogoče ne duhovito, precej naivno nemško burko zamenjati s kako kvalitativnejšo domačo veseloigro? — Reči moramo, da se igralci niso prenapeli pri študiranju vlog. Robatega, malo izobraženega hotelirja Kamenarja je mestoma zelo fino podal gr. Černivec, odklovala sta se tudi G. Golobič in gd. Repeževa. Z malimi izjemami so vsi dobro rešili svoje vloge, dasi se je v splošnem poznala precejšnja nesigurnost, ki je močno zavirala tempo burke. F. J.

»Dve glasbeni zbirki Cirila Preglja«. — Znani komponist Ciril Preglja je koncem leta 1939 izdal dve svoji glasbeni publikaciji, namreč drugi zvezek narodnih pesmi pod naslovom »Fantje na rasi« ter koralačno za klavir, posvečeno Rogaški Slatini, pod naslovom »Pozdrav Rogaški Slatini«. »Fantje na rasi« II. zv. obsega 18 narodnih pesmi, prirejenih za moški zbor. To so pesmi: »Jutranje, Lunica, Ste vidli barona. O košnji. Dekle moje, Prinesi vode. Letni časi, Stajerski fantič, Moj ljubček bo zeleni grob. Dobro jutro, deklica! Tam dol na ravnem polju, Od Cjela do Zaveca. Kaj je noč! In se lep večer. Je komaj noč storiva se. Ō! Le prebudi se! Ko lani sem tod mimo šel ter Zdravica od sv. Roka. Pesmice so lahko pevne ter bodo

V prvih francoskih vrstah: Telefonist sprejema in oddaja povelja.

Razmerje med Anglijo in Francijo - v naslovih in francoskih številkah

Kakor v prejšnji svetovni vojni, tako je tudi sedaj prišlo v Pariz posebno angleško vojaško odposlanstvo, ki ga vodi general Lelong. Neki angleški časopis je objavil telefonsko število njene pisarne, ki je: Kensington 1431. Generalu Lelongu je prvega prišlo na misel, da ta številka za zgodovino razmerja med Anglijo in Francijo ni brez pomena: leta 1431 je bila sežgana na grmadi Devica Orleanska, na smrt obsodili in sežgali do jo Angleži — torej neljub spomin na krute vojne med obema državama.

Francozi pa so angleškemu gostu pomirili vest s spomini na francosko vojaško odposlanstvo, ki je bilo v letih 1914-1918 v Londonu. V njegovem londonskem naslovu bi zgodovinar tudi lahko videl nekaj zgodovinske ironije: nastanilo se je namreč v hiši Trafalgar, na trgu Waterloo — sama imena, ki spominjajo na kraje Napoleonovih dokončnih porazov — ka-

kor bi hotelo reči, da je že bilo, kar je pač in da preteklost ne moti...

Prekop Ren-Main-Donava se gradi

Gradbena dela pri prekopu, ki bo vezal reke Ren, Main in Donavo, se kljub vojnemu ozračju po predvidenem načrtu nadaljujejo. Prekop je za Nemčijo velike važnosti, saj ji bo dal vodno zvezo z Donavo in s tem proti južno evropskim deželam, zato kljub vojni del niso ustavili. Vojna z blokado je le še bolj pokazala pomembnost take zveze. Začeli so že z gradnjo velikih zatvornic, ki naj bi regulirale vode v zgornjem teku Donave. Na Mainu so dela, ki so trajala dve leti, pred zaključitvijo; tudi elektrarne, ki so jih zgradili, da so še bolj izrabili jezove, bodo kmalu dograjene. Sedaj so s teku dela na progi Nürnberg-Regensburg in ako bodo okoliščine količjak ugodne, bo tekom leta ta del gotov in kmalu bo prva ladja iz Severnega morja skozi sredo Evrope priplula v Črno morje in odtod naprej v Egejsko in Sredozemsko morje.

ŠPORT

Štiri milijone dinarjev za hrvaški šport

S prenosom kreditov ministrstva za telesno vzgojo naroda na banovino Hrvatsko so se po poročilih hrvaških listov prenesli ca 4 milijoni dinarjev za hrvaški šport. To so krediti, ki še niso bili izplačani in kateri so namenjeni zvezan na teritoriju banovine Hrvatske.

Svetovne nogometno prvenstvo leta 1940 bo najbrž v Nemčiji

Pretekli mesec so zborovali v Genovi zastopniki mednarodne nogometne zveze (FIFA). Namesto odsotnega predsednika Francoza Rimeta je predsedoval Italijan dr. Mauro; navzoči pa so bili poleg glavnega tajnika Švicarja dr. Schrickerja še Nemec dr. Bauwens, Belgijec Seeldrayers, Nizozemec Lotys, Čeh Pelikan ter Jugoslovanci dr. Andrejevič, medtem ko nista prišla Urugvajec Dupuy ter Norvežan Eie.

Poleg ostalih stvari je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje prihodnjega svetovnega prvenstva, ki bo leta 1942. Svojo ponudbo je stavila Nemčija, katero so zborovalci vzeli na znanje. Poleg Nemčije je stavila svojo ponudbo tudi Južna Amerika. Končna odločitev v tej zadevi bo padla na kongresu FIFE, ki bo letošnje jesen v Španiji in ne meseca marca v Luksemburgu, kakor je bilo prvotno določeno.

Na tej seji so že govorili o podrobnostih tega svetovnega prvenstva. Izvedeno bo v glavnem po istem principu kakor ono leta 1934 v Italiji ter leta 1938 v Franciji. Italija ter prireditelj Nemčija prideta avtomatično v finalne borbe, medtem ko bodo ostalih 14 udeležencev tvorila najboljša moštva v štirih conah: evropske, ameriške, afriške ter azijske.

Naši mojstri na ledu v Belgradu

Za pravoslavne božične praznike bo gostovalo hokej moštvo Ilirije v Belgradu, kjer bo nastopilo proti najboljšemu madžarskemu hokej klubu BKE, s katerim bo odigralo dve tekmi. Poleg hokeja igralcev pojde v Belgrad tudi naša odlična drsalka v umetnem drsanju državna prvakinja gdč. Silva Palmatova, ki se je delj časa vadila na Dunaju v tem lepem športu, ter državni prvak G. Polo Švab. Pričakujejo pa tudi nekatere izborne drsalkice z Dunaja in Budimpešte, tako da bo imela naša prestolnica za božične praznike prvovrsten športni užitek.

Športni drobiž

V dneh 26. in 27. t. m. se srečajo v Pragi hokej igralci Italije ter Češke.

Bärund je v Newyorku premagal drugorazrednega Amerikanca v desetih rundah po točkah.

Sangehilli, nekdanji evropski boksarski prvak v kategoriji bantam, je boksal v Barceloni z malo znanim boksarjem Sanfortom — neodločeno.

Holandija je dobila novega državnega prvaka v teški kategoriji na boksarskem prvenstvenem turnirju v Rotterdamu. Harry Staal, dosedanji holandski državni prvak v teški kategoriji je bil na splošno presenečenje premagan od mnogo mlajšega izizvalca, in sicer od holandskega prvaka v srednjeteški kategoriji Dornsa Eltena. Dornsa Elten je po Harryju Staal udarjal tako silovito in neusmiljeno, da je sodnika v 15. rundi obšlo usmiljenje ter je napravil konec neenakemu boju. 10 kilogramov težji Harry Staal je bil od Eltenovih udarcev popolnoma onemogel in se borbo.

V Barceloni je spet oživel boksarski šport, ki je bil v tem mestu svoje čase izredno razvit.

Smučarske tekme SK Ilirije

SK Ilirija razpisuje tekme za klubsko prvenstvo za leto 1940, katere se bodo vršile 6. jan. in 7. januarja v Planici. Tekmuje se v tekih, skokih in klasični kombinaciji. Spored tekem:

6. januarja 1940 ob 10. uri tek na 14 km za senjorje, 9 km za jun., 5 km za naraščaj in 3 km za mladino. Štart in cilj pri domu SK Ilirije. — 7. januarja 1940: Ob 10 skoki za mladino,

gotovo našim moškim zborom prišlo prav, pomagajo širiti med našimi plastično lepo slovensko narodno pesem.

naraščaj in jun. na 25 met. skakalnice. — Ob 13.30 skoki za sen. na 40 met. skakalnice.

Tekmuje se po pravilniku JZSZ. Vsak tekmovalac nastopi na lastno odgovornost. Prijave najkasneje 1 uri pred startom. Zrebanje pol ure pred startom. — Darila: Prvi trije plasirani v vsaki skupini in disciplini dobijo darila. — Razglasitev rezultatov 7. jan. 1940 ob 16. uri pri domu SK Ilirije.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Ilirija (smuč. sek.). Pozivamo vse člane smučarske sekcije SK Ilirije, da se udeležijo klubskih tekem v dneh 6. in 7. januarja 1940 v Planici. Udeležba obvezna. Nastopiti na drugih tekmah sme le oni, ki ima za to dovoljenje vodstva sekcije.

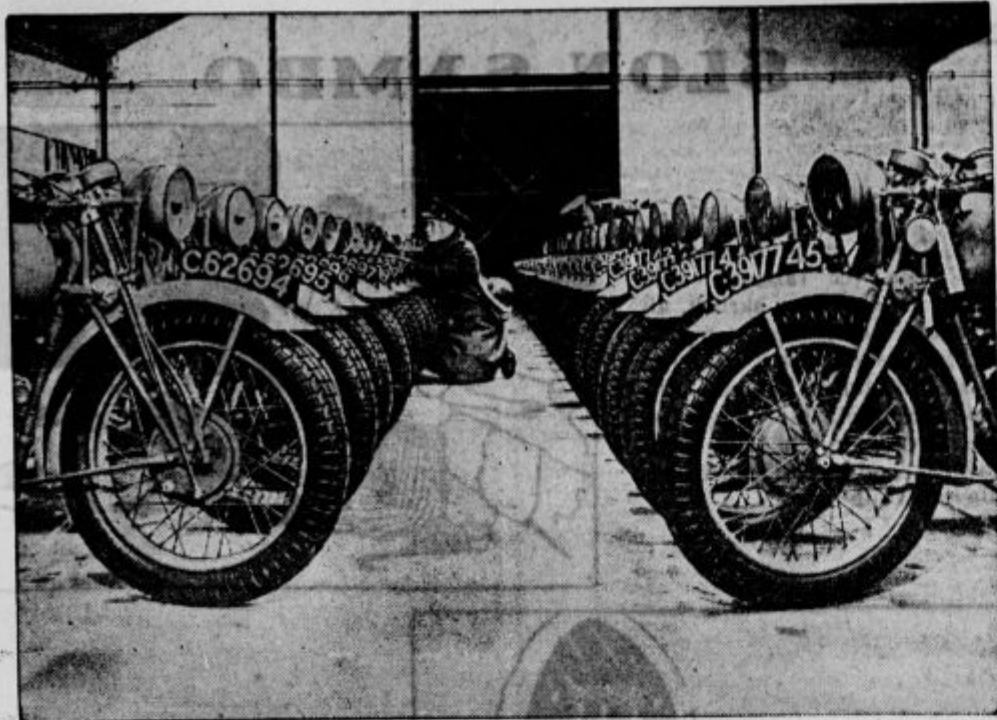
Ljubljanska plavalna podzveza ponovno obvešča svoje člane, da bo danes izredni občni zbor. Pričetek izrednega občnega zbora bo ob 10. uri v klubski sobi kavarnice Union. — Dnevni red: Stališče slovenskih klubov na občnem zboru JPZ-e ki bo 14. t. m. v Zagrebu. V slučaju, da ob napovedani uri ne bo prisotnih vsaj polovico članov, se bo izredni občni zbor vršil eno uro kasneje, ne oziroma se na številu istih.

Smučarski klub »Ljubljana« — domača sekcija. Sestanek bo 4. t. m. ob 19. uri v telovadbi v telovadnici srednje tehniške šole. Važno zaradi tečaja na Lipanci!

ZFO

Smučarske tekme mariborske podzveze ZFO

Idealne snežne prilike zadnjih dni bodo omogočile, da se bodo tekme za podvezno prvenstvo, ki bodo v soboto, 6. in nedeljo, 7. t. m. pri Sv. Lovrencu na Pohorju mogle izvršiti ob najidealnejših vremenskih in terenskih okoliščinah v celotnem razporedu. — Vse potrebne predpriprave vodi Fantovski odsek Sv. Lovrenc pod agilnim vodstvom domačega šolskega upravitelja br. Jožeta Petruna. Tekmovalne proge so izbrane in strasirane. Vse tekme bodo v neposredni okolici Sv. Lovrenca, tako da bodo mogli zasledovati njih potek domačini in izletniki, ki bodo ob tej priliki pohiteli k Sv. Lovrencu. Start za tekme v smuku pa bo na Klopnem vrhu. Prvi dan tekem t. j. v soboto, na praznik sv. Treh kraljev, bo na sporedu tek na 5 km posebej za člane-začetnike in mladce, popoldne tega dne pa prvi del alpske kombinacije: tekme v smuku s Klopne vrha za člane in kratek smuk za mladce. V okviru sporeda prvega dne bodo tudi tekme, ki jih priredi domači Dekliški krožek. Na glavni dan tekem, v nedeljo, pa bodo popoldne tekme v smučskih likih (slalom) kot drugi del alpske kombinacije, popoldne pa so kot zaključna točka na sporedu najzanimivejše in najvažnejše tekme v patrolnem teku odsekovnih moštev za prehodni pokal mariborskega župana dr. Alojzija Juvana. Prehodno darilo brani Fantovski odsek Stari trg, ki si ga je lansko leto prvič priboril. Letos bo borba za dragoceno darilo in naslov podveznega prvaka zelo ostra in zanimiva. Poleg lanskega prvaka se bodo borili za zmago še moštva Fantovskih odsekov Maribor II, Guštanj in Sv. Lovrenc. Razven teh resnih konkurentov za prvo mesto pa bo nastopilo še večje število moštev ostalih odsekov. K Sv. Lovrencu pa bodo poleg tekmovalcev ta dva dni pohiteli tudi številni izletniki iz Maribora in drugih krajev. Tekmovalcem in izletnikom v čast bo priredil domači odsek v soboto zvečer v Prosvetnem domu prijateljsko čajanko z lepim in prijetnim družabnim programom. Za tekmovalce in druge člane, ki bodo že v soboto pri Sv. Lovrencu na pripravljeni skupno prenočišče (na slami) v dveh velikih dobro zakurjenih sobah. Kdor namerava prenočiti na skupnem prenočišču, naj prinese seboj primerno toplo pokrivalo (koc). Vse naše člane in prijatelje vabimo, da pridejo k Sv. Lovrencu že prvi dan, kdor pa bi v soboto res ne utegnil, pa se naj pripelje v nedeljo s prvimi jutranjim vlakom. Po zadnjih poročilih so pri Sv. Lovrencu snežne in vremenske prilike najboljše tako da tekme ne bodo ogrožene, četudi bi se morda v prihodnjih dneh vreme poslabšalo, kar ni pričakovati. Zadnja navodila za tekmovalce in izletnike bodo objavljena v jutrišnjem »Slovenecu«, preberite jih. V soboto in nedeljo k Sv. Lovrencu, prebili boste dva lepa dneva v krasni zimski naravi!

Skladišče motornih koles, pripravljenih za angleško vojsko. Prav v teh dneh je izšel poziv, naj bi se prijavilo čim več vozačev, z obljubo, da angleška vojska težav za bencin ne pozna.

Po angleškem „Kdo je kaj“

Spet je izšel angleški mednarodni adresar, ki je po svetu znan po svojem naslovu »Who's who« (Kdo je kaj). V njem so s kratkimi življenjskimi podatki navedene vse odličnejše osebnosti iz mednarodnega življenja, kar pa daje adresarju posebno zanimivost je naslov, ki je objavljen pri vsakem imenu več kot lanska izdaja, skupno je v njej na kratko omenjenih 40.000 osebnosti iz političnega, gospodarskega, umetniškega in diplomatskega življenja. Čeprav je bil večidel sestavljen šele po izbruhu vojne, je vendar ohranil tisto objektivnost in nepristranost, ki tem izdajam že nekaj let daje priznan mednarodni sloves. Izdajatelj Charles in Adam Black sta se tudi to pot držala starega načela: omeniti vsako osebnost, ki se ji ima je zdela vredna, da pride v tak mednarodni seznam. Prebiranje tega adresarja je prav poučno, v njem bralec zasledi marsikatero zanimivost.

Tako v kratkem življenjepisnem nemškem znanjega ministra von Ribbentropa navedeni sledeči uspehi: Priključitev Avstrije marca 1938; priključitev sudetskih pokrajin oktobra

1938; ustanovitev češkega protektorata marca 1939; povratek Memela v raj marca 1939. Pri njegovem uradnem naslovu (zunanj ministru, Berlin, Wilhelmstrasse) je nič manj kot 30 telefonskih števil. Ob Hitlerjevem naslovu (Hitler, Adolf, Berlin W 8, Wilhelmstrasse 77) je 29 telefonskih števil. Pod črko »S« je omenjen tudi Stalin: Stalin, Joseph Vissarionovič, — in naslov: Kreml, Moskva.

Da so se izdajatelji res potrudili, da bi bili na tekočem, kaže najbolj 1000 imen, ki so v letošnji izdaji prvič omenjena. Med njimi so tudi: Otto Wilhelm Kuusinen, — naslov: Terijoki, Finska, — poklic: predsednik finske pravne vlade; dalje poveljnik finske generalnega štaba Ostermann — in še mnogo drugih. Ob imenu: Raskiewicz — je v prejšnji izdaji stalo: predsednik poljskega senata, Varšava. V letošnji izdaji pa stoji: Predsednik poljske republike, — in naslov: Angers, Francija.

Vsi, ki so ta adresar že dobili v roke in so ga že nekoliko prelistali, silno zanima, kakšne izpremembe bodo v izdaji za leto 1941, v imenih, poklicih in naslovih.

Št. Gotard

Tukajšnja šola je priredila božičnico svojim učencem. Obdarovanih je bilo 145 otrok s toplim perilom, drugi z obleko. Veselje otrok je bilo veliko, saj je bila vrednost razdeljenih darov nad 4000 din. — Zahvala gre našim trem gg. učiteljem, krajevnim činiteljem in posebno pa tvekam Marko Rosner, Maribor, »Inteks«, Kranj, Jugoslovanska, Kranj, »Metka«, Celje, Hutter in drug, Maribor in »Domači proizvod«, Kranj, ki so k božičnici zelo veliko prispevale, ter se vsi obdarovanci toplo zahvaljujejo.

Katoliško prosvetno društvo v Št. Gotardu vabi na božično predstavo, katero priredi na dan sv. Treh kraljev ob 3 popoldne v cerkveni dvorani v Št. Gotardu v uprizaritvi božičnega misterija v 4 slikah: »Henrik, govori vitez«.

Sladka gora

V 100. letu je umrl g. Jakob Kidrič na Mostju št. 39, župnija Sladka gora, dne 2. januarja letos. Upali smo, da bo dočkal 29. junij, ko bi dopolnil 100 let, saj je bil do zadnjega še korajžen, komaj pa je zasijalo leto 1940, se je poslovil od tega sveta. Rojen je bil 29. junija 1840 v župniji Sv. Križ pri Slatini. Ko je imel 28 let, se je preselil v župnijo Sladka gora in se tu prvič poročil s Franco Jecl. V prvem zakonu je bilo pet otrok, od katerih živa še sin in hči v župniji Loče, oba že stara nad 70 let. Drugi se je poročil leta 1900 s 30 let mlajšo Rozo Sinko, ki ji je bil še krstni botev in je moral za poroko dobiti spregled iz Rima. Prav je bilo, da je poročil toliko mlajšo, drugače bi najbrž v svoji visoki starosti nikogar ne imel, da bi mu stregel. Zgovorni starček je znal marsikaj zanimivega povedati iz davnih časov. Leta 1860 je šel na nabor v Konjice, bil potrjen in služil 2 in pol leta pri topništvu na Reki in v Trstu. Spominjal se je še tudi tlake in desetine. Šest let je bil župan občine Sladka gora. Veliko je vedel povedati od ravbarja Logarja. Orožnikov

takrat ni bilo, je pravil. Šesterih župnikov se je spominjal na Sladki gori in rad je molil za duhovnike. Tik pred božičem je še prejel sv. zakramente. V četrtek ob 10 bo njegov pogreb. Naj v miru počiva!

V letu 1939 je bilo v župniji, ki šteje 1800 duš, 10 porok, 44 rojstev: 22 fantov in 22 deklic ter 40 mrličev: 20 moških in 20 žensk.

Odkod izvira ime trga Pilštani

V »Slovenčevih« člankih o šmarnem okraju se večkrat omenja trg Pilštani. Nekateri pisarji so pisali tudi »Pilštajne«. Ob tem mešanju oblik bralec ne ve, ali je to slovensko ime, ali pa je spakodanka iz nemščine, kakršnih še mnogo srečujemo po Sloveniji.

Edino pravičen naziv je Pilštani, ki je popolnoma slovenska beseda in ki po narečju izvira iz besede »Bela stena«. Domače ljudstvo nikdar ne izgovarja »Pilštajne«, marveč Pištani in sklanja Pištana, Pištanu, Pištani, pri Pištanu, s Pištanom (brez črk »le« in »je« z naglasom vedno na pravem zlogu). Prvotna Bela stena se je v ljudskih ustih v teku stoletij vedno bolj krajšala. Odpadla sta najprej oba »a«, potem »le«, nakar sta se sčasoma »st« spremenila v »št«, »be« pa v »p«. Ko so se v času navedenega preporoda začela zapisovati slovenska imena krajev, so takratni župniki narečno obliko »Pištane« slovnično približali njenemu izvoru in pravilno vrnili »le« (bell!), napačno pa dodjali »je«.

Da ne more biti ime nemškega izvora, dokazujejo tudi ostala krajevna imena ob Bistrici (ob kateri leži Pilštani). To ozemlje je od nekdanj naseljeno izključno s Slovenci (na to kaže tudi izredno visoko število priimkov s končnico na »-šek«, kar je znak avtohtonosti), ki pred stoletji niso sprejeli od tuje gospode nobenega nemškega krajevnega imena, kakor se je to godilo drugod, ampak so celo vse gradove imenovali z izključno slovenskimi, včasih prav ne navadnimi imeni. Kar pogledimo imena gradov in krajev ob Bistrici: Planina (Montpreis), Pilštani (grad Hartenstein, kjer je bila rojena sv. Hema), Kozje (Dachenburg), Podstreda (Hörberg), dalje Podčetrtek (Windisch Landsberg) itd.

Pač pa se je pri Pilštanju zgodilo prav nasprotno. Ni dvoma, da se je kraj splošne imenoval Bela stena. Južni del hriba izredno strmo pada v sotesko Bistrice. Danes je rahlo zarasčen, toda pred stoletji je bila to gola skala, ki je iz apnenca, torej »bela stena«. Na hribu po prednikih sv. Heme pozidani grad se je sicer imenoval Hartenstein, toda med ljudstvom je bil naziv »Bela stena« tako splošen, da so takratni nemški grofje za južni del gradu, ki je bil nad to belo steno, privzeli slovensko ime »Bela stena«. V svoji nemški izgovorjavi so ga prikrili tako, da je nastalo ime »Pilštani«, ki ga zasledujemo skozi stoletja v nemških listinah.

Zoper nemški izvor govori tudi posebnost krajevnega narečja, ki ne pozna skupin »jn«, oziroma »nje«, marveč »ne« izpušča in izgovarja samo »je«. Če bi namreč »Pilštajne« izvirali iz »-steine«, bi v narečju »Pilštajne« izgovarjali brez »ne«, kakor n. pr. Reštajn pri Rajhenburgu ali Virštajn pri Podčetrtku (v izgovorjavi: Reštaj, Virštaj). Ko pa ljudstvo izgovarja Pilštani, je izvor iz »stene« jasen.

Pravilna je tedaj edinola oblika PILŠTANJ, ki je tudi uradno priznana ter povsod v uradih, šolah in na zemljevidih v rabi.

Iz Julijske Krajine

Zgornja Branica. Sedemnajstletno Milko Štamberger je bil tako močno poškodovan, da je njeno stanje zelo nevarno. Bilo se je sam odvezal in pridrvel na dvorišče, uboga Milka ni imela niti časa, da bi se pravočasno umaknila v hišo.

Baker je treba javiti. Kdor poseduje več kot 2 kg bakra, bodisi v ostankih, bodisi v izdelkih in v orodju, ki se ga rabi v industriji in v trgovini, je moral presežek do 31. decembra javiti pri svojem županstvu. Javiti je bilo treba tudi vse umetniške bakrene izdelke in kuhinjsko bakreno posodo s kotli vred.

Zima. Kakor gori pri vas v Sloveniji, smo imeli tudi tu v Julijski Krajini lepe, deloma vedre in sončne božične praznike z zmernim mrazom. Na Stefanovo je oblačnost postajala gostejša in v sredo 27. decembra je v hribih začelo snežiti. Popoldne pa je pritnila huda burja. Zanašala je snežinke s Trnovske in Kraške planote do Gorice in Trsta. Razvedrila nebo. V četrtek je pategnala oblaki, toda močno vetrovna in mrzla dneva. Toplomer je napravil prav vratolomen preokret. V sredo je kazal še do pet stopinj nad ničlo, naslednji dan smo imeli pa v raznih legah od pet do dvanajst stopinj pod ničlo. V Breginju na Kobariškem je bilo v sredo nad ničlo, v četrtek pa devet stopinj pod ničlo, pri Sv. Luciji je padec znašal kar 12 stopinj, od pet nad ničlo na sedem pod ničlo. V četrtek smo imeli v Gorici šest stopinj pod ničlo, v petek pa že deset stopinj pod ničlo.

Pri angleških oddelkih na zahodni fronti: Protiletalska baterija pripravljena, da izpodbije sovražnega železnega ptica na nebu.

ničlo. V Trstu divja bura. Tudi po Krasu, po Vipavski dolini in tudi v Gorah razsaja burja neugnanika, ki prode v najbolj zavarovane kotičke in pretrese kosti. Imamo najbolj mrzle dneve v letošnji zimi, saj javljajo, da je mraz ponekod, n. pr. v Podbrdu že 16 stopinj pod ničlo, na Sveti gori 14 stopinj pod ničlo.

Gornje polje. Naša tovarna za cement, ki nosi sedaj naslov »Cementi Isonova«, stalno dela in svoj obrat še povečuje. Pred dnevi je podjetje obiskal g. prefekt v spremstvu g. kvestorja in drugih odličnikov. Pregledal je vso tovarno in se zanimal za stanje delavstva. Nastavljeni so odličnim gostom priredili slovesen sprejem.

Cerkno. Dosedanji naš občinski komisar dr. A. Grillo je odstopil. Na njegovo mesto je imenovan kot začasní občinski upravitelj g. A. De Podesta, tukajšnji lesni trgovec, ki je svojčas nam že županoval.

Smrt znanega podjetnika. Na operaciji je v Trstu umrl g. Edvard Martirol, ki ga je kot gradbenega podjetnika poznala skoro vsa dežela. Dosegel je 59 let. Ob času gradnje bohinjske železnice je prišel kot mlad delavec iz starih pokrajin v Solkan, kjer je pozneje ustanovil stavbno podjetje. Po vojni je svoje podjetje močno razširil. Najprej je obnavljal zlati v Solkanu v vojni porušene hiše. Potem se je lotil večjih in obsežnih del. Prevzel je gradbo novih cest in ohranil delo je pa bila zgradba svetogorskega svetišča in samostana. Bil je delaven mož in je zaposloval nasrja naše ljudi. Zlasti Solčanci ga bodo ohranili v dobrem spominu, kajti nikoli ni bil nacionalno prenapet. Pokopali so ga na Sv. gori.

Drzni roparji. V Raztočnem pri Mirniku v zapadnih Brdih so zakrinkani roparji vdrli ponoči v hišo posestnika Franca Sirka, ki biva na samem. Z orožjem v roki so zahtevali: »Denar ali življenje!« Prestrašeni mož jim je namesto denarja ponudil kravo, ki je pa rokovnjači niso hoteli vzeči, moral jim je izročiti ključce, nakar so prevrgli vse kote in odnesli 900 lir denarja. — Pri Kodermacih, župnija Kodermaci ob Idriji v Benečiji, so vdrli najbrž ravno isti zločinci v neko hišo in tudi kričali na gospodarja: »Denar ali življenje!« Moža je tako prevzelo, da je omedlel in padel po tleh. Roparji so ga pričeli brcati in suvati z nogami. Ker se pa ni več gnil in ni dal znakov življenja, so se preplašili in zbežali. Z nezvestavo je ubogi kmet rešil svojo gotovino. Sosedje pa hudomušno trdijo, da njegova omedlevica ni bila tako težka kakor je izgledala.

Športni drobci

Boksarski dvoboj med Švedsko in Norveško je končal neodločeno. Tekmovanja so bila v Oslo. Švedska je zmagala v težkih kategorijah, Norveška pa v lažjih.

Telovadni dvoboj med Nemčijo in Italijo bo spomladi v Berlinu in ne v Draždanah, kakor je bilo svoječasnó dogovorjeno med obema organizacijama.

Nogometni reprezentanci Belgije in Nizozemske se srečata 31. marca v Amsterdamu ter dne 28. aprila v Antverpnu.

Italijani pripravljajo mednarodni turnir v košarki, pri katerem naj bi sodelovale tudi balkanske države: Bolgarija, Romunija, Jugoslavija, Grčija, Turčija ter dalje Italija, Madžarska in Egipt.

Napredovanja rezervnih častnikov

Zadnji »Vojni list« prinaša številna napredovanja rezervnih častnikov, tako tudi sledeča:

Za rez. podpolkovnika je napredoval sanitetni major dr. Dolinšek Rafael; za pehotnega majorja Sirc Vinko.

Za rezervnega kapetana I. raz. so napredovali: pehotni kapetani Kos Viktor, Golobranc Stanko, Mašek Anton, Smole Alfred, Gornik Franc, dr. Valentin Benedik, Vider Josip, Kuster Avgust, Skaze Aleksander; inženirski kapetan Hrovatin Ivan; sanitetska kapetana dr. Jože Degleria in dr. Vinko Zalokar ter veterinarski kapetan Degleria Viktor.

Za rezervnega kapetana II. raz. so napredovali: pehotni poročniki Divjak Branko, Magerle Oto, Magerle Alojz, Tertinek Franc, Vračko Edvard, Močan Josip, Orožen Janko; inženirski poročnik Anhar Franc; letalski poročnik Martin Ermenec; sanitetni poročnik dr. Hočevar Dragotin.

Za rezervnega nižjega vojnega uradnika II. razreda iz sodne stroke je napredoval Janko Levčič; za rez. nižjega vojnega uradnika III. razreda ekonomske stroke Kumelj Metod.

Za rez. poročnike so napredovali podporočniki: pehotni: Merčun Lojze, Oman Valentin, Turk Janko, Bombek Gustav, Rupnik Ivan, Tominc Milan, Tavčar Alojzij, Tepež Dragotin, Rep Peter, Karba Drago, Debeljak Boris, Božin Andrej, Klobovec Maksimilijan; artiljerijski: Jeločnik Pavle; intendantski: Lovše Janez; inženirski: Skala Karel; sanitetski: dr. Keržan Bartol.

Naredniki-dijaki za rez. podporočnike: pehotni: Fisičinger Josip, Kramarič Marko, Ulaša Genar, Suhadolec Jože, Rankel Jože, Praper Jože; inženirski: Skitek Milan, Marek Evgen; sanitetski: dr. Alojz Štrancar, dr. Branko Martinec.

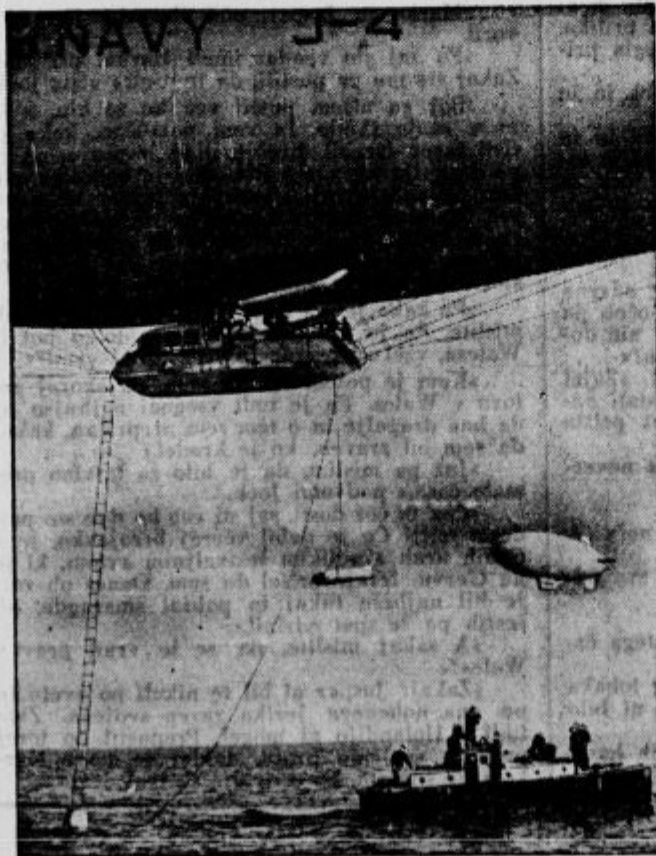
Gornja Radgona

Že od nekdanj je na šoli v Gornji Radgoni navada, da je za sv. Miklavža obdarovana najrevnejša šolska mladina. Takrat je tudi običajna Miklavževa prireditve, ki je vsako leto zelo dobro obiskana. Letos pa so bili ubogi otroci obdarovani tudi za božič, in to v veliki meri. Razdeljeno je bilo takrat za nad 10.000 dinarjev perila, oblek in 43 parov čevljev. Da se je moglo to karitativno delo izvršiti v tolikem obsegu, je pripomogla CMD v Ljubljani, CMD in Slovenska Straža v Mariboru, Združenje trgovcev v Ljutomeru (1500 din), Združenje trgovcev v Brežicah (500 din), kr. banska uprava ter krajevni šolski odbor (1000 din), GOP in Jadranska Straža iz Gor. Radgone. — Mnogo pa so pripomogli posamezni odborniki, izmed katerih so se nekateri posebej odlikovali: gđc. Jospina Kren, učiteljica v p. (500 dinarjev) in gg. J. Hrastelj, A. Korošec, F. Cajnk, kar, ki so darovali mnogo oblačilnega blaga. Vsem darovalcem se uprava ljudske šole v G. Radgoni prav lepo zahvaljuje.

Slovenska Bistrica

Božičnica na ljudski šoli. Tukajšnja dekleška ljudska šola je za božič obdarovala okrog 180 revnih otrok deloma z obleko, deloma z obutvijo in s perilom. Za božičnico je prispevala večji znesek tukajšnja mestna občina in tovarna Zugmayer in Gruber poleg drugih dobrotnikov, ki so prispevali za znatnimi darovi v ta namen.

Dijaški vlaki. Na zadnjem roditeljskem sestanku tuk. meščanske šole so starši slovenskebistriških dijakov izrazili željo, da bi se zopet uvedli ukinjeni dijaški vlaki na tukajšnji lokalni progi. Tozadevna resolucija je bila odposlana na pristojno mesto. Upamo, da prošnja ne bo naletela zopet na gluha ušesa.

Slika na levi:

Majhna ameriška ladja J4 je ob obali države New Jersey delala potkuse, kako bi reševala moštvo potopljenih ladij ali letal iz gumijastih rešilnih čolnov ali obratno, spuščala moštvo v čolne na morju. Poskusov so se lotili, da bi dognali, koliko so zračne ladje porabne tudi nad morjem.

Slika na desni:

Tudi ameriška policija ima motorna kolesa. Tu se je 19 stražnikov nabobacalo na eno motorno kolo, da bi preizkusili njegovo trdnost. Precejšnjo gneto je. Naštel pa jih boste samo 12, 7 jih je pa na oni strani, kjer jih fotografski aparat ni mogel ujeti.

REUMATIS

najbolje sredstvo za mazanje proti revmatizmu, irganju, bodanju v križu, kosteh, ischiasu, protinu, in podobnim boleznim. Se vsakomur je pomagalo, kdor ga je uporabljal, poskusite tudi Vi, da se prepričate in priporočite tudi drugim! Ena steklenica 22 din. Pišite še danes

GRADSKA LJEKARNA

Ogl. S. br. 1900/1935

ZAGREB, Gornji grad, Kamenita 11.

Mali oglasi

Pouk

Službo dobi

najlažje, kdor zna stenografijo in strojeplasje, 6-mesečni tečaj za ta predmeta se prične po božičnih počitnicah na Trgovskem učilišču Robida, Ljubljana, Trnovska ul. 15. Pouk po priznani Robidovi metodi, ki prinaša najboljši uspeh.

Službodobe

Več šoferjev

in avtomobilov, tudi sprejem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Šofer« št. 36.

Praktikant

s primerno trgovsko izobrazbo dobi mesto v pisarni trgov. podjetja. Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Ljubljana« št. 46.

Gospodično

z znanjem nemščine sprejem k 2 otrokoma za popoldan. Levstikova ul. št. 14-L.

Mlajšo postrežnico

marljivo in zanesljivo, k dvema osebam, sprejem. Event. nemščina. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 57.

SOBE

Dve stanovki

solidni, sprejem v lepo sobo v novi vili na mirnem kraju v sredini mesta. - Naslov v upravi »Slovenca« št. 82.

Razpis

Občina Sveti Štefan, okraj Šmarje pri Jelšah, razpisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

ki bi bil obenem organist. Pogoji: praksa v občinski službi in tajniški izpit.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7 in 8 uredbe o občinskih uslužbenih, je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa v Službenem listu pri podpisani občini.

Uprava občine Sveti Štefan
dne 30. decembra 1939.

Prodamo

Krompir

po din. 1.25 nudi Sever & Komp., Ljubljana.

Najugodnejši nakup

moških oblačil nudi Presker, Sv. Petra, c. 14, Ljubljana.

Auto-motor

Tovorni avto

najmanj 5 ton, ki mora biti v brezhibnem stanju, ki se ga more preurediti na pogon z lesnim plinom, kupimo. Naslov v upravi »Slov.« št. 19942.

Kupimo

Vsakovrstno zlato, srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah. A. Božič, Ljubljana, Francišanska ulica 3.

Precizno tehnično

»Berke« ali sileno, dobro ohranjeno, kupim. Plemenite ponudbe poslati na pekarno Ivan Bizjak - Ljubljana.

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah. ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 8.

Ženitbe

Gostilničar, trgovec

in posestnik v Ljubljani išče v svrhu ženitbe znano s starejšo osebo s primernim kapitalom. Slika zaželjena. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Dobra gospodinja« št. 40.

Razno

Preproge

in perzarc se jemljejo v strokovno popravilo, čiščenje in precenje na razstavi Sarajevske tiskarne preprog od 10.-15. jan. v restavraciji pri »Sestici«.

Objave

Preselitveno naznanilo

Cenj. občinstvu javljam, da sem prevzel staro znano restavracijo »Union« na Aleksandrovi cesti v Mariboru. Svojim gostom bom nudil prvovrstno domačo ljutomersko in svečinsko vino ter jedila iz izborne domače kuhinje, ki je že znana iz gostilne »Triglav« na Glavnem trgu. Potrudil se bom, da goste v vsakem oziru zadovoljim. Za obilni obisk se priporoča. Lojze JARC, restavrat.

Vtroški kužec

SLON SAMBO

(217) Kmalu se je znočilo, in ničesar nista več razločila. Bila sta lačna in žejna in v skrbeh, ali bosta dobila kaj jedi in pijače. Zunaj je nastala huda ura, lilo je in se bliskalo in treskalo. Bliski so risali pošastne vijuge po stenah. Nevihta je bila tako huda, da so miške od strahu cvilele prikukale iz svojih luknjic.

(218) Mahoma so izginile vse miške, le ena prav drobna je ostala na ramenu Filipa. Kaj pa to? Na oknu se je pojavila mogočna, velikanska sova. »Kakšno vreme! Tu si vsaj na suhem!« je dejala. Spočetka sta bila fanta malce prestrašena, a nato sta dejala: »Prosim, stopite bliže, gospa sova!«

Posedstva

Vrtna hiša

dvostanovanjska, naprodaj. Vprašati Riharjeva ul. 6, Mirje.

Gostilničar in trgovina

dobro ideoča, s hišo, vrtno in inventarjem ter zalogo, v Ljubljani ob tramvajski progi, na prodaj po zmerni ceni. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Ugodna prilika« št. 51.

Lepo vilo ali pension

na Gorenjskem, 1 uro do Radovljice in 2 uri peš do Bleda, 11 sob, garaže, gospodarsko poslopje ter elektrika in vodovod — takoj prodamo. Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod »Pension« 19956.

Pension z gostilno

v lepem prometnem kraju Gorenjske, v neposredni bližini Bleda, oddamo v najem s 1. majem 1940. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Pension« 19955.

Proti kamnom: žolča, ledvic, mehurja

vzemite zdravilni DUBRAVKA ČAJ in uspeh Vam je v kratkem zajamčen 1 škatla din 30.—. Dobi se v vseh lekarnah. Proizvajal: K. F. Labor. Mr. I. Andrijič, Iekarnar, Mostar. R.S.br.14.471 25-V 1938

Umrl je naš sin

Milan

abs. chem.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 5. januarja 1940, ob 16 iz mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 3. januarja 1940

Žaluoja rodbina Gostiševa

Brez posebnega obvestila

Dotrpel je, previden s tolažili svete vere, naš ljubi soprog, oče, stari oče, brat, sin in tast, gospod

FRANC MAVC

VLAKOVODJA DRŽAVNIH ŽELEZNIC V POKOJU

Pogreb pokojnega bo v četrtek, dne 4. januarja 1940 ob 4 popoldne, izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica za pokojnega se bo darovala v cerkvi sv. Petra v ponedeljek, dne 15. januarja 1940 ob 7 zjutraj. V Ljubljani, dne 3. januarja 1940,

Žaluoja rodbine: MAVC, FRATINA, KUKEC.

Lov z letalom

25

»Enkrat že. Letala sva z očkom nad Perzijo in sva morala v puščavi zasloni pristati. Do najbližnje vode sva imela dvajset milj hoda, pesek pa je bil tako vroč, da naju je žgal še skozi podplate.«

»Jaz kaj podobnega še nisem poskusil, prizna Tim. »A stokal ne bom več.« Držal je besedo, sedela sta z Jockom na zabojih in se polglasno pogovarjala. Tako sta v teh hudih urah dobila spoznanje drug drugega.

Zgoraj ob rovu pa so se sence daljšale in dnevna svetloba je slabela. Fanta sta postala že grozno žejna. Bila sta tudi lačna, seveda, a tega skoraj čutila nista. Saj nista ne jedla ne pila prav od ranega jutra, ko sta v zaporu zajtrkovala, pri odpiranju zabojev pa sta se zelo utrudila.

»V sodčjih je žganje,« spomni Tim. »Jock zmaje z glavo.«

»Ne bi nama pomagalo, le še bolj bi bila žejna.«

»Morda pa pride pred nočjo Grdogled po naju,« si Tim dela pogum.

Mahoma pa se Jock zdrzne. »Zdi se mi, da že prihaja,« reče potihem in že skoči Tim na noge.

»Čakaj!« ga zadrži Jock, dasi ni bil v srcu nič manj razburjen.

»Res, nekdo je zgoraj,« hlastno šepne Tim. »Zavpij!«

»Tim, počakaj še malo! Ako je Grdogled, mu ne smeva kazati veselja.«

»Kaj pa, če je Finch? In če ne zavpijeva, naju zgreši!«

Tim zavpije na ves glas, da je votlo odmevalo: »Finch! Finch! Tukaj sva!«

»Fincha ni,« se odzove debel glas, nad robom rova pa se prikaže mogočna glava.

»Red je!« presenečen hlastne Jock.

»Torej tamle doli si,« reče Red, nato pa ječno dostavi: »Jock, ti tudi?«

»Da, Red, tukaj sem,« odvrne Jock. »Spustila sva se pred nekaj urami po lestvi v rov, a nekdo nama jo je izmaknil, mislim, da kmet.«

»Lump!« je zagrnelo iz Redovega grla, da bi se vsak ustrašil, komur bi veljalo. »In meni bi naredil isto, če bi se mu ponudila prilika. Če vama lestvo spustim dol, bosta mogla priplezati ven?«

»Kar preskusite naju!« odgovori Jock in že se jame lestva bliziti dnu.

»Tim, ti naprej!« veli Jock tovarišu in ta je vedel, da bi se zastoj upiral. Spelzal je torej navzgor; ko je bil zgoraj, pa se Jock za njim. Red je stegnil svojo orjaško roko in mu pomagal čez rob.

»Torej vaju je ujel Grimbali?« vpraša Red.

»Midva mu praviva kar Grdogled.«

»Zanaprej ga lahko kličeta Nihče,« odvrne Red s pomenljivim glasom, v modrih očeh pa mu zažari plamen, ki ni kmetu obetel nič dobrega.

»Kje pa je vaš prijatelj Finch?«

»Prav nič ne veva,« odgovori Jock. »Zajel nas je vihar in smo morali zasloni pristati nekaj milj odtod, s Finchom sva pa peš prišla semkaj.«

»In sta našla rov! Spretna sta res neverjetno.«

»Samo srečo sva imela.«

»Potem pa seveda imata ogrlico, ne?« A Jock je zmajal z glavo.

»Ne, zastoj sva jo iskala, čeprav sva odprla vse zaboje.«

»Kaj je povedal Red.«

»Vse zaboje?« vpraša Red, »tudi tistega črnega?«

»Tudi, še prav posebno. Bil je poln tobaka za žvečenje. Vse sva zmetala ven, pa ni bilo nič drugega v njem.«

Značilno je bilo, da Red o Jockovih besedah ni dvomil niti najmanj.

»Se mi je kar zdelo, da bom prepozen,« je rekel z neko zadržano jezo.

»Kdo pa vas je prehitel? Morda Marko?« reče Jock.

Redu je lice okamenelo, v modrih očeh pa mu je čudno zablisnilo.

»Marko in Jasper, oba skupaj,« je odgovoril.

»Pa saj ste vendar imeli Marka, pri sebi! Zakaj ste mu pa pustili, da je ušel?« očita Jock.

»Saj ga nisem pustil več ko za hip, a še to v svojo škodo. In vem natančno, kako je tisti časek izrabil. Brzjavil je Jasperju, on je pa dragulje ukradel.«

»Prenehal je nekoliko, potem pa nadaljeval: »Marko in Jasper sta namreč brata. Pišeta se Lovell in sta ciganskega rodu. Pred leti sta mi napravila neko uslugo, pa sem jima bil hvaležen. Veliko sem jima zato storil dobrega, a zdaj je konec!«

»Pa kako je šla ta stvar?« vpraša Jock. »Ali mislite, da je naredil Jasper vso dolgo pot iz Walesa, vzel smaragde in se z njimi vrnil?«

»Kam je potem šel, ne vem, pa skoraj gotovo v Wales. Pa je tudi vseeno: najhujše je, da ima dragulje in o tem sem prepričan, kakor da sem bil zavržen, ko je kradel.«

»Jaz pa mislim, da je bilo za tatvino premalo časa,« podvomi Jock.

»Čez in čez dosti, saj ni več ko dve sto petdeset milj! Če je dobil včeraj brzjavko, je v osmih urah z velikim šestvaljnim avtom, ki je na Garvu, igranje prišel do sem. Danes ob zori je bil najbrže tukaj in pobral smaragde, ob šestih pa že spet odrinil.«

»A zakaj mislite, da se je vrnil prav v Wales?«

»Zakaj? Jasper ni bil še nikoli po svetu in ne zna nobenega jezika razen svojega. Zato tudi v Holandijo ni mogel. Prepustil bo torej prodajo svojemu bratu, dokler se pa z Markom ne snideta, bo dragulje skrival doma.«

»Ali pa ni zdaj Marko že pri njem?« se oglasi Tim.

Red se je zlobno nasmehnil.

»Ne, Tim, Marka še ni pri njem. Je še na severu in še nekaj časa ostane. Potem pa pogleda Tima ostreje in pravi: »A nič kaj dobro ne izgledaš, sinko! Najbrž sta oba hudo lačna. Moj avto ni daleč in živeža mi ne manjka. Pustimo dragulje in se rajši okrepcajmo!«

Red je bil svoj avto skril na njivi za visoko živo mejo, tako da ga s ceste nisi mogel zagledati. V zalogi je imel kavo, prigrizke iz jezika in gnjati ter čokolado. Fantoma že dolgo nobena večerja ni tako dišala kakor ta. Usledila sta se na avtove stopnice in se gostila.

»Čudno se mi zdi, kaj je s Finchem,« reče Jock okrepcan. »Red, ali ste kaj videli njegovo letalo? Na onemle griču blizu pota bi moralo stati.«

»Red pa je zmajal z glavo. »Morda je pa on stran gozda?«

»Skočim pogledat,« reče Jock.

»A pazi na krite!« ga posvari Red.

»Bom.«

Finchevega letala pa ni bilo nikjer, prav tako ne Redovega Dexterja. Vrnil se je in komaj je bil pri avtu, že se je od juga oglasilo rahlo brnenje.

»Zdajle prihaja,« reče Red, skoči pokonci in vrže škatlo v sedež. »A jaz ga ne bom čakal.«

»V Wales?« vpraša Jock.

»Mogoče. Ali ti pojdeš?«

»Če bo le Finch hotel. Povedati pa mu to reč morava, Red.«

»Povejte mu brez skrbi vse, kar hočete. Samo tega mu nikar ne svetujte, naj mene zasleduje, ker bi samo čas zabijal.« Sedel je v avto in zagnal motor. »Lahko pa lovite Jasperja, če se vam zljubi. Morda tudi dospete v Wales pred menoj, a Jasperja bom ujel jaz, ne vi. Zbogom!« Pognal je avto skozi vrzel v živi meji in se v urnem diru pognal proti cesti.

LJUBLJANA

Zapihal je jug

V ranem jutru včeraj, ko je rdečkasto sonce zastajalo na tleh, ki je leglo na dreve in zice telegrafskih in telefonskih vodov, pa ni bilo ni mraza, ni snega, ni ledu. Vse je bilo v miru. Vendar je že okrog poldneva začel pihati razmeroma gorak južni veter, ki spočetka sicer ni mnogo začel. Živo erobilo je v vseh termometrih naglo rasti in ko so opoldne mnogi do ušes zaviti odhajali iz pisarn, so presenečeni začutili, da je bila njihova skrb odveč. Še bolj so se začudili tisti, ki so šele ob dveh hiteli iz uradov na kosilo in ki bi si, če ne bi bilo vetra, skoraj odpeli keno. Da je nastopila močna sprememba, je potrdilo tudi nebo, ki se je popoldne počasi megličilo, tako da je sonce le še nekaj časa prav elabotno prodiralo megleno kopreno, ki je nastajala v ozračju. Ob treh je v vremenski hišici na Kongresnem trgu živo srebro zopet po dolgem času prvič zlezlo nad ničlo. Da je bil to res izreden dogodek, je najlepše potrjevala procesija, ki se je v svoji radovednosti vrela mimo hišice in strme ogledovalca dokaz, da je res počel skoraj goriko. Na večer se je nebo že popolnoma pooblačilo in če stare skušnje ne lažejo, potem se nam obeta zopet porcija snega, ki jo bodo prav gotovo pozdravili vsi smučarji, ki se veselijo že na snuku ob zadnjih dvojkah, namreč 6. in 7. januarja. Snega pa bodo veselili tudi kmetje, saj z zadnjimi par prsti niso bili zadovoljni in so mu po pravici očitali, da ga je padlo samo toliko, da je lahko nastopil tak mrz. Vremenski preobrat je v zvezi tudi z lunino spremembo, saj je luna etopila 2. januarja v zadnji krajec in je tudi Herechel v svoji stoletni priliki napovedal sneg in vihar.

I Veste kaj! Tolikokrat smo si te dni voščili in želeli srečno novo leto! Malokdo je pozabil priložiti tudi smirno novo leto. To je prav in lepo. Toda, če bi morali to blagor res imeti in uživati, je treba poleg voščila tudi kaj storiti, poleg molitve kaj žrtvovati. Molitev za mir se ponavlja pri javni službi božji v cerkvah, pri sv. mašah; za mir prosti in molili nedolžna mladina, doba ženstvo, poštini možje in fantje. Od vseh, posebno pa od mož in fantov pa pričakuje Kralj miru tudi žrtve, četudi majhnih. Za marsikoga bo že precejšnja žrtve, če se odloči, da se pridruži v novem letu nočnim častilcem, ki bodo v stolnici (leto prvič) od 4. do 5. januarja celo noč (posamezni po eno uro) v skupni in glasni molitvi prebili pred izpostavljenim sv. Reš. Telesom. Kdo izmed možakarjev in fantov se nam hoče pridružiti? Kdo čuti moč za to žrtve? Na noge pred evharističnega Zveličarja, da bo sreča miru in blagoslova ostala trajna med nami. Če novinci ne upajo izbrati popolnočnih ur, naj pa prevzamejo eno ali drugo večerno uro od devetih dalje, ko je cerkev že precej zasedena. Starejši in pogumnejši strazarji naj se pa pomaknejo za eno ali dve stopnji naprej. Popolnočne ure so — če hočemo biti odkritostni — resno in redko obiskane. Treba bo, da jih je več, ki se žrtvujejo po dve ali tri prve jutranje ure, da se tako doseže možnost zborne molitve. Pridite! Naš Kralj nas čaka in je pripravljen za obilne darove!

I Nočne častilce presv. Zakramenta v ljudno opozarjamo na celonočno čiščenje, ki se prične

drevo po skupni molitvi uri ob 9 v stolnici. Opravljale se bodo vsako nočno uro molitve 22. in 5. ure: Za praznik rojstva Gospodovega in Čiščenje presv. imena Jezusovega. Molitvenik »Večna molitev« je v cerkvi na razpolago.

I Prosvečnega večera v petek, 5. t. m. ne bo, ker se trajajo božične počitnice. Pač pa že sedaj opozarjamo na zanimivo predavanje, ki bo na XI. prosvečnem večeru 12. januarja, ko bo predaval dr. Ivo Pirc, ravnatelj Higijenskega zavoda o narodni rasti in zdravju družin.

I Šolsko upraviteljstvo dr. I. deklariše mešč. šole pri Sv. Jakobu v Ljubljani sporoča, da je umrla učenka II. b razr., Amalija Gobeč, in vabi učenke, da se udeležijo njenega pogreba, ki bo v četrtek, dne 4. jan. ob 4 popoldne iz splošne bolnišnice v Ljubljani. Molimo za pokojno!

I Umrl je naš član in odbornik gospod Franc Mavec, železniški zvičnik v pokopu. Pogreb bo v četrtek, dne 4. januarja 1940 ob 4 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice k Sv. Križu v Ljubljani. Železniški vpokojenci se v ljudno vabijo, da se pogreba udeležijo. — Društvo železniških upokojencev v Ljubljani.

I Velikodušen dar. Ga. Rezi Zalaznik, veleposelstnica, Ljubljana, Gajeva 6, je podarila za božično revnih otrok Dečjega doma 30 metrov flanel. — Uprava se za plemenit dar pristočno zahvaljuje.

I Zahvala. Učiteljstvo šole pri Sv. Petru v Ljubljani je darovalo namesto venca na grob ge. Marije Košce, matere tovarišice gđ. Ane Košce, za Vincencijevo konferenco Sreča Jezusovega v Ljubljani 100 din. V imenu podpirancev: Bog povrni!

I Narodni obrambni fond — odmera za 1. 1940. Davčna uprava Ljubljana mesto razglaš. Zaradi pravilne odmere morajo vsi davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21. leta starosti vložiti v času od 1. do 31. januarja 1940 prijavo, v kateri je treba imena in rojstne podatke otrok. Prijave je treba kolkovati z 10 din. Tiskovine za prijave se dobe pri davčni upravi v Ljubljani, Vodnikov trg 5-1. nadstropje, soba št. 3. Prijave, vložene po 31. januarjem, se pri odmeri obrambnega fonda ne bodo upštevale. V istem roku morajo predložiti davčni zavezanci: a) samci, b) oženjeni in vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomirili in sedaj nimajo nobenega otroka, prijavi ni treba vlagati.

I Knjižarna Ademske založbe je preselila svojo zalogo iz Šelenburgove ulice št. 4, dvorišče, na Tyrsevo cesto št. 2 »Hotel Slone« in posluje samo v tem lokalu.

I Samo še danes »Serenada ljubezni« v kinu Unionu. Vsi, ki še niso videli najnovejšega pevskega filma »Kraljice petja« Jeanette MacDonaldove, naj danes ne zamude zadnje prilike in naj danes pohite v kino Union, da si ogledajo to edinstveno filmsko delo prekrasne petja in fantastičnega razkošja. »Serenada ljubezni« je sijajna zabavna opereta, katero preveva Jeanettino divno petje, godba, šlagerji, skratka film nudi izreden užitek vsakemu gledalcu. Nihče naj ne pozabi danes na ta film, kajti »Serenada ljubezni« je zadnji film Jeanette MacDonaldove v letošnji sezoni in zato naj se nihče ne odreče edinstvenemu užtku, ki ga bo deležen vsak, ki bo videl to prekrasno filmsko delo!

Za 22,672.000 din novih zgradb je dobil lani Maribor

99 novih zgradb s 317 stanovanji - Izigravanje slovenskih obrtnikov

Maribor, 3. januarja. Ob začetku novega leta se delajo vsepovsod bilanco o uspehih v preteklem letu. Gotovo je eden najvažnejših takih pregledov vprašanje gradbene delavnosti. S to bilanco smo lahko v Mariboru zadovoljni. Toliko, kakor se je gradilo v preteklem letu, se v Mariboru še dolgo ni zidalo. Dasi nismo dobili kakšnih mogočnih palač, se je vendar zidalo na vsah koncih in krajih ter je mesto zopet veliko pridobilo z nekaterimi lepimi in prav impozantnimi stavbami, s katerimi so se izpolnile velike krčbine, ki, žal, še niso zija- jajo vzdolž mariborskih ulic. Dasi je bila grad- bena delavnost v središču mesta bolj pičila, pa je bila zato večja na periferiji, kjer se je mesto znatno razširilo ter je dobilo zaradi novih stavb kar večje število ulic. Vsa ta gradbena delavnost pa gre v preteklem letu v glavnem na račun zasebne podjetnosti. Zasebniki so proti pričako- vanju veliko zidali. Precej so jih k temu naglani temni oblaki, ki so se začeli zbirati na evropskem obzorju. Danes so vsi zadovoljni, ki so lani gra- dili. Zidali so še razmeroma poceni, če bi za- čeli z zidanjem letos, bi bile stavbe zaradi po- dražitve materiala najmanj tretjino dražje. Občina se je letos omejila na dograditev nove carinar- nice, poleg tega pa je zelo uspešno nadaljevala svoj cestno gradbeni program ter je tlakovala 1200 m cest v mestnem središču z granitnimi kockami.

Na splošno se gradbena bilanca lanskega leta v Mariboru izrazi s sledečimi številkami: na novo se je zgradilo 99 stavb s 317 novimi stanovanji v skupni vrednosti 22.671.727,39 din. Med stavbami je 10 prtilčnih, 24 enonadstropnih, 7 dvonadstrop- nih, 6 trinadstropnih, 1 štirinadstropna, 2 gospo- darski, 3 industrijske, 3 lope, 9 avtogaraž, 1 trans- portatorska postaja, 1 čistilna naprava s kanali- zacijo ter 4 nadzidave, 3 prizidave in 18 preure- ditve. Stanovanj pa je 75 enosobnih, 100 dvosob- nih, 39 trisobnih, 2 štirisobni, 1 petosobni, 1 pa ima več kakor 5 sob. Poleg tega je bilo zgrajenih še 50 obrtnih lokalov in pisarn.

Tudi v preteklem letu smo morali ugotoviti, da tekstilna in drugi mariborski industrija ne skrbi za nastavitve svojih nameštencev in delav- stva. Številne industrije imajo v mestu nakupljene lepe parcele, ki jih še niso zazidale. Poglavje za sebe so še vedno nezazidane par- cele v središču mesta. V strogem centru smo lani dobili eno samo novo stavbo, lepo palačo zavora- valnice »Drava«, vse druge tako lepe ležeče par- cele pa so ostale nezazidane, ker so predrage. Upati je, da bo vprašanje rešil novi regulacijski načrt, ki bo prinesel med drugim tudi regulacijo za financiranje regulacije.

Se nekaj smo opazili lanskega leta, kar moramo javno ožigosati. Pri vseh zgradbah, ki so jih vrši- la gradbena podjetja, ki niso v slovenskih rokah, ni dobil zaposlitve niti en slovenski obrtnik. Na ta način so se čisto umetno dvignila v Mariboru čisto nova obrtniška podjetja za raznovrstne in- stalacije. Njihova imena lahko vidimo v oglaših, ki jih prinaša vsak teden v Zagrebu izhajajoče ob 3 popoldne v šolski dvorani.

glasilo manjšine na Slovenskem. Ker odločajo predvsem gradbeni podjetniki, kdo bo vršil na novi stavbi razna obrtniška in instalacijska dela, bo treba vsa te podjetnike enkrat odločno opom- niti, da se jim bo to obilno povrnilo tedaj, kadar bodo skušali dobiti v svoje roke večja javna grad- bena dela.

m Ljudsko gibanje v preteklem letu smo za področje stolne in mestne župnije že objavili. V frančiškanski župniji pa so imeli lani 111 krstov, 197 porok in 132 smrtnih slučajev. Zelo se je raz- gibala lanske leto magdalenska župnija, ki po- staja vse bolj naseljena. Rojenih je bilo lani na njenem področju 352 otrok in sicer natančno polovi- ca dečkov in istotoliko deklic, poročenih je bilo 289 parov, smrtnih slučajev pa je bilo 614, od čes- ar pa odpade več kot polovica na bolnišnico. Med umrliimi je bilo 339 mrtvih in 275 žensk.

m Akademski kongregacija vabi na sestanek, ki se bo vršil v petek ob 20 v kapeli oo. jezuitov. m Prosvečno društvo v Studenčih gostuje v ne- deljo 7. januarja v dvorani Zadrzne gospodarske banke z igro »Matie«. Predstava prične popoldne ob petih.

m Člane-smučarje FO Maribor III. obveščamo, da se udeležijo sestanka v Gledališki ulici 3 danes ob 10 popoldne, da se pogovorimo o podzveznih tekmah v Sv. Lovrencu na Pohorju.

Gledališče

Četrtek, 4. januarja, ob 20: »Zaroka na Jadr- nu«. Red B.

Trbovlje

Mrzla kopelj. Da se pokaže in še zasluži ne- kaj dinarjev je brezposelni Anžur Ignac vabil ob- činstvo, naj pride gledat na Silvestrovo popoldne k Pravičnem bajerju, kjer bo prebil led in se kopal. Mrzla je bilo 16 minut ničlo, ko je Anžur res nastopil in tudi nekaj minut vtrajal v ledu in vodi. Občudovalcev je imel dovolj posebno med mladimi, prispevki pa so bili bolj skromni.

Kino, Drusveni dom v Trbovljah bo predva- jal v petek in na praznik v soboto film »Chicago v plamenu«, ki je povzet po potresni nesreči, ki je zadela to velenost. V nedeljo in ponedeljek pa »Tajna Maginotove črte«, kjer se bijejo sedaj boji.

Pljuška gora

Prosvetno društvo na Pljuški gori je na Silvestrovo priredilo narodna igro »Divji lo- vec«. Igralci so vsi prav lepo podali svoje vlo- ge, posebnost pa sta igrala Majda in Janez. Lepoto igre so posebno povzdignile krasne go- renjske narodne nose. Gledalci, ki so do zad- njega kotička napolnili šolsko dvorano, so z navdušenjem aplavdirali lepi izvedbi igre, in so se po končani igri zadovoljnih obrazov vra- čali domov. Ker se mnogi želijo videti to lepo igro, zato se bo na splošno željo ponovila na praznik sv. Treh kraljev, 6. januarja. Začetek

Danes zadnjikrat! Ob 16., 19. in 21.15 uri — Oglejte si danes edinstveni, prekrasni pevski vefilm
Kino Union Tel 22 21 Jeanette Mac Donald - Serenada ljubezni

Najnovejša poročila

Govor predsednika Roosevelta

Washington, 3. jan. AA. Reuter: Danes opoldne sta se ponovno sestala oba doma ameriškega kongresa. Seja je bila odprta s posla- ničnim predsednikom Rooseveltom, katero so potem po radiu objavili vsemu svetu. Parlamentarni krogi pravijo, da bo sedanje zasedanje dolgo trajalo.

Washington, 3. jan. AA. Reuter: Predsednik Združenih držav Roosevelt je imel danes govor na tretjem zasedanju 76. kongresa Združenih držav. V svojem govoru je Roosevelt rekel: Socialne in gospodarske razmere, iz katerih so v inozemstvu rezultirale revolucije in dikta- ture, so popolnoma enake kakor razmere pri- nas, za katere se borimo, da bi jih na silo- ljuben način rešili. Diktatura in filozofija mro- so imele skoraj v vsakem primeru svoj izvor v potrebi, da se izvede drastična akcija za iz- boljšanje notranjih razmer tam, kjer demo- kratska akcija iz kakakega drugega razloga ni mogla izvršiti sodobnih potreb in izpolniti za- htev. Roosevelt se je nato dotaknil opomina, katerega je navedel v svoji zadnji poslanici kongresu, ko je poudaril, da bodo ameriški državljani v svojem vsakdanjem življenju ob- čutili učinek dogodkov na drugih celinah. Predsednik Roosevelt je vstal proti tistim, ki zahtevajo in vztrajajo pri tem, da lahko Zdu- žene države kot samostojna enota živi v sreči in blagostanju in da si zagotove na lahek način svojo bodočnost v okviru visokega zidu izolaci- je, modrom ko je zunaj tega zidu civilizacija, trgovina in kultura človeškega rodu lahko v težkih krčih. Lahko razumem čustva tistih ljudi, ki opominjajo narod na to, naj nikar ponovno ne pristane, da bi pošiljali ameriško mladino na evropska tla, toda nihče od njih ni zahteval pristanka, ker tudi nihče ne pričakuje take odločitve. Ogromna večina mojih so- državljanov prav nič ne upušta nade in pričako- vanj, da Združene države ne bi bile poteg- njene v vojno. Obstojte velike razlike med državami, ki niso v vojni in med trditvami, da ta vojna nima z nami nobene zveze. Nam se ni treba bojevati z drugimi narodi. Toda z drugimi narodi vsaj lahko delamo, da bi se omogočil mir, ki bo razvedril tegobe sveta, če homo deloval tako, da bomo obenem goma- tili tudi lastnemu narodu. Mi moramo gledati v bodočnost in skrbeti za bodočnost naših otrok, v kolikor bi ostali del sveta padel pod oblast združenih sil. Mi moramo gledati v bodočnost, da bi uvideli in bili učinek na našo lastno bodočnost, če bi bili vsi mali narodi na svetu ogroženi v svoji neodvisnosti in če bi bili pri- ključeni relativno močnim vojaškim sistemom. Gledati moramo pa tudi v bodočnost, da bomo videli, kakšno življenje bodo morali živeti naši

otroci, če bi bil velik del ostalega sveta pri- siljen oboževati boga, vsiljenega od tujega vojnega vladarja, oziroma če bi mu bilo pre- povedano, da sploh obožuje Boga. Moramo gle- dati v bodočnost, je nadaljeval Roosevelt, da bi videli učinek, ki bi nastal na naše bodoče rodove, če bi svetovno trgovino nadzirali neki narod, ki bi to kontrolno izvajal s svojo obo- roženo vojno silo. Narodi drugih držav imajo pravo, da si sami izbirajo lastno obliko vla- davine, da si sami izbirajo pa še zmerom verujemo, da je za tako veliki potrebnih več predpogojev in za katere mi pravimo, da so povsod bitnega pomena. Mi vemo, da mi sami nikoli ne bomo popolnoma varni v svoji hiši vse dotlej, dokler druge vlade ne bodo pri- znale take svobode. Nato je Roosevelt izrazil upanje, da bodo mogli tudi na drugih celinah izvesti tisto, kar je bilo izpeljano na ameriški celini, kjer je 21 republik pokazalo enodušnost v idealih in v svojih medsebojnih odnosih. Roosevelt je poudaril, naj se sedanjim sistem ameriških trgovinskih sporazumov razširi kot neobhodni del in temelj vsakega pravičnega in trdnega mira. Stari pogoji svetovne trgovine niso zmogljivi zagotoviti trajni mir in ko bo prišel čas, da bodo morale Združene države uporabiti svoj vpliv, da bi odpre trgovinske prekoje v svetu tako, da noben narod ne bi bil prisiljen za bodoče z orožjem v roki do- skušati svoje pravice, bodo Združene države poskušale vplivati, da se vse to doseže na miren način s konferencami. Poudarjam vodilno vlo- go našega naroda, katero lahko prevzame, ko bo prišel čas za obnovo svetovnega mira. Tak vpliv pa se lahko zmanjša, če bi se ta vlada vdala vplivu gospodarskega egoizma.

Nadalje je Roosevelt poudaril, da z ozirom na negotovost v svetu zahteva, da kongres veča kredite za vojsko in mornarico, toda ne zaradi zmaga, temveč zaradi splošnih koristi, in prav tako, da ustvari dopolnilne pristojbine. Govoreč o brezposelnosti, je Roosevelt odklonil evropske rešitve, ki izkorišča brezposelnost za proizvodnjo pretiranega oboroževanja, ki ima ponavadi za rezultat avtoritarne režime. Roo- sevelt je poudaril, da se nagiba k ameriškega načinu pobiranja brezposelnosti s »povečava- njem narodnega dohodka«. Mi kot zedinjen narod, je rekel na koncu Roosevelt, moramo ohranjati na tej celini plamen človečanske svobode, razuma in demokracije ter častnega postopanja. Mi moramo te vrline poživljati in jih ohranjati za boljši svet, ki ima priti. Naj bi leto 1940 označili naši otroci kot leto, v katerem je demokracija opravičila svoj obstoj kot najboljši instrument vladavine, kar jih je človeštvo kdaj ustvarilo.

Izredno zasedanje irskega parlamenta

Dublin, 3. jan. AA. Reuter: Danes se je irski parlament sestel k izrednemu zasedanju. Ministrski predsednik de Valera je zahteval od parlamenta, da sprejme ukrepe, ki dajejo vladi izredna pooblastila za zagotovitev javne var- nosti in za zaščito države v vojnem času. Pravo- sodni minister je predložil zakonski predlog, ki določa pooblastila vladi za interniranje oseb, ki se pregreše v protidržavnim delom. Pravo- sodni minister je izjavil, da je bilo pri osebah, ki so zapletene v delo irske republikanske armade, našli velike vsote denarja, orožja in eksploziva. Veliko vsoto denarja so prispelje za irsko republikansko armado iz Amerike in so bile zaplenjene tudi pošiljke ameriških do- larjev. Vodja opozicije Cosgrave je predložil predlog, da bi se odložila razprava o zakonskem načrtu, nakar se je razvila diskusija, ki bo verjetno trajala vso noč.

Drobne novice

Helsinki, 3. jan. t. Reuter: Rusi so po hu- dem topniškem ognju srdito napadli s pehoto finske postojanke ob reki Taipale. Finci so na- parili odbili in zadali sovražniku težke izgube. Pri Attajaki so Finci uničili eno sovražno četo, oboroženo s strojnimi puškami. Pri Suomus- salmi v bližini Rasti so Finci uničili 5 ruskih tankov in dva oklopna avtomobila. V področju Janturanta so Finci napredovali do desnega brega reke Kokkojaervi.

London, 3. jan. t. Reuter: Angleška vlada je ponudila turški vladi na razpolago eno bol- niško ladjo. Turška vlada se je za to veliko- dušnost angleški vladi zahvalila s pripombo, da bo ladjo rada sprejela, čim jo bo rabila.

Berlin, 3. jan. t. Reuter: Nemski poročal- ni urad poroča iz Tallinna, da nimajo do danes še nobenih vesti o parniku »Aguc« (1575 ton). Parnik pogrešajo že od 3. decembra, domneva se, da je zadel ob mino in se potopil z vso posadko, ki je štela 18 moč.

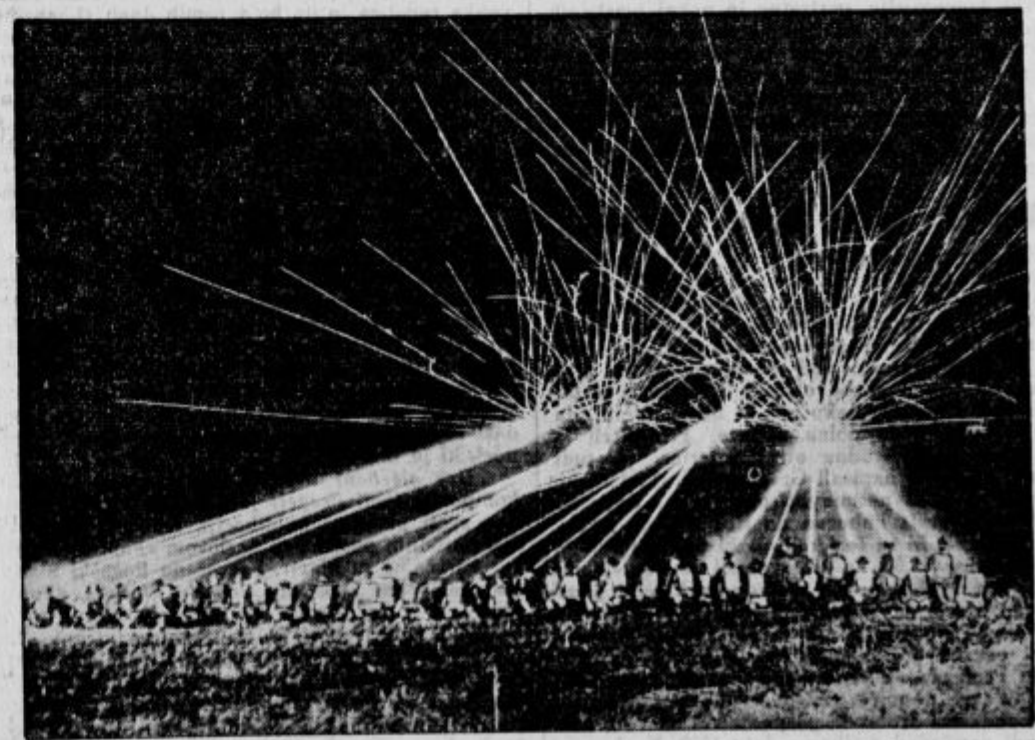
Stockholm, 3. jan. b. Švedski parlament je sprejel nardbe o prisilnem delu. Na ta način hoče vlada razpolagati z vsemi narodnimi si- lami za državno obrambo. Sem spadajo tudi vsi transportni delavci in vsa prevozna sredstva.

Rim, 3. jan. AA. Stefani: Prihodni mesec bo v Stockholmu tekmal med švedsko in ita- lijansko boksarsko reprezentanco.

Newyork, 3. januarja. AA. DNB: Newyork Times poroča iz Sydneja, da bodo odslej vse avstralske trgovske ladje oborožene s topovi kalibra 10 cm.

Belfast, 3. januarja. AA. Pretretno noč je policija na nekem polju pri Claretu na se- vernem Irskem našla dve in pol tona streliva, ki je bilo ukradeno iz skladišča Feniks v Du- blinu. Dozdaž torej niso našli samo še 6 ton ukradenega streliva.

Berlin, 3. jan. AA. DNB: Indeks cen živ- ljenjskih potrebščin je v nemškem rajhu za mesec december znašal 126,4% v primerjavi z letom 1913-1914. To pomeni, da se je indeks cen povzpela za 0,2% v primerjavi z mesecem novembrom.

Vaje ameriške vojske v strejanju. Streljajo s posebnimi krogami, ki se svetijo iz tako v nočni temi rišejo za seboj svojo pot, da vsaj vojak lahko vidi, gako je šla krogla iz njegove puške. Fotograf je s teh vaj ujet gorko sliko.

KULTURNI OBZORNIK

Doc. dr. Ton Smerdel:

Grivčev Knez Kocelj

Izjemoma prinašamo oceno dr. Tona Smerdela, docenta filozofske fakultete v Skopju, ki nam jo je poslal o Grivčevi pomembni knjigi, čeprav smo o omenjeni knjigi že govorili. Kritiki je namreč iz objektivne daljave opazil tisto pomembnost knjige, ki so jo doma mnogi bolj ali manj prezrli. — Posebno zanimiva je njegova sodba o književni obliki in o slogu knjige, ker je kritik znan kot tankočuten poznavalec lepe književnosti in pesniškega sloga. (Gl. »Slovenec« 1939 št. 255.)

Grivčeva znanstveno delo o slovenski srednjeveški zgodovini in osebnosti sv. Cirila in Metoda je v sodobnem slovenskem zgodovinsko-pisnem znanju. Doslej je uspešno rešil mnogo nejasnih vprašanj iz slovenske bizantinologije, tem laže, ker mu je kot teologu in ne samo zgodovinarju marsikaj jasnejše. Sodobni znanstveniki se skladajo z njegovimi rezultati o slovenskih apostoli in o knezu Kocelju. V tem je značilno, kako je naš slavist R. Nahtigal na podlagi Grivčevega dela označil Koceljevo pomembnost: »Gotovo je velika Koceljeva zasluga v slovenski kulturni zgodovini, da se je zavzel za Metodija in nadaljevanje dela obeh slovenskih apostolov ter tako preprečil, da se ni že v samem začetku prekinilo. Ne more biti dvoma, da pripada njegova osebnost krogu največjih mož slovenske kulture in politične zgodovine, ako je seveda ne motrimo s tuji očali« (Slovenski jezik 1939, stran 14).

Kocelj zgodovinski lik je enako pomemben za slovensko narodno zavest, za pravo narodno vzgojo slovenskega naroda in za slovensko znanost. Ker je Grivčeva knjiga o Kocelju v vsej jugoslovanski zgodovinski književnosti edino delo, posvečeno eni sami veliki osebnosti iz srednjega veka ter obenem razpravlja o važnih slovenskih vprašanjih one dobe in o začetkih slovenske kulturne samobitnosti, sem smatral za potrebno, da to knjigo predstavim hrvaškemu občinstvu (Franj. Vijesnik 1939, št. 8-9). V kratkem bom napisal še prikaz za srbsko javnost. Naj mi bo po vsem tem dovoljeno, da to svojo sodbo o knjigi predložim tudi slovenskemu občinstvu.

Obširna knjiga o Kocelju je pisana v posebnem slogu, dostopnem znanstvenikom in laikom. To je morda tudi vpliv proučevanja prav tiste pristne stare slovenske književnosti, v kateri je toliko svetopisemske preprostosti (naivnosti). Grivec je zares napisal knjigo, ki ima čar srednjeveškega misla. V tem smislu je tudi slikar Pengov dobro razumel Grivčev namen in je knjigo okrasil s inicialkami in vinjetami, tako se vse ujema s slogom onega davnega zgodovinskega okolja. Vsa oprema knjige, črke, inicialke, vinjete, besedilo in vezava

napravljajo vtis, ki nazorno dokazuje, koliko more tudi vnanja oprema povzdigniti bogato in toliko let s ljubeznijo in razumevanjem zbrano vsebino. Bogate opombe na koncu knjige dokazujejo, koliko truda je pisatelj vložil, da je proučil obilno in mnogostransko literaturo o tem predmetu. Cela knjiga je napisana s strokovnim znanjem in s ljubeznijo.

Slog dr. Grivca ima na sebi mnogo one značilne preprostosti svetega pisma in srednjeveških legend. V tej knjigi je dr. Grivec dokazal, da zna tudi v liričnem duhu občutljivi temne daljave zgodovinskega dogajanja. Ta lirčna umbranost nikakor ni v nasprotju z njegovim znanstvenim stilom. Ti lirčni oddelki razodevajo dr. Grivca kot stilista, književnika (leposlovca) in zgodovinarja. Vemo, kako malo je zgodovinarjev, ki bi bili tudi dobri stilisti.

Ta posebni slog, ki daje knjigi vrednost umetniškega dela in jo približuje ljubiteljem leposlovja, se zrcali že v začetku knjige v uvodu in na mnogih mestih naslednjih poglavij. V doslednem zgodovinskem okviru si pisec prizadeva, da čim lepše in zvesteje predstavi pomembno osebnost Koceljevo, paralelno pa tudi delo in pomen svetih slovenskih apostolov. Vse znane in neznane peripetije in borbe, kolikor so po zgodovinskih virih pristopne, so v tej knjigi izkoriščene. Ko tako čitamo poglavje za poglavjem ali pa kritične opombe na koncu knjige, spoznavamo važnost one dobe in se utrjujemo v prepričanju, da se imajo Slovani za svojo narodno zavest in kulturo zahvaliti notranji moči krščanstva. V tem smislu je ne le lepo, ampak tudi ganljivo poslednje poglavje: Spomin kneza Kocelja.

Kogar zanimajo viri in bogata literatura, ta bo s posebnim zadovoljstvom prebiral opombe, ki prinašajo mnogo novega in pojasnjujejo mnoge stvari za prihodnje delo na tem polju. V novem jugoslovanskem zgodovinsko-pisnem delu dr. Grivca temeljni kamen za dobro, ki nam jo v lepi obliki, a na znanstveni podlagi približuje. Pa še nekaj! V delu dr. Grivca imamo mnogo odstavkov, ki na nov in prepričevalen način osvetljujejo odnos svetih bratov do Rima in to za našo dobo ni brez pomena. O straneh in vprašanjih, ki vzbujajo diskusijo, ne bomo govorili. Saj je prav v tem velika vrednost zgodovinskega dela, kolikor bolj skuša osvetliti zgodovinske probleme in celo problematiko, ki se sama od sebe nudi, če hočemo pisati o knezu Kocelju. Kako skopi, pa obenem globoki so viri, ki jih je strokovnjaško izkoristil dr. Grivec!

• Dr. Fr. Grivec: Slovenski knez Kocelj. Ljubljana 1938. Izdala Jugoslovanska knjigarna. Strani 298 + 18 slik v tekstu in ena geografska karta. Inicialke in vinjete izdelal akademski slikar Stanko Pengov.

Pred razstavo Karle Bulovčeve

Ob otvoritvi razstave del Karle Bulovčeve je predvsem važno to, da umetnica ni razstavljala večje zbirke svojih del že deset let. Da je med tem razstavljala z velikimi uspehi v različnih inozemskih središčih, o tem se je tu na tem mestu že pisalo. Zelo zanimivo je, kar je pred nekaj leti na tem mestu napisal umet. zgod. dr. F. Šijanec z ozirom na nekatera dela, ki jih je umetnica skupno z drugimi slov. umetniki razstavila v Mariboru — in sicer med drugim sledeče: »...to, kar razstavlja, zadošča, da si ustvarimo najbolj ugodno prepričanje o njej, več, da smo Slovenci za veliko in pristno umetniško silo bogatejši in slepi, če je ne vidimo...« In malo dalje: »...odkar jo poznamo, vemo, koliko odkritosti in globine smo našli na njenih kompozicijah, baš to je bilo, kar je izrazilo filistriški odpor na drugi strani — tokrat pa smo v resnici presenečeni nad toliko dovršenostjo med notranjim in zunanjim delom njenih kompozicij...« itd.

O isti razstavi je pisal nemški pesnik in publicist Romeo Bučar in karakteriziral Bulovčino umetnost takole: »...njena umetnost ni klasiistična, niti ne stremi za ideali renesanse, vendar polno priznava konkretnost. Telo je zadobilo v njej svojo pravadno vrednost, dasi profinjeno in poduhovljeno v čisto samosvojem in edinstvenem pogledu. In to v nečuvni meri, ne da bi umetnica telesnost zmajala ali celo tajila. Človek — v nasprotju z azijskimi pojmovanji, ki pomeni središče, v njem je mera in meja. To je konec koncev pot od antike, preko renesanse do danes.«

Ta mnenja o njeni umetnosti potrjujejo njene začetke, potrjujejo, da umetnica na svojem potu in v svojem razvoju ni obstala.

Ta razstava bo pa še posebej zanimiva zagledatelju, ker bo jasno in točno razviden ves Bulovčev umetniški razvoj od leta 1929, t. j. od njene prve kolektivne razstave pa do danes. Vse velike risarske kompozicije, portretne in nekaj plastičnih iz njene zagrebške, mariborske dobe itd.

Če Bulovčeva že deset let ni razstavljala v večjem obsegu svojih del, to vsekakor priča o njenem velikem čutu odgovornosti proti javnosti in ni manj o resnosti njenih stremeljenj.

Razstava bo otvorjena na praznik, 6. t. m. ob enajstih.

Knjige založbe Sige v Gorici

Založba Sigma v Gorici, ki izdaja poljudne knjige za najširše kroge slovenskega občinstva v Julijski Krajini ter je lani izdala priljubljeno zbirko slovenskih popevčev »Barčica«, je letos izdala tri knjige. In sicer na prvem mestu zbirko slovenskih otroških pesmic pod naslovom »Dea — rajas«. So to slovenske otroške igrice, pri katerih je tudi navodilo, kako naj se otroci igrajo, da pridejo pesmice do polne veljave. Prireditelj je zbral slovenske narodne otroške igrice, pa tudi umetne, ki so jih napisali Gregorec, Bevk, Piščanc in Rado. Teh 23 pesmic bo prav tako, kot lani »Barčica«, ponesla ljubezen do slovenskega jezika med najmlajše, ki se še igrarajo in ki naj se igrarajo v materini besedi. Še za širše plasti je namenjena Pratika za 1940 leto. Po navadnem koledarskem gradivu, ki smo ga vajeni v pratikah, sledi kratek sestavek o Albaniji, ki se je priključila italijanskemu cesarstvu, opis življenja novega papeža, spomin Prešernu ob 90letnici smrti, Madame Curie itd. Razne pesmice, pregovori, berila za otroke, gospodarski drobiž in gospodinjinski nasveti, kakor tudi pregled dogodkov v letu 1939. Na koncu je dodan prazen papir za domače zapiske, kajti »Pratika« naj bo slovenskemu kmetu vedno pri roki.

roki. — Kot tretja knjiga je izšla Bevkova mladinska povestica »Plešimo« (54 str.), v kateri je opisano življenje medvedov Caplaja in Hlačarja, Šaparja, Švedračka in Čmokačke — otrok očeta Godrnjaca in matere Momljačke. Zanimaja jih usoda stariša Plešimo, ki je pribežal k njim od cloveka in ga je doletela smrt iz lovske puške. To je vse. Povestico je ilustriral Albert Rusjan, Pratik Domen, Deca raja pa A. Troha. — Kakor so knjižice sicer skromne, je njihovo delo zelo pomembno in jim želimo v njihovem poslanstvu največjega uspeha.

»Prva legija« na Rokodelskem odru. Saverejevo dramo iz jezuitskega življenja v treh dejanjih, enajstih slikah, ki jo po Friedrichu Schreyvoglu poslovenil dr. J. Pogačnik, poznamo v Ljubljani že iz narodnega gledališča. Z upravičeno bledijo, da bi to lepo igranje moglo dostojno podati igralci Rokodelskega odra, sem odšel na novega leta dan v Rokodelski dom, kjer je bila dvorana natrpana občinstva. Bojazen je bila odveč. Od prve do zadnje slike so igralci brez izjeme vsi kar dovršeno podali svoje vloge. Reči morem, da tako izrazite igrice doslej na Rokodelskem odru še ni bilo. Občinstvo je v svo resnostjo sledilo poteku dejanja med dvema taboroma v kolegijski in pokazalo tako umevanje tudi za igre, ki niso pisane za poljudno zabavo. G. Podvinu, ki je »Prvo legijo« režiral, je treba čestitati. Ako bi Rokodelski odra ostal s svojim repertoarjem in njegovim izvajanjem na taki višini kot pri svoji deveti letošnji predstavi, potem lahko računamo, da mu bo zaslužen sloves pridobil vedno večji krog navdušenih obiskovalcev. — »Prvo legijo« bodo ponovili v nedeljo, 7. t. m. ob osmih zvečer.

»Velika repatica«. Na Silvestrovo je frančiškanska prosveta uprizorila v frančiškanski dvorani »Veliko repatico«, burko v treh dejanjih, ki jo je iz nemščine prevedel Fr. Govekar. — Gibalo vse burke je časopisna vest, da se bliža zemlji velika repatica in da bo v osmih dneh (1. april) konec sveta. To povzroči korenito spremembo med prebivalci Zapotoka, ki postanejo nenadoma iskreni, intimni, odkritostni in celo »copata« Cepelci se otrese tiranstva žene Zofije. Vendar že osem dni »junakije« spoznajo, da repatica — ne bo! Splošen polom, ki pa se v ženitvijo in spravo med zakonema Cepelci srečno konča.

Burka se ne more odlikovati s posebno duhovitostjo: vsi komični efekti so zelo ceni, kar burke ne dviga na skromno povprečnost. Zato se nam vsiljuje vprašanje, ali bi ne bilo mogoče ne duhovito, precej naivno nemško burko zamenjati s kako kvalitativnejšo domačo veseloligro? — Reči moramo, da se igralci niso prenapeli pri študiranju vlog. Robatega, malo izobraženega hotelirja Kamenarja je mestoma zelo fino podal g. Černivec, odlikovala sta se tudi g. Golobič in gđ. Repeževa. Z malimi izjemami so vsi dobro rešili svoje vloge, dasi se je v splošnem poznala precejšnja nesigurnost, ki je močno zavirala tempo burke. F. J.

Dee glasbeni zbirki Cirila Preglja. — Znani komponist Ciril Preglja je koncem leta 1939 izdal dve svoji glasbeni publikaciji, namreč drugi zvezek narodnih pesmi pod naslovom »Fante na vasi« ter koračnice za klavir, posvečeno Rogančji Slatini, pod naslovom »Podraz Rogančji Slatini«. »Fante na vasi« II. zv. obsega 18 narodnih pesmi, prireditelj za možki zbor. To so pesmi: »Jutranje, Lunica, Ste vidli barona, O košnji, Dekle moje, prinesi vodé, Letni časi, Stajerski fantič, Moj ljubček bo zeleni grob, Dobro jutro, deklica!«, Tam dol na ravnem polju, Od Cjela do Zavca, Kaj je nočjo za 'n lep večer, Je komaj noč storiva se, Oj le prebudi se! Ko lani sem tod mimo šev ter Zdravica od sv. Roka. Pesmice so lahko pevne ter bodo

V prvih francoskih vrstah: Telefonist sprejema in oddaja povečja.

Razmerje med Anglijo in Francijo - v naslovih in telefonskih številkah

Kakor v prejšnji svetovni vojni, tako je tudi sedaj prišlo v Pariz posebno angleško vojaško odposlanstvo, ki ga vodi general Lelong. Neki angleški časopis je objavil telefonsko številko njene pisarne, ki je: Kensington 1431. Generalu Lelongu je prvemu prišlo na misel, da ta številka za zgodovino razmerja med Anglijo in Francijo ni brez pomena: leta 1431 je bila sežgana na grmadi Devica Orleanska, na smrt obsodili in sežgali so jo Angleži — torej neljub spomin na krute vojne med obema državama.

Francozi pa so angleškemu gostu pomirili vest s spomini na francosko vojaško odposlanstvo, ki je bilo v letih 1914-1918 v Londonu. V njegovem londonskem naslovu bi zgodovinar tudi lahko videl nekaj zgodovinske ironije: nastanilo se je namreč v hiši Trafalgar, na trgu Waterloo — sama imena, ki spominjajo na kraje Napoleonovih dokončnih porazov — ka-

kor bi hotelo reči, da je že bilo, kar je pač bilo in da preteklost ne moti...

Prekop Ren-Main-Donava se gradi

Gradbena dela pri prekopu, ki bo vezal reke Ren, Main in Donavo, se kljub vojnemu ozračju po predvidenem načrtu nadaljujejo. Prekop je za Nemčijo velike važnosti, saj ji bo dal vodno zvezo z Donavo in s tem proti južno evropskim deželam, zato kljub vojni del niso ustavili. Vojsna z blokado je le še bolj pokazala pomembnost take zveze. Začeli so že z gradnjo velikih zatvornic, ki naj bi regulirale vode v zgornjem teku Donave. Na Maini so dela, ki so trajala dve leti, pred zaključitvijo; tudi elektrarne, ki so jih zgradili, da so še bolj izrabili jezove, bodo kmalu dograjene. Sedaj so s teku dela na progi Nürnberg-Regensburg in ako bodo okoliščine količaj ugodne, bo tekom leta ta del gotov in kmalu bo prva ladja iz Severnega morja skozi sredo Evrope priplula v Črno morje in odtod naprej v Egejsko in Sredozemsko morje.

ŠPORT

Štiri milijone dinarjev za hrvaški šport

S prenosom kreditov ministrstva za telesno vzgojo naroda na banovino Hrvatsko so se po poročilih hrvaških listov prenesli ca 4 milijoni dinarjev za hrvaški šport. To so krediti, ki še niso bili izplačani in kateri so namenjeni zvezam na teritoriju banovine Hrvatske.

Svetovno nogometno prvenstvo leta 1942 bo najbrž v Nemčiji

Pretekli mesec so zborovali v Genovi zastopniki mednarodne nogometne zveze (FIFA). Namesto odsotnega predsednika Francoza Rimeta je predsedoval Italijan dr. Mauro; navzoči pa so bili poleg glavnega tajnika Švicarja dr. Schrickerja še Nemec dr. Bauwens, Belgijec Seeldrayers, Nizozemec Loutsy, Čeh Pelikan ter Jugoslovanci dr. Andrejevič, medtem ko nista prišla Urugvajec Dupuy ter Norvežan Eia.

Poleg ostalih stvari je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje prihodnjega svetovnega prvenstva, ki bo leta 1942. Svojo ponudbo je stavila Nemčija, katero so zborovalci vzeli na znanje. Poleg Nemčije je stavila svojo ponudbo tudi Južna Amerika. Končna odločitev v tej zadevi bo padla na kongresu FIFE, ki bo letošnjo jesen v Španiji in ne meseca marca v Luksemburgu, kakor je bilo prvotno določeno.

Na tej seji so se govorili o podrobnostih tega svetovnega prvenstva. Izvedeno bo v glavnem po istem principu kakor ono leta 1934 v Italiji ter leta 1938 v Franciji. Italija ter prireditelj Nemčije prideta avtomatično v finalne borbe, medtem ko bodo ostalih 14 udeležencev tvorila najboljša moštva v štirih conah: evropske, ameriške, afriške ter azijske.

Naši mojstri na ledu v Belgradu

Za pravoslavne božične praznike bo gostovalo hokej moštvo Ilirije v Belgradu, kjer bo nastopilo proti najboljšemu madžarskemu hokej klubu BKE, s katerim bo odigralo dve tekmi. Poleg hokeja igralcev pojde v Belgrad tudi naša odlična drsalca v umetnem drsanju državna prvakinja gđ. Silva Palmetova, ki se je del časa vadila na Dunaju v tem lepem športu, ter državni prvak g. Polo Svab. Pričakujejo pa tudi nekatere izborne drsalce z Dunaja in Budimpešte, tako da bo imela naša prestolnica za božične praznike prvovrsten športni užitek.

Športni drobiž

V dneh 26. in 27. t. m. se srečajo v Pragi hokej igralci Italije ter Češke.

Bärlund in New Yorku premagal drugorazrednega Amerikanca v desetih rundah po točkah. Sanghilli, nekdanji evropski boksarski prvak v kategoriji bantam je boksal v Barceloni z malo znanim boksarjem Sanfortom — neodloče.o.

Holandija je dobila novega državnega prvaka v teški kategoriji na boksarskem prvenstvenem matchu v Rotterdamu. Harry Staal, dosedanjí holandski državni prvak v teški kategoriji je bil na splošno presenečenje premagan od mnogo mlajšega izizvalca, in sicer od holandskega prvaka v srednjeješki kategoriji Dornsa Eltena. Dornsen je po Harryju Staalu udarjal tako silovito in neumljeno, da je sodnika v 15. rundi obšlo usmiljenje ter je napravil konec neenakemu boju. 10 kilogramov težji Harry Staal je bil od Eltenovih udarcev popolnoma onespособljen za borbo.

V Barceloni je spet oživel boksarski šport, ki je bil v tem mestu svoje čase izredno razvit.

Smučarske tekme SK Ilirije

SK Ilirija razpisuje tekme za klubsko prvenstvo za leto 1940, katere se bodo vršile 6. jan. in 7. januarja v Planici. Tekmuje se v tekih, skokih in klasični kombinaciji. Spored tekem:

6. januarja 1940 ob 10. uri tek na 14 km za seniorje, 9 km za jun., 5 km za naraščajo in na 3 km za mladino. Start in cilj pri domu SK Ilirije. — 7. januarja 1940: Ob 10 skoki za mladino,

gotovo našim moškim zborom prišle prav, pomagajo širiti med najširšimi plasti lepo slovensko narodno pesem.

naraščaj in jun. na 25 met. skakalnici. — Ob 13.30 skoki za sen. na 40 met. skakalnici.

Tekmuje se po pravilniku JZSZ. Vsak tekmovalac nastopi na lastno odgovornost. Prijave najkasneje 1 uri pred startom. Zrebanje pol ure pred startom. — Darila: Prvi trije plasirani v vsaki skupini in disciplini dobijo darila. — Razglasitev rezultatov 7. jan. 1940 ob 16. uri pri domu SK Ilirije.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Ilirija (smuč. sek.). Pozivamo vse člane smučarske sekcije SK Ilirije, da se udeležijo klubskih tekem v dneh 6. in 7. januarja 1940 v Planici. Udeležba obvezna. Nastopiti na drugih tekmah sme le oni, ki ima za to dovoljenje vodstva sekcije.

Ljubljanski plavalna podzveza ponovno obvešča svoje člane, da bo danes izredni občni zbor. Pridetek izrednega občnega zbora bo ob pol 10 v klubski sobi kavarnе Union. — Dnevni red: Stališče slovenskih klubov na občnem shodu JPZ-e ki bo 14. t. m. v Zagrebu. V sklopu, da ob napovedani uri ne bo prisotnih vsaj polovico članov, se bo izredni občni zbor vršil eno uro kasneje, ne oziiraje se na število istih. Smučarski klub »Ljubljana« — damska sekcija. Sestanek bo 4. t. m. ob 19 po telovadbi v telovadnici srednje tehniške šole. Važno zaradi tečaja na Lipanec!

ZFO

Smučarske tekme mariborske podzveze ZFO

Idealne snežne prilike zadnjih dni bodo omogočile, da se bodo tekme za podzvezno prvenstvo, ki bodo v soboto, 6. in nedeljo, 7. t. m. pri Sv. Lovrencu na Pohorju mogle izvršiti ob najidealnejših vremenskih in teren-skih okolišnih v celotnem razporedu. — Vse potrebne predpriprave vodi Fantovski odsek Sv. Lovrenc pod aglinim vodstvom domačega šolskega upravitelja br. Jožeta Petruna. Tekmovalne proge so že izbrane in strasirane. Vse tekme bodo v neposredni okolici Sv. Lovrenca, tako da bodo mogli zasledovati njih potek domačini in izletniki, ki bodo ob tej priliki pohitili k Sv. Lovrencu. Start za tekme v smuku pa bo na Klopnem vrhu. Prvi dan tekem t. j. v soboto, na praznik sv. Treh kraljev, bo na sporedu tek na 5 km posebej za člane-začetnike in mladce, popoldne tega dne pa prvi del alpske kombinacije: tekme v smuku s Klopnega vrha za člane in kratek smuk za mladce. V okviru sporeda prvega dne bodo tudi tekme, ki jih priredi domači Dekliški krožek. Na glavni dan tekem, v nedeljo, pa bodo dopoldne tekme v smučskih likih (slalom) kot drugi del alpske kombinacije, popoldne pa so kot zaključna točka na sporedu najzanimivejše in najvažnejše tekme v patrolnem teku odsekovnih moštev za prehodni pokal mariborskega župana dr. Alojzija Juvana. Prehodno darilo brani Fantovski odsek Stari trg, ki si ga je lansko leto prvič priboril. Letos bo borba za dragoceno darilo in naslov podzveznega prvaka zelo ostra in zanimiva. Poleg lanskega prvaka se bodo borili za zmago še moštva Fantovskih odsekov Maribor II, Guštanj in Sv. Lovrenc. Razven teh resnih konkurentov za prvo mesto pa bo nastopilo še večje število moštev ostalih odsekov. K Sv. Lovrencu pa bodo poleg tekmovalcev ta dva dni pohiteli tudi številni izletniki člani in prijatelji naše mladinske organizacije iz Maribora in drugih krajev. Tekmovalcem in izletnikom v čast bo priredil domači odsek v soboto zvečer v Prosvetnem domu prijateljsko čajanko z lepim in prijetnim družabnim programom. Za tekmovalce in druge člane, ki bodo že v soboto pri Sv. Lovrencu bo pripravljeno skupno prenočišče (na slami) v dveh velikih dobro zakurjenih sobah. Kdor namerava prenočiti na skupnem prenočišču, naj prinese seboj primerno toplo pokrivalo (koc). Vse naše člane in prijatelje vabimo, da pridejo k Sv. Lovrencu že prvi dan, kdor pa bi v soboto res ne utegnil, pa se naj pripelje v nedeljo s prvim jutranjim vlakom. Po zadnjih poročilih so pri Sv. Lovrencu snežne in vremenske prilike najboljše tako da tekme ne bodo ogražane, četudi bi se morda v prihodnjih dneh vreme poslabšalo, kar ni pričakovati. Zadnja navodila za tekmovalce in izletnike bodo objavljena v jutrišnjem »Slovencu«, preberite jih. V soboto in nedeljo k Sv. Lovrencu, prebili boste dva lepa dneva v krasni zimski ravi!